

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

| 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ, 1863. |

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 7.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.

—
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδ. 6.)

Α΄.

Εἰς τὴν πρώτην πράξιν ὁ Σωτήρης προπαρασκευάζει τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συζυγικοῦ καὶ τοῦ ἐρωτικοῦ του σχεδίου, ὑπ' ὅσιν δ' ἔχων ἰδίως τὸ δεύτερον προσκαλεῖ τοὺς δύο γελοίους ποιητὰς, τὸν Ἀρμόνιον καὶ τὸν Φοιβαπόλλωνα καὶ τοὺς ἐπιφορτίζει νὰ τῷ συντάξωσιν ἑμμετρον ἐρωτικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν ὠραίαν Ἐλίξαν.

Ἢ νὰ τὴν πῶ τὴν Φράγγισα;
ἐρωτᾷ ὁ εἰς τῶν ποιητῶν

Τί θέλ' ἡ εὐμορφουλα;
ἐρωτᾷ ὁ ἄλλος.

Εἰπέτε τὴν πῶς ἔβριψε εἰς τὴν φωτιά μου λάδι

'Αφ' οὗ μ' ἐγλυκοκοίμησε πῶς θὰ τὴν διῶ τὸ βράδυ

ἀποκρίνεται ὁ Σωτήρης.

Ἢ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου σύνταξις τῆς ἐρωτικῆς πρὸς τὴν Ἐλίξαν ἐπιστολῆς δίδει χώραν εἰς

σκηνὴν εὐφυῆ καὶ κωμικωτάτην. Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Φοιβαπόλλων γενῶν τὸ ἐξῆς περιβόητον γραμμάτιον

Ἦ Ἀφροδίτη! ὦ Παλλάς! ὦ τῶν ψυχῶν Κυρία!

Ἦ τῆς ὑπ' οὐρανὸν θεᾶ! τί ὦρα μακαρία,

καθ' ἣν ὁ ὑπηρέτης σ φ ᾱ ς, περὶ ἡλίου ὄσιν,

θαλάμου σ φ ᾱ ς θέλει τερπνῶς τὸ ἔδαφος ποτῆσειν.

Ἢ σκηνὴ αὕτη, καίτοι εὐφυῆς καὶ χαριέσσα, ἔχει τὸ ἐλάττωμα τοῦ νὰ ἴησι μίμησις ἀκριβῆς τῆς περιφήμου σκηνῆς τῶν *logies gynaiκῶν* (*Les femmes savantes*) τοῦ Μολιέρου. Ὁ Φοιβαπόλλων καὶ ὁ Ἀρμόνιος μᾶς ἐνθουμίζουσι συχναίως τὸν *Vadius* καὶ τὸν *Trissotin* τῶν *logies gynaiκῶν*. Ἀλλ' ἡ εὐστοχος αὕτη μίμησις δὲν ἀφαιρεῖ πᾶσαν πρωτοτυπίαν ἀξίαν ἀπὸ τὸν ποιητὴν ἢ τὸν συγγραφέα ὅστις μιμεῖται, καλῶς καὶ ἐπιτηδείως ἐφαρμαζὼν εἰς τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ θέμα ὅσα παρ' ἄλλων δανειζεται.

Εἰς τὴν δευτέραν πράξιν μᾶς παριστᾷ ὁ ποιητὴς τὸν οἶλον τῆς μηχανῆς τοῦ Σωτήρη. Ἢ πράξις αὕτη εἶνε πλήρης σκηνῶν ὠραιοτάτων, ἀστείων, φυσικῶν, ἀπηλλαγμένων πάσης ξενικῆς μιμήσεως καὶ ὁ χαρακτήρ ἀκόμη τῶν προσώπων εἶνε ἀληθέστατος ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς δὲν δημιουργεῖ τὰ πρόσωπα διὰ τῆς φαντασίας του, δὲν τὰ ἐρανίζεται ἐκ τῶν

συγγραμμάτων της δυτικής Ευρώπης, αλλά τα ζωγραφίζει πιστώς όπως τα είδεν εντός της τότε ελληνικής κοινωνίας. Κρίνατε μόνοι σας, αν δεν πιστευέτε. Ίδου ή Κερά Θάμαρη, ή γραία μάμμη της μνηστής του Σωτήρη· ακούσατέ την·

Ἄναθεμα τὸ διάβασμα καὶ τὸ πολὺ καλὸ του.

Ἡ κόρη μας γραψίματα! πολὺ δὲν θὰ περάσῃ
Κ' ἀπ' τὸ χεράκι της θὰ θύσῃν οἱ νέοι μας ραβίσσι.

Ἡξευρα ἐγὼ νὰ συλλαβήτω,
Ἡ στήν κιθάρα φράγκικους σκοπούς νὰ τραγουδήσω;
Πλὴν εἰς τὰ νιάτα μου, γι' αὐτὸ, δὲν λέγοιμουν ὠραία;
Φουστάντζα θέλ' ἡ κόρη σου; . . . Δὲν ἤμουν κ' ἐγὼ νέα;

Ἐντεῦθεν λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐξακολουθεῖ λεπτομερῶς τὴν διήγησιν τοῦ νεανικοῦ της βίου, τῶν ἡθῶν, τῶν ἐθίμων ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐζησε. Μετὰ δὲ τὸ ὑπερήφανον τοῦτο προοίμιον φθάνει εἰς τὸ κατὰ τοῦ μνηστήρος της ἐγγόνης της κατηγορητήριον, τὸ ὅποιον εἶνε, ὡς εὐκόλως εἰκάζετε, σφοδρότατον. Ἰδου δείγματα τινὰ της πρὸς τὸν Σωτήρη φιλοφροσύνης της:

Τὸν εἶδες τὸν κρεμάλα σου, τὸν ἀξιολόγῳ σου;
Τὸν εἶδες, ποῦ νὰ τὴν γαρῆς, τὸν ἄξιο γαμβρό σου;
Προχθὲς μὲ βλέπει. . . τοιμουτιά. . . οὐτ' ἓνα καλημέρα;
Σὰν νᾶμουν καμμιὰ συχασιά, σὰν νᾶμουν καμμιὰ λέρα.
Κ' ἐγὼ δὲν εἶχα μιὰ φορὰ τὰ εἰκοσι μου χρόνια;
Σὰν μ' ἔβλεπαν δὲν κάθονταν οἱ ἄνδρες στὰ βελόνια;
Καὶ σὺ παιδιὸ μωζιάρικο, καὶ σὺ φραγκολελέγγο,
Κὶρ Σωτηράκης χθεσινός. . . ξανάστρωση στὴ φέγγω,
Ἄν στὴ σιγμὴ καθὼς μὲ θύξεν δὲν βγάλης τὸ καπέλλο.

Τοιοῦτοτρόπως προχωροῦν καὶ ἐκτελιίσονται αἱ σκηναὶ ζωγραφίζουσαι εἰς ἡμᾶς φυσικώτατα καὶ τὴν γραίαν, μὲ τοὺς τραγεῖς καὶ ἀκαλλιεργήτους τρόπους της, καὶ τὸν Σταμάτην μὲ τὴν ἀπειρίαν καὶ τὴν εὐθυσίαν του, καὶ τὸν Χαράλαμπον μὲ τὴν εὐφυῆ αὐτοῦ σκωπτικότητα, καὶ τὴν Μαρούσαν μὲ τοὺς γελοίους πιθηκισμούς της, καὶ τὴν Κερά Περμαθουλιαν μὲ τὴν κακὴν καὶ πλήρη πονηρίας ἐπιδειξιότητά της.

Εἰς τὴν τρίτην πράξιν βλέπομεν χρόνῳ μεγαλοπρεπῆ εἰς τῆς Ἐλίζας, ὅπου βλέπει ὁ Σωτήρης αἰφνιδίως διερχομένην εἰς μίαν αἰθουσαν γυναικειαν τινὰ σκιάν ἣτις τὸν καταθροῦβει. Τῷ ἐφάνη ὅτι ἦτον ἡ Κοραλία, ζῶν καὶ φοβερός συνειδήσεως ἔλεγχος δι' αὐτὸν τὴν συναντᾶ τέλος πάντων, ἦτο τῷ ὄντι αὐτὴ, εἶχαν ἔλθει ἀπροσδοκῆτως εἰς Ναύπλιον καὶ, ὅταν βλέπῃ τὸν Σωτήρη τὸν κεραυνώνει μὲ τὰς δικαίας ἐπιπλήξεις της, εὐγλώττους, περιπαθεῖς, ὑψηλάς, μηδὲν πλέον ἐχούσας κωμικόν, ἀλλὰ δραματικώτατας:

Ναί, εἶμαι φάντασμα, σκιὰ τῆς δυστυχούς ἐκείνης
Ποῦ μάρανος παράκαιρα καὶ δὲν τὴν διακρίνει.
Τοῦ νεκροῦ μετώπου μου αἱ πρόωροι ρυτίδες
Ἐλέγχων εἶνε φοβερῶν καὶ ἔρωτος σφραγίδες·

Ὁ Σωτήρης τότε ἐκτὸς ἑαυτοῦ, μὴ δυνάμενος ν' ἀρθρώσῃ μῆτε λέξιν, φεύγει ὡς ἀστραπὴ καὶ κλείεται εἰς τὴν οἰκίαν του.

Εἰς τὴν αὐτὴν πράξιν μελετᾶ καὶ ἀποφασίζει νὰ δηλητηριάσῃ τὴν Κοραλίαν διὰ νὰ μὴ φέρῃ αὐτὴ πρόσκομμα εἰς τὸν μετὰ της Μαρούσας γάμον του, εἰς τὸν μετὰ της Ἐλίζας ἔρωτά του. Ὄθεν προσποιεῖται τὸν ἀσθενῆ, προσκαλεῖ τὸν ἰατρὸν Ἴπεκακουάναν καὶ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ τεσσαράκοντα κόκκους δηλητηρίου. Ἡ πρόσκλησις αὕτη παρέχει ἀφορμὴν εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ Ἀσώτου νὰ παραστήσῃ μὲ πολλὴν χάριν καὶ κωμικὴν δύναμιν τὸν τύπον ὀλιγομαθοῦς, φλυαροῦ καὶ αἰσχροκερδοῦς ἰατροῦ. Ὁ Ἴπεκακουάνας εἶνε δῆθεν θιασώτης τοῦ περιφήμου Broussais καὶ συμβουλεύει παντοῦ καὶ πάντοτε βδελῶν ἐπίθεσιν· ἔχει ἔρωτα πρὸς τὰ αἰμορρόφα ταῦτα ζωάρια:

Ἀδελφές!

Ἀδελφές! . . . τ' ἄλλα γιατρικὰ ψευσιεῖς εἶνε καὶ τρέλλες.

Τὸ κάμω μὲ τὸ μέτρημα τὸ κάθε πάτημά μου.
Νὰ, νὰ εἰς τὴν ἰατρικὴν τὸ μόνον σύστημά μου.
Ἡ φύσις, λέγω, μόνη της τὰς ἀβήσους μᾶς φέρνει.
Ἡ φύσις, δ ο ὑ ν κ ο υ ε, μ' ἔπειθ' ὀπίσω νὰ τὰς πέρνω.
Ἀπὸ κοντὰ μου, δ ο ὑ ν κ ο υ ε, τὴν φύσιν δὲν ἀφίνω.
Ἐκείνης, δ ο ὑ ν κ ο υ ε, γιατρὸς τὰ γιατρικὰ της δίνω.

Τί τὸ πρακτέον; . . . τῶν χυμῶν ν' ἀλλάξωμεν τὴν κρᾶσιν.
Καὶ πῶς νὰ τὴν ἀλλάξωμεν; μὲ κίνας καλὴν δόσιν.
Ἡ κίνα πότε διέταται; εἰς τοῦ σφιγμοῦ τὴν πτώσιν.
Καὶ τοῦ σφιγμοῦ τὸ πέσιμον πῶς ἔμπορεῖ νὰ γένη;
Ἐδῶ μὲ τὰς ἀδελφές της ἡ τέχνη μᾶς προσμένει.
Ἀνάγκη χύσις αἵματος νὰ γένη. . . τὸ καρὰβι
Εἰς τὴν λιμένα νὰ σωθῇ ὅποταν δὲν προλάβῃ,
Κ' εἰς τριχομίαν εὐραθῇ, ἀμέσως κάμνει χύσι.
Καὶ χάνει μέρος μὲ σκοπὸν τὸ ἄλλο νὰ κερδίσῃ,
Καρὰβιμπους, ἀνέμιμπους, ἀφρόρουμ, κυματόρουμ,
Τρικυμιάντουμ, ἄγγουραμ, σικουόρουμ λιμενόρουμ.
Δὲν ἔξυρετε Ἀστικὰ; . . . Ἀυποῦμαι! . . . Κρίμα! Κρίμα!
Τῶν ὑψηλῶν μου ἰδεῶν ἐχάσατε τὸ νῆμα.

Ἐρχεται ἀκολουθῶς ἡ σφοδρὰ ἐναντίον τοῦ δηληρίου κατηγορία, πλὴν μόλις ὁ Σωτήρης ὑπόσχεται ἐν χρυσοῦν νόμισμα δι' ἕκατον κόκκον αὐτοῦ, καὶ ἀμέσως ὁ Ἴπεκακουάνας ἐνθουσιάζεται διὰ τὸ ὅτιον καὶ προμηθεύει ἀσμένως εἰς τὸν Σωτήρη τοὺς ζητηθέντας τεσσαράκοντα κόκκους, πρόθυμος νὰ τῷ προμηθεύσῃ καὶ ἕκατον, ἂν θέλῃ ὁ γενναιόδωρος πελάτης του.

Ὁ τύπος τοῦ Ἴπεκακουάνα τοῦ ὁποῦ ἀμυδρὰν μόνον ἰδεῶν ἔδωκα διὰ τῶν ὀλίγων τούτων ἀπὸ

μνήμης γενομένων παραθέσεων μὲ φαίνεται ἐντελέστατος καὶ εἰς ἄκρον ἐπιτυχής.

Εἰς τὴν τετάρτην πράξιν γίνεται ἡ ἀπόπειρα τῆς μελετηθείσης δηλητηριάσεως καὶ ἀποτυχάνει, ὁ δὲ Σωτήρης ἀντὶ νὰ μᾶθῃ τὸν αἰφνιδίον θάνατον τῆς Κοραλίας, ὡς ἤλπισε, τὴν βλέπει διὰ μίαν ἐισερχομένην εἰς τὸν θάλαμόν του, περίλυπον, ἀηληπισμένην, πλὴν γλυκεῖαν καὶ συγκραταβατικὴν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος:

Μὴ τρέμεις! . . . καθὼς πρὸ μικροῦ, μὲ θρήνους κ' ἐπιπλήξεις
Δὲν θέλω τῆς ἀγάπης μου σὲ δόσει ἀποδείξεις.

Ἀυποῦμαι ὅτι ἔνεκα τοῦ ἀνεπαρκούς της μνήμης μου δὲν δύναμαι νὰ δώσω ἀκριβεστέραν ἀναλυσιν τοῦ δραματικώτατου μέρους (rôle) τῆς Κοραλίας καὶ ἰδίως τοῦ τελευταίου μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Σωτήρη διαλόγου, τοῦ ὁποῦ ἐπεθύμουν νὰ παραθέσω καὶ ἄλλους τινὰς στίχους ἐκτὸς τῶν δύο πρώτων. Τὸ πρόσωπον τῆς Κοραλίας ἔχει ἀναλογίαν τινὰ μὲ τὸ της dona Elvire της ὠραίας κωμωδίας (ἡ ἀληθέστερον δράματος) ὁ Don Juan, τοῦ Μολιέρου.

Μετὰ τὸν δραματικὸν τοῦτον διάλογον ἀνοίγεται ἐμπροσθέν μας ἡ μεγαλοπρεπὴς αἰθουσα τῆς Ἐλίζας καὶ παριστάμεθα εἰς ἐν μυστικὸν αὐτῆς διαβούλιον μετὰ τοῦ ὑποτιθεμένου ἀδελφοῦ της Τετραπεράστου. Ἡ Ἐλίζα ἐκθέτει ῥητορικῶς τὰς μεγάλας πρὸς τὴν κοινωτικημοσύνην ἐκδουλεύσεις της, τούτεστι πρὸς τὸν μετὰ τοῦ Τετραπεράστου ἐμπορικὸν συναϊερισμὸν καὶ διηγεῖται λεπτομερῶς καὶ ἐπιδειξίως πῶς κατάρθρωσε νὰ σαγηνεύσῃ τὸν Σωτήρη:

Μὲ λέγει ὅτι μ' ἀγαπᾷ. . . τὰρτότοιμα. . . γλωμιάζω. . .
Μὲ μάτι μελαγχολικὸ τὴν οὐρανὸν κυττάζω. . .

Ἐπειτα ἡ λεπτοτάτη καὶ ἀγγινουστάτη περιγραφὴ τῆς ἥτις της, περιγραφὴ ἣτις ἐξ ἀνάγκης γίνεται μὲ αὐστηρὰν ἀκρίβειαν:

Quaeque ipse miserima vidi, et quorum magna pars fui.

Ἀκολουθῶς ἡ Ἐλίζα προβαίνει εἰς τὴν διήγησιν διαφορῶν ἄλλων θριάμβων της, ὁ δὲ Τετραπεράστος βίπτων βλέμμα θαυμασμοῦ εἰς τὰ κοσμοῦντα τὴν αἰθουσαν πολυτελέστατα ἐπιπλα, ἀναφωνεῖ:

Ἦς Ναπολέων κάθεται στὰ τρόπικιά σου μέτα!

Τότε ἡ Ἐλίζα ἀρχίζει νὰ ἐξιστορῇ ὑπερηφάνως τὴν καταγωγὴν ἐκάστου τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν ἀντικειμένων:

Ὁ βελουδένης καναπέ; νὰ τοῦ Ναπολιτάνου
Νὰ τοῦ Ἑγγλέζου ὁ φανὸς πῶς λάμπει ἀπὸ πένου.

καὶ ἐξακολουθεῖ τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀπαριθμησιν τῶν ἐπίπλων της:

Mon mobilier c'est ma biographie;
Ce canapé me représente Oscar κτλ.

λέγει τὸ ὠραῖον ἄσμα της Λορέττας· ἀλλ' εἶνε δίκαιον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι τὸ ἄσμα τοῦτο τοῦ Théophile Gautier ἐξεδόθη πολλὰ ἔτη μετὰ τὸν Ἀσωτον.

Εἰς τὴν πέμπτην πράξιν ὁ Σωτήρης παρίσταται πανταχόθεν καταδιωκόμενος ὑπὸ της Τύχης καὶ ἀμηχανῶν φοβερῶν. Δύο μόνον ἐλπίδες τὸν μένου ἀκόμη· νὰ κερδίσῃ μίαν σημαντικὴν ἐκκενρῆ δίκην του καὶ νὰ νυμφευθῇ τὴν Μαρούσαν· ἀλλὰ τὸ δεύτερον δυστυχῶς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πρώτου. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ Σωτήρης εὐρίσκειται εἰς φρικτὴν ἀνηπιχίαν, ἰδου φθάνει καὶ ὁ δικηγόρος του Ροδάνης· φέρει ἄρά γε καλὰς εἰδήσεις; τοῦ δυστυχούς Σωτήρη ἡ ψυχὴ ὀλόκληρος κρεμάται εἰς τὰ χεῖλη τοῦ στρεψοδίκου Ροδάνη:

Τοῦ Δημοσθένους ἔβαλα τὴν εὐγλωττίαν ὄλην
Καὶ ὄλην στὸ κριτήριο σ' ἐμάζωξα τὴν πόλιν. . .
Ἡ γλώσσά μου ἐμάλλισεν ὡς πῶς νὰ καταφέρω
Τὸ στόμα τὸ ἀπίλωτο τοῦ ἀντιδίκου. . .

ΣΩΤΗΡΗΣ.

Χαίρω!

Τὴν κρίσι μου τὴν κέρδισα;

ΡΟΔΑΝΗΣ.

Τὴν ἔχασες. . . Τί κρίσις!

Μὲ πόση δόξα χάθηκε! Μὲ τί χειροκροτήσις!

Ἡ σκηνὴ εἶνε ζωηρωτάτη καὶ ἐκτεταμένη, παριστώσα ἀκριβεστάτα ἀμαθίς τινὰς δικηγόρους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅλλα τὰ δικαστικὸν τοῦτο πάθημα, ναυαγεῖ καὶ τὸ μετὰ της Μαρούσας συνοικέσιον, ἡ δὲ κωμωδία τελειώνει διὰ της φυλακίσεως τοῦ Σωτήρη ἔνεκα χρεῶν.

Τοιαύτη εἶνε περίπου ἡ κωμωδία τοῦ Ἀσώτου· παρέλειψα ἐν τούτοις νὰ ὁμιλήσω περὶ τοῦ Σατανόπουλου, ἐπεισοδιακοῦ προσώπου ὀλιγώτερον στενωῶς συνδεομένου μὲ τὴν πλοκὴν τοῦ δράματος. Ὁ Σατανόπουλος εἶνε ἀγύρτης καὶ ἀμαθὴς πολιτικὸς ζητῶν νὰ μύσῃ καὶ τὸν Σωτήρη εἰς τὰ ὑποτιθέμενα μυστήρια τῆς διπλωματίας του. Ἐρχεται λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐργολάβου μας καὶ ἐν ᾧ αὐτὸς κατώπτειεν ἀπλήστως τὰ θέλητρα της ἀπέναντί του κατοικοῦσας Ἐλίζας, ὁ Σατανόπουλος, μὴδὲ φανταζόμενος κἂν τοιοῦτόν τι, ἀρχίζει νὰ πολιτικολογῇ γελοισποῦδως:

Εἰς τὰ πελάγη ἐπειδὴ μᾶς διδ' ἡ Βρεττανία
Ἐπιβλήθῃ προγνωστικὰ κ' ἀλάνθαστα σημεῖα,
Κ' ἀπὸ τὴν πράξιν ἐπειδὴ της ἔκτις Ἰουλίου
Ἡ δόσις προμηθένται τοῦ Τουρκικοῦ ἡλίου

Ἰὼν ἐπειδὴ μου τὴν σειράν παρακαλῶ κρατεῖτε·
Ἐξέρχονται συνέπειαι . . . θαρρῶ τὰς ἐννοεῖτε.

Ὁ Σατανόπουλος ἐξακολουθεῖ πολλὴν ὥραν μετὸν σοβαρὸν τούτων τόνον περὶ πολιτικῆς, ὃ δὲ Σωτήρης ὅστις ἔκρουεν ἀπροσέκτως τὸν Σατανόπουλον καὶ ἐβλεπε προσεκτικῶς τὴν Ἐλίξαν, καταντᾷ ἐπὶ τέλους νὰ νομίσῃ ὅτι ὁ Σατανόπουλος ὁμιλεῖ περὶ τῆς Ἐλίξας τῆς θελξικαρδίου, καὶ εἶνε ἀντεραστίς του. Τὸν ἀρπάζει τότε ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὸν σύρει πρὸς τὸ παράθυρον, κράζων:

Σ'ὸ λέγω δέκα δέκα·
Νὰ μὴ σὲ δῶ κατόπι της.

Ὁ Σατανόπουλος δὲν ἐννοεῖ τίποτε καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἀποκρίνεται:

Τὴν πήρες γιὰ γυναῖκα,

Καὶ νὰ ζουλεύς ἀρχισες;

Ὁ Σωτήρης τότε τῷ δεικνύει μετ' ὀργῆς τὴν ἐπιφροδίτον Ναυπλιακὴν λαϊκά, ὃ δὲ δυστυχῆς Σατανόπουλος, μόλις τότε ἐννοήσας καὶ μείνας ἐμβρόντητος, ἀνακράζει:

Ὁ κακογρονιάνη!

Κι' αὐτὴ καὶ ὁ ὀρθάνοικτος λαϊκὸς τῆς ὡς τὴν βράχη!
Γιὰ δόξες, γιὰ πολιτικὰ ἐγὼ τὸν ὠμιλοῦσα,
Κ' αὐτὸς τὸν νοῦν του πάντοτε τὸν εἶχε στὴ βρωμοῦσα!

Γνωρίζει ἤδη ὁ ἀναγνώστης τὸν Ἄσωτον, ἔλαβε δὲ, ὡς ἐκ τῶν παραθέσεων, καὶ μικρὴν τινα περὶ τοῦ ὕφους τοῦ ἰδέαν. Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ ὅτι ἔχει βεβαίως πολλὰ πλεονεκτήματα, ὡς σκηρικὸν ποίημα, καὶ ἐλαττώματά τινα συγχρόνως· τὰ πλεονεκτήματα τὰ ἀνεφέρα ἤδη, τὰ δ' ἐλαττώματα εἶνε ἡ δημιουργία τῶν κινῶν σχεδὸν εἰς τὰ ἑλληνικὰ ἔθνη τῆς τότε ἐποχῆς· πρὸ πάντων (ὡς ἡ Ἐλίξα καὶ ὁ Γετραπέραστος καὶ αὐτὸς ἐν μέρει ὁ Σωτήρης) καὶ αἱ ὀλίγαι μίμησεις τοῦ Μολιέρου τὰς ὁποίας ὑπέδειξα. Τὸ μέγιστον δὲ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ Ἄσωτου εἶνε ἡ βέουσα καὶ φυσικὴ καὶ πάντῃ ἀθίκατος στιχοποιγία, (πλεονέκτημα τὸ ὁποῖον ἔχουσιν ἄλλως εἰς βαθμὴν μέγαν ὅλοι σχεδὸν αἱ ποιήσεις τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου) καὶ ἡ εὐστοχωτάτη χρῆσις τῆς οἰκιακῆς γλώσσης τῆς Ἑλλάδος, προσέτι δὲ καὶ ἡ εὐφυΐα μετὰ τὴν ὁποίαν δίδει εἰς ἕκαστον πρόσωπον γλώσσαν ἀνάλογον τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος του.

Ἐλπίζω ὅτι θέλουν μετὰ συγχωρήσει οἱ ἀναγνώσται ἀν' ὠμίλῃσα μετὰ πολλὴν λεπτομέρειαν περὶ τῆς ἀξιολόγου ταύτης κωμωδίας, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδω παιζομένην εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρο· ἐνόμισα ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον νὰ ἐνδιατρίψω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἄσωτου, καὶ ὅσον ἡ κωμωδία

αὕτη εἶνε ἀγνωστος εἰς τὸ κοινὸν ἢ τοῦ ἀχίστον γνωστὴ εἰς ὀλίγους μόνον.

Ε'

Ἐν τούτοις νέα περίοδος δυσχερειῶν καὶ ἐθνικῶν ἀγῶνων ἀνοίγεται πάλιν διὰ τὴν Ἑλλάδα περὶ τὸ τέλος τοῦ 1830· ἡ κυβέρνησις τοῦ Κόμητος Ἰωάννου Καποδιστριαῦ ἀρχίσασα νὰ ὀλισθαίνει μετὰ φρικῶδη ταχύτητα ἐπὶ τῆς ἀκατασχέτου καταφρεσίας τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς προσωπικῆς λεγομένης πολιτικῆς, ἐξήγειρε κατ' ἐαυτῆς ὄλην τὴν προοδευτικὴν καὶ φιλελευθεράν μερίδα τοῦ ἔθνους, ἡ δὲ ἀντιπολίτευσις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὐρέθη ἀπέναντι τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν αὐτὴν περίπτωθιν ὅπου καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι εὐρέθημεν, ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1859, ἀπέναντι τῆς αὐθαιρέσιος καὶ τοῦ Ἀυστριακοῦ συστήματος τοῦ Ὄθωνος. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν πραγμάτων καταστάσει ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος ἀφῆκεν ἀμέσως τὸ κυρίως λεγόμενον καλλιτέχνου ποιητοῦ τὸν κάλαμον καὶ ἐβρίθθη πάλιν εἰς τὴν στρατευομένην πολιτικὴν ποίησιν, εἰς τὴν ὁποίαν νομίζω ὅτι κανεὶς ἐκ τῶν ἡμετέρων δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτόν. Ταχθεὶς δὲ κατὰ φυσικὸν λόγον μετὰ τῆς φιλελευθερίας μερίδος, ὑπῆρξεν εἰς τῶν κορυφαίων τῆς διανοητικῆς πάλης ἤτις, προπαρασκευάσασα καὶ προκαλέσασα τὴν ἐπανάστασιν, ἐπέφερε τὴν πτώσιν τῆς Καποδιστριακῆς κυβερνήσεως. Εἰς τὴν γονιμοτάτην ταύτην περίοδον τοῦ ποιητικοῦ βίου τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ὀφείλομεν ὀλόκληρον συλλογὴν θαυμασιῶν πατριωτικῶν ποιήσεων τὰς ὁποίας ὡς καὶ αὐτὰ τὰ πενταετῆ παιδιὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔξουρον ἀπὸ στήθους· ἀπὸ τότε ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐγὼ τεμάχια τινα ἐξ αὐτῶν. Πλησίον δὲ τῶν πατριωτικῶν τούτων ποιήσεων συνέθισε καὶ τινὰς ἠθογραφικὰς καὶ κοινωνικὰς σατύρας πλήρεις ἄττικου ἄλατος. Καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ 1833 ἐν Ναυπλίῳ εἰς δύο μικροὺς τόμους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Πανόραμα*. Αἱ ποιήσεις αὗται, ἔχουσαι ἀναλογίαν τινα καλλιτεχνικὴν πρὸς τὰς ἀθανάτους *chansons* τοῦ *Béranger*, ἤξιζον νὰ ἦνε καὶ παρ' ἡμῶν τόσον γνωσταὶ καὶ δημοτικαὶ ὅσον εἶνε εἰς τὴν Γαλλίαν αἱ τοῦ ἐνδόξου ἰσομοίματός. Δυστυχῶς ὅμως ἡ φιλολογικὴ ἱκανότης δὲν εὐρέθη μέχρι τούδε καμμίαν σχεδὸν ἐνθάδ' ἔχουσαι ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας μας· ὅθεν ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ *Πανόραματος* ἐξέλιπεν ἡ πολυτιμὸς αὕτη συλλογὴ καὶ πάντες σχεδὸν ἐλησμόνησαν ὅτι οὕτῃ εἶχε ποτὲ λαμπρύνει τὸν φιλολογικὸν μας ὄριζοντα.

... Fuimus Troës; fuit Ilium!

Διὰ νὰ δώσω λοιπὸν ἔστω καὶ ἀτελεστάτην ἰδέαν τῶν ποιήσεων τούτων ἀναγκάζομαι νὰ προσφύγω εἰς μόνας τὰς ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας.

ΣΤ'

Ἢ πληθὺς τῶν κατὰ τὸ 1831 διαταττομένων καταπιεστικῶν μέτρων ἐνέπνευσεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Σούτσον διάφορα εὐφυῆ πονημάτια ἐν εἶδει κυβερνητικῶν ψηφισμάτων· ἰδοὺ τεμάχια τινα ἐξ αὐτῶν:

Θεωροῦντες πῶς τὰ φῶτα τὰ πολλὰ δὲν φέρουσιν ἄλλο παρὰ θάμβωκα μεγάλο,
Βλέποντες πῶς χωρὶς μέσα καὶ μετὰ γράμματα δύο τρία Κατορθώσαμεν ὡς τῶρα τόσα τέρατα σημεῖα
Παρακούσαντες τὴν γνώμην ἐνταύτῃ τῆς Γερουσίας Προκρούτουμεν ἐνόχους τῆς ἐσχάτης προδοσίας τοὺς Ζωγράφους, τοὺς Τρικοῦπας.
Ἐπομένως προκαλεῖται τὸ ἀνδρῆτο καλλιηκάρι Ὁ Κύρ Κόμης Ἀλγουνστίνος εἰς τὴν Ἰδραν νὰ στρατεύσῃ Κ' ἐμπρὸς ὄλους νὰ τοὺς βάλῃ μετὰ σπαθί καὶ μετὰ κοντάρι.
Ἄν μ' ἐκείνους δὲν τολμήσῃ στήθος στήθος νὰ παλεύσῃ, Ἐκεῖ πάντοτε γυρίζουν ἀνεμόμυλοι μεγάλοι
Μὲ αὐτοὺς ὡς πολέμησῃ καὶ τὰ βγάξῃ στὸ κεφάλι.
Νὰ ἴδῃ τὸ ἔθνος θέλει θριαμβεύοντας τοὺς νόμους
Κι' ὅσους ἔχουν ἀσπρῶ φῶτα κρεμασμένους εἰς τοὺς δρόμους.

Ἄλλοτε πάλιν:

Θεωροῦντες πῶς ὁ πλοῦτος εἰς τὰς χεῖρας τῶν μεγάλων Γίνεται πηγὴ σκανδάλων,
Βλέποντες πῶς καὶ μετὰ ὄλην τοῦ κύρ Σταίρου τὴν σοφίαν Καὶ τοῦ κύρ Παπαδοπούλου τὴν ἀλχημικὴν μαγειρίαν,
Ἔχει χρεῖαν τὸ ταμεῖον ἀπὸ τρισεκτάτους φόρους, Παρακούσαντες τὴν γνώμην ἐνταύτῃ τῆς Γερουσίας, Προκρούτουμεν ἐνόχους τῆς ἐσχάτης προδοσίας τῶν Ἰδραίων τοὺς προκρίτους καὶ τῆς Σύρου τοὺς ἐμπόρους.

Τὰ ποιήματα ταῦτα, καὶ τοὶ ἀτελῶς ἐνταῦθα παρατιθέμενα, δὲν φαίνονται πλήρη ζωῆς; καὶ, μολονότι γραφέντα πρὸ τριάκοντα δύο ἐτῶν, δὲν ὁμοιάζουν ὡς νὰ ἐγράφησαν πρὸ δεκαπέντε μηνῶν;

Προκειμένου ἄλλοτε περὶ ἐκλογῶν τοῦ εἶδους τῶν τοῦ 1861, ἰδοὺ πῶς παρῶδει ὁ ποιητὴς μίαν κυβερνητικὴν ἐγκύκλιον:

Ἐκτακτοὶ ἐπιτρόποι μου καὶ διοικηταὶ τοῦ Κράτους Ἐβρισκόμεθα εἰς ζάλας, εἰς καιροὺς κρισιμοτάτους. Οἱ ἐλθοῦντες, μετὰ μισοῦ, γλήγορα θὰ κατορθώσουν τὰ πικροῦσμά νὰ μᾶς δώσουν.
Βοηθεύτε με, πιστοὶ μου, μ' ἐξορίας, μετὰ δεσμεύσεις, Μετὰ πυρκαϊῶν, μετὰ φόβου, μ' ἀρπαγᾶς καὶ μετὰ θυμῶν. Βεβαιώσατε τὸ ἔθνος καὶ χωρέσατε στὸ μυαλό του, Πῶς πατῶ τοὺς νόμους ὄλους διὰ μόνον τὸ καλὸν του.

Ὅταν δ' ἐβλεπε τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου ὀλοτελῶς δεσμευθεῖσαν, ὁ ποιητὴς μας ἀνέκραγεν εὐφροσύνῃ:

Σ' τὰ εἶξ; κάθου καὶ γράφε . . . κάθου καὶ κοπάνιζε μας, Τραγουδάκια πόκωνέ μας.

Ὅ, τι πρᾶγμα δὲν σ' ὀρέσει, κι' ὅποιον ἄνθρωπον θελήσῃς Ἡμπερεῖς νὰ σατυρίσῃς.

Εἶν' ἐλεύθερος ὁ τύπος, φθάνει μόνον νὰ μὴ βλάψῃς Τῆς ἀρχῆς τοὺς ὑπαλλήλους,

Τοὺς κριτὰς, τοὺς ὑπουργοὺς μας καὶ τῶν ὑπουργῶν τοὺς φίλους.

Εἶν' ἐλεύθερος ὁ τύπος, φθάνει μόνον νὰ μὴ γράψῃς.

Ὅταν δὲ ἡ πάλῃ ἐφθασεν εἰς τὸ ἔσχατον αὐτῆς σημεῖον καὶ ἡ ἐκρηκτικὴ κατέστη ἀναπόφευκτος, ὁ ποιητὴς ὑψούμενος εἰς τὸν ἀνδρώδη καὶ διθυραμβικὸν τόνον τῶν Τυρταίων καὶ Καλλιμάχων:

Ὅταν ἔξω εἰς ἡμέρας δουλικὰς οἱ Ἀθηναῖοι Δύο ἤρωες γενναῖοι,
Ὁ Ἀρμόδιος ὁ ἕνας, ἄλλος ὁ Ἀριστογείτων Ἐκρυψάν εἰς τὰς μυρσίνας τὸ ἀθάνατον σπαθί των.
Μιμητῆς τοῦ Ἀρμεδίου καὶ Ἀριστογείτων νέος Τὸ φιλέδικον σπαθί μου θὰ σκεπάσω μετὰ μυστρίνη
Εἰς τὸν τύραννον θὰ πέσω, θὰ τὸν σφάζω, καὶ γενναῖως θὰ σφαγῶ καθὼς ἐκείνοι.

Θαυμασία τῷ ὄντι μίμησις τοῦ ἐξαισίου ἐκείνου ὕμνου τῆς ἀρχαιότητος:

Ἐν μύρτου κλαδί τὸ ξίφος φορήσω Ὅσπερ Ἀρμόδιος κ' Ἀριστογείτων Ὅτε τὸν τύραννον Ἰππαρχον ἐκτανέτην Ἴσονόμους τ' Ἀθήνας ἐποιήσάτην! κτλ.

Ὅταν δ' ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς φυγῆς ἐπὶ ξένου πλοίου διὰ τὸν δεσποτισμὸν, ὁ ποιητὴς ἱλαρύνεται, ἀφίνει τὴν λύραν τῆς ὀργῆς καὶ ἀναλαμβάνει τὴν λύραν τῆς εὐφροσύνης ἀστείότητος:

Δὲν ἔμπορῶ εἰς τὸ κακὸ μου κ' εἰς τὴν λύπην μου ν' ἀνθέξω· Νὰ με ποῦν «Ἄπ' τὴν Ἑλλάδα, ἐξοχώτατέ μου ἔξω!» Νάπλι μου, πολλατάτη! Νάπλι μου ἔχε ὕψαιον! Σὲ ἀφίνω! πλὴν μετὰ λύπην, μ' ἐντροπήν καὶ μ' ἀτιμίαν! Μετὰ ἡλιοκαμένην ὄψιν, μετὰ μακρῶ καὶ στραβῶ φέσι Οἱ ἐξόριστοι γυρίζουν εἰς τοῦ Πλάτανου τὴ μέση. Ἄπὸ ποῖα ν' ἀρχίσω πρώτα νὰ θρηγῶ τὰς ἐντροπὰς μου Ὅς κι' αὐτὸς μ' ἡ φιλιναῖδες τραγουδοῦν τὰς σατυρὰς μου! Μὴ παιδιὰ μετὰ τὰ λεμόνια! ἔγινε μόλα! ἔγινε λίσσα! Ἐνας ἔόντες εἶνε μετὰ!

Δὲν θέλω νὰ ἐνδιατρίψω εἰς καμμίαν τῶν ποιήσεων τούτων ἀνάγνωσιν· εἶνε ζῶντα μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς πρὸ ἡμῶν γεννεᾶς, τὰ ὅποια φαίνονται ἐν τούτοις ὡς νὰ φέρωσι προχθισινὴν χρονολογίαν. Αἱ ποιήσεις αὗται εἶνε τόσον ἀφελῶς ὠραῖαι ὥστε καὶ ὁ κοινότερος ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν φιλολογικὴν τῶν ἀξίων ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης τεχνικῆς ἀναλύσεως. Ὅθεν πᾶσα καλλιτεχνικὴ παρατήρησις ἤθελεν εἶσθαι ματαία, πᾶσα δὲ πολιτικὴ ἢ φιλοσοφικὴ ἀνοίκειος ἐνεκα τῆς ἰδιότητος τῶν ποιήσεων τούτων καὶ τῆς ὅλης φιλολογικῆς φύσεως τῆς παρούσης πραγματείας.

Μετὰ τὸν ὀριστικὸν θρίαμβον τοῦ φιλελευθέρου κόμματος κατὰ τὸ 1832, ὁ ποιητὴς μας ὑπακούων πάλιν εἰς μόνον τὸ αἰσθητὰ του, πιστὸς εἰς μόνην τὴν λατρείαν τῆς Ἀληθείας καὶ τὸ πρὸς τὴν δεινοπαθοῦσαν πατρίδα καθῆκον, ψέγει μετὰ μεγίστης σφοδρότητος τὰς παρεκτροπὰς καὶ αὐτῶν τῶν πολιτικῶν του φίλων :

Λυτρώθησαν οἱ Ἕλληνας ἀπὸ τὴν τυραννίαν,
Κι' ἀντὶ νὰ κρίσῃσι Νεὸν εἰς τὴν Ἐλευθερίαν,
Βωμοὺς εἰς τὴν Διχόνοιαν, στὰ πάθη των ὕψονον,
Καὶ τοὺς δεσπότης των μ' ἀσχερὰς μωρίας δικαίωνον.
Πολιτικοί, πολεμικοὶ μ' ἀναιδέϊαν μεγάλην
Ὅσαν οἱ λύκοι χαίρονται εἰς τὴν ἀνεμοζάλην,
Ἄρπάζουν τὰς προσόδους μας, γυμνῶν τὸν λαόν μας,
Καὶ ἀπειθῆς καὶ ἄτακτον τὸ στρατιωτικὸν μας,
Σὺν ἀφρισμένῳ ἄλλοι πού βασταγμὸν δὲν ἔχει,
Ἐπῆρεν εἰς τὸ στόμα του τὸν χαλινὸν καὶ τρέχει.

Ἄς εἰπῶμεν τώρα ὀλίγα καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ Πανοράματι κοινωνικῶν καὶ ἠθογραφικῶν ποιήσεων.

Z.

Αἱ ποιήσεις αὗται εἶνε ἀρκούντως πολυάριθμοι καὶ διακρίνονται ὅλοι, ὡς προείπον, διὰ τῆς εὐχεροῦς καὶ ἀνεπιτηδεύτου στιχοουργίας, διὰ τῆς ζωηρότητος τῶν χρωμάτων, διὰ τοῦ παρατηρητικοῦ πνεύματος, διὰ τῆς τελειότητος τοῦ ὕφους· ἐννοεῖται δὲ ὅτι, προκειμένου περὶ ἄσματιν τοιοῦτου εἶδους, τὸ ἀληθῶς τέλειον ὕφος συνίσταται εἰς τὴν ἐντεχνον καὶ εὐστοχον χρῆσιν ὅλου τοῦ πλούτου τῆς οἰκιακῆς γλώσσης. Βλέπει ὁ ποιητὴς μας εὐπιστον τινα σύζυγον φιλανθρώπου Κυρίας; Ἀμέσως ἀνακράζει :

Ἡ γυναικί μου Μαρούκα ἔχει κόκκινα χεῖλάκια,
Μαργαριταρένια ὄψι καὶ γλυκὰ γλυκὰ ματάκια.

Τὸ παιδί μας βγάλλει δόντια ἢ κατσούφιασε κομμάτι;
Χίλιοι φίλοι τ' ἀγκαλιάζουν, μὲ πατρός τὸ βλέπουν μάτι·
Νὰ φανῇ σ' αὐτοὺς εὐγνώμων ἢ Μαρούκα δὲν ἀργεῖ,
Καὶ τὸ χέρι τους τὸ σφίγγει ἀπὸ μητρικὴ στοργή·
Προχθὲς τρόμαξα κομμάτι· ἔφαρνα καὶ παρ' ἐλπίδα
Νὰ φιλῇ καὶ ν' ἀγκαλιάζῃ ἕνα φίλον μας τὴν εἶδα.
Τ' εἶν' αὐτὸ πού κάμεις; λέγω· αὐτὴ πάλιν τὸν φιλεῖ.
« Ἄχ! τὸν ἀγαπῶ, μὲ λέγει, γιατί σ' ἀγαπᾷ πολύ.»
Τί καλῆς ψυχῆς γυναικί!
Ἄντις μίαν νὰ εἶχα δέκα!

Πεντηκοντούτης γέρον φαντάζεται νὰ νυμφευθῇ φιλοπαίγμονα εἰκοσαετῆ νεάνιδα ἣτις νὰ τῷ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς βαθμὶς πρὸς τὰ ὑπουργήματα; ὁ ποιητὴς μας πάραυτα λαμβάνει τὸν κάλαμον καὶ χαράττει τὴν ἐξῆς ζωγραφίαν :

Σ' τῶν πενήντά μου τὴν ἀσπρὴν γηραλέην ηλικίαν
Μ' ἔθαλε σὸ χέρι μία προσάματη μαργιόλα.
Ἡ κοκκίνα μου μ' ἐπῆρε διὰ τοὺς καλοὺς σκοπούς της
Κ' εἰς τὸ βάλς, κ' εἰς τὰ καπέλα κ' εἰς τοὺς νέους εἶν' ὁ
νός της.

Ἐρχετ' ἕνας καὶ τὴν φέρνει
Μυρωδιές ἀπ' τὸ Παρίσι.

Ἐρχετ' ἄλλος καὶ τὴν πέρνει

Σ' τὸ ἀμάξ' ἀπὸ τὸ χέρι, χωρὶς κἄν νὰ μ' ἐρωτήσῃ.
Ποῦ τὴν πάτε, Κύριέ μου; ἄφετέ την· εἴμ' εὐγνώμων·
Τί ταυράζει; μὲ φωνάζει κ' ἐξακολουθεῖ τὸν ὄρμον.
Μ' ἀγγυρόγυρο βιβθάκι ἕνας Πρέσβυς εἰς τὸ γέρι.
Τὴν γολὴν μου ἄνω κάτω ἤλθεν ἔφαρνα νὰ φέρῃ.

Κάμνοντάς με τὸν προστάτην

Καὶ κτυπώντας με ἀγάλια ἕνα δὺ φορὲς σ' τὴν πλάτην
Τὴν γυναικί μου μ' ἐπῆρε κ' ἐνταῦτ' μὲ ὑπεγέθη
Πῶς ὑπουργήμα καινούριο καὶ διὰ ἡμῶς εὐρέθη.
« Ἄνδρα, μ' ἔκραξεν ἡ σκύλλα θὰ σὲ δῶ καθὼς σὲ θέλω
» Μὲ χρυσῆν ἐνδυμασίαν καὶ τρικέρατο καπέλο.»

Τὰ ὀλίγα ταῦτα τεμάχια, καὶ τοὶ κολοβωμένα καὶ ἰσως ἠλοιοιωμένα κατὰ τι ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας τῆς μνήμης μου, διδούσιν ὅμως ἰδέαν τινα προσεγριστικῆν τῶν κοινωνικῶν τούτων ποιήσεων τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου καὶ τῆς χάριτος τοῦ ἀφελοῦς αὐτῶν καὶ οἰκιακοῦ ὕφους.

H.

Κατὰ τὸ 1835 ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος ἐκδίδει τὸν Ἐξορίστον μυθιστόρημα ἠθογραφικὸν καὶ ταυτοχρόνως πολιτικόν. Ἄν καὶ ἀτελὲς εἰς πολλὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἔχει ὅμως ἰκανὴν φιλολογικὴν ἀξίαν· ἄς προσπαθῶσω λοιπὸν νὰ τὸ ἀναλύσω καθ' ὅσον τὸ ἐνθυμούμαι καὶ διὰ τῆς ἀναλύσεως νὰ δώσω ἰδέαν τινα αὐτοῦ εἰς τὸν ἀναγνώστην.

« Αἱ Θερμοπούλαι αὐταί; — Αὐταί. — Καὶ τὸ ἐνδρεῖπιον τοῦτο; — Λεῖψανον τοῦ παλαιοῦ τείχους τῶν Θερμοπουλῶν. — Καὶ ὁ ἐκ χώματος καὶ λίθων ἐκεῖνος σωρός; — Οἱ τάφοι τοῦ Λεωνίδου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ πεσόντων ἡρώων. — Ὅδηγέ μου στάσου, ἄφες » με ν' ἀναπνεύσω. Ἰερὸν ἔδαφος, σὲ ἀσπάζομαι! Εἶπέ » με, γέρον, εἶπέ με, τὴν νύκτα ἐδῶ περιπλανῶνται » σκιαὶ Σπαρτιάτιδες, φέρουσαι περικεφαλαίας καὶ » σεῖουσαι δόρατα; ἀφίνουσιν ἄρα τὰς μαρμαρίνους » κλίνας των, ἐξέρχονται καὶ περιπολοῦν περὶ τοὺς » τάφους; Ἀλλὰ δὲν βλέπω τὴν περίφημον ἐκεῖνην » οὐκ ἐπιγραφὴν:

« Ὡ ξεῖν', ἀγγεῖλον Λακεδαιμονίους

» Ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πεπιθόμενοι.»

Τοιαύτη εἶνε περίπου ἡ σοβαρὰ καὶ ἀρχαϊκὴ ἐναρξὶς τοῦ Ἐξορίστου. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ μύθου συνδέεται στενῶς εἰς τὸ πόνημα τοῦτο μετὰ τῶν πολιτικῶν συμβάντων τῆς ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ 1831 μέχρι τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1832 ἐποχῆς. Ταῦτα δὲ ἐξιστοροῦνται γοργῶς, ἐπιτιθεῖως καὶ μὲ τρόπον δραματικώτατον, συνδυαζόμενα εὐφυῶς μετὰ τῶν πλαστῶν περιπετειῶν τῶν προσώπων τοῦ μυθιστορήματος. Τὸ ἱστορικὸν μέρος τοῦ Ἐξορίστου δὲν ἔχει βέβαια μὴδὲ τὴν ἐντελῆ ἀκρί-

βειαν καὶ λεπτομέρειαν τῆς κυρίως λεγομένης ἱστορίας, διότι τοῦτο ἀντέκειτο προδήλως εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ συγγράμματος τοῦ ποιητοῦ μας, μὴδὲ τὴν πλήρη καὶ γαληνιαίαν ἐκείνην ἀμεροληψίαν ἣτις χαρακτηρίζει τοὺς ιστοριογράφους, καθότι ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος γράφων περὶ συμβάντων τὰ ὁποῖα ἦσαν ὅλως πρόσφατα κατὰ τὸ 1835 καὶ εἰς τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει καὶ αὐτὸς ἐνεργὸν μέρος· δὲν ἠδύνατο νὰ ἦεν ἐντελῶς ἐλεύθερος τῆς ἐπιφροῆς τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας ἐπρέσβευε, καὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων εἶχε πολεμήσει καὶ ἐπολέμει ἀκόμη ἢ μερὶς εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκε. Πλειότερον ἀπομακρυνόμενος τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας παρὰ τὸν Walter Scott, εἶνε ἐν τούτοις πιστότερος εἰς αὐτὴν παρὰ τὸν Dumas. Ὑπάρχει μολοντοῦτο περὶ τὰ μέσα τοῦ συγγράμματος ὠραιότητα τις εἰκὼν τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου τῆς ὁποίας τὰ κυριώτερα χρώματα εἶνε, ἂν δὲν ἀπατώμαι, αὐτὰ ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων ἡ ἱστορία θέλει ζωγραφίσαι τὸν ἐξοχον ἐκεῖνον πολιτικὸν ἄνδρα, τοῦλάχιστον ἂν ὁ ἱστορικὸς ἀνήκε εἰς τὴν φιλελευθεραν σχολήν. Τὸ δὲ ὕφος τοῦ Ἐξορίστου μὲ φαίνεται ἀληθὲς πρότυπον τοῦ πεζοῦ λόγου διὰ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ πολλὸ ἀνώτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕφους τὸ ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος μετεχειρίσθη βραδύτερον εἰς τὰ λοιπὰ πεζογραφικὰ του ἔργα. Μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας γενικὰς παρατηρήσεις, ἄς προδῶμεν εἰς λεπτομερεστέραν ἔρευναν τοῦ Ἐξορίστου.

Τὰ σημαντικώτερα τῶν πλασματικῶν προσώπων τοῦ Ἐξορίστου εἶνε αὐτὸς ὁ ἀνώνυμος ἥρωις τοῦ μυθιστορήματος, ἡ ἐρωμένη του Ἀσπασία, ὁ γέρον πατὴρ αὐτῆς καὶ ὁ Λυγερινόπουλος, ἀντεραστῆς τοῦ Ἐξορίστου, μισούμενος ὅμως καὶ περιφρονούμενος ὑπὸ τῆς Ἀσπασίας· προσέτι δὲ καὶ ὁ Νικήστρατος, ἄφρων ἄνθρωπος τινὰ πρόσωπον, μὴδὲν πράττων ἢ λέγον ἐν τῇ διηγήσει, φίλος τῶν δύο ἐραστῶν πρὸ καιροῦ τελευτήσας, γλυκεῖα καὶ συνάμα θλιβερά δι' αὐτοὺς ἀνάμνησις περὶ τῆς ὁποίας πολλάκις ὀμιλοῦσι, πρόσωπον τέλος ἐπεισοδιακὸν ἀναμειγμένον αὐσιωδῶς εἰς τὸν προγενέστερον βίον τῶν κυρίων προσώπων, περίπου καθὼς τὰ ἐπεισοδιακὰ πρόσωπα τοῦ κόμητος Βαϊμόνδου καὶ τῆς Κυρίας d'Arbigny ἐν τῇ Κορίνθῃ τῆς Κυρίας Στάελ. Ὁ τύπος τῆς Ἀσπασίας, ἀνατραφεῖσας ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ὁ τοῦ Ἐξορίστου περιηγηθέντος καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, πεπρωμισμένου μὲ ἐξοχον διάνοιαν καὶ μὲ μᾶθησιν εὐρεῖαν καὶ ποικίλην, εἶνε θελκτικώτατος ὅχι ὅμως καὶ ἐντελῶς πραγματικὸς, ἂν λάβῃ τις μάλιστα ὑπ' ὄψιν τὴν τότε κατάστα-

σιν τῆς κοινωνίας μας· ἀλλὰ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μεμφθῶμεν τὸν συγγραφέα· τὸ μυθιστόρημά του δὲν εἶνε ἐκ τῶν λεγομένων πραγματογραφικῶν (romans réalistes), ἀλλ' ἐκ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἰδανικῶν, ὅπου ὁ συγγραφεὺς ὀφείλει νὰ παραστήσῃ πρόσωπα τινα ὁμοιάζοντα ὄχι πρὸς ὅ,τι εἶνε ἀλλὰ πρὸς ὅ,τι ἔπρεπε γὰρ ἦεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ νὰ ἐλκύη οὕτω πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς τὴν ἐν αὐτοῖς ἐνσαρκουμένην ἰδανικὴν τελειότητα τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀναγνώστου. Τὰ δύο ἄλλα πρόσωπα, ὁ πατὴρ τῆς Ἀσπασίας καὶ ἰδίως ὁ Λυγερινόπουλος, εἶνε ἀπ' ἐναντίας ἀληθῆ φωτογραφήματα, ἀκριβέστατα ἐκτυπα τῆς κατὰ πᾶν βῆμα ἀπαντωμένης χυδαίας πραγματικότητος.

Εἰς τὸ πρῶτον βλέπομεν τὸν Ἐξορίστον ἐξωσθέντα βιαίως καὶ αἰφνηδῶς ἀπὸ τὸ Ναύπλιον ὑπὸ τῆς Καποδιστριακῆς κυβερνήσεως καὶ φεύγοντα πρὸς τὴν Χέρσον Ἑλλάδα τῆς ὁποίας μέρος εἶχεν ἤδη λάβει τὰ ὄπλα κατὰ τοῦ Καποδιστρίου. Φθάσας δὲ κατὰκοπος μετὰ πολυήμερον διὰ ξηρᾶς ὁδοπορίας εἰς εὐτελεῖ τινα κωμόπολιν, λαμβάνει τὸν κάλαμον ὁ Ἐξορίστος καὶ γράφει ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Ἀσπασίαν ἐπιστολὴν εὐγλωττον καὶ συγκινητικὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξηγεῖ εἰς τὴν ἐρωμένην του τὰ αἰτία τῆς κατὰ τῆς Καποδιστριακῆς κυβερνήσεως ἀντιπολιτεύσεώς του τὴν ὁποίαν, λέγει, βεβαίως δὲν θέλει συγχωρῆσαι ὁ πατὴρ της ὁ τὸσον ἀφωσιωμένος εἰς τὴν κυβέρνησιν ἐκεῖνην.

Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον παριστάμεθα εἰς ἐν ὑπουργικὴν συμβούλιον, ὅπου συζητεῖται ἐνθέρμως ἡ παραδοχὴ καὶ ἐκτελεσις μέτρων ἐκτάκτων ἢ σκηνῆ αὐτῆ ζωγραφίζεται μὲ χρώματα φυσικώτατα καὶ εἶνε ἐκ τῶν περιεργωτάτων καὶ εὐφρεστάτων. Ἐν ᾧ μεγαλόνοστος ἄνδρες σκέπτονται σοβαρῶς περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, αἰφνηδῶς παρουσιάζεται ταπεινότητα ἐνώπιόν των ὁ Λυγερινόπουλος, συντηρητικὸς μαγειρικῶν καὶ ὑπηρετικοῦ εἶδους, διὰ γὰ τοὺς φωτιστὴς μὲ πολυτίμους πληροφορίας καὶ νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἰερᾶς καὶ ἐξῆχος πατριωτικῆς ἀποστολῆς των. Ἀλλὰ πῶς τοῦτο; Ὁ Λυγερινόπουλος διὰ παντοίων ἀτίμων μέσων ἐπροσπάθει νὰ καταστρέψῃ τὸν ἀντεραστὴν του, ἐλπίζων ν' ἀποκτήσῃ οὕτω πιθανότητας τινὰς ἐπιτυχίας ἂν ὄχι παρὰ τῆ Ἀσπασίας, τοῦλάχιστον πλησίον τοῦ θεικωτάτου πατρός της, τὸ ὁποῖον κυρίως ἐνδιέφερε τὸν Λυγερινόπουλον, ὀλίγον μεριμνῶντα διὰ τὴν καρδίαν τῆς Ἀσπασίας. Κατωρθώσας λοιπὸν νὰ ὑποκλέψῃ τὴν πρὸς τὴν νεάνιδα ταύτην ἐπιστολὴν τοῦ Ἐξορίστου, τὴν ὁ-

ποίαν είχαν αποσφραγίσει και αναγνώσει, πρέχει άμέσως εις τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον καὶ τὴν ἐγχειρίζει εἰς ἓνα τῶν ὑπουργῶν. Ἄμα τὸ ὑπουργεῖον ἔλαβε γνώσιν αὐτῆς ἐκδίδει διαταγὴν πρὸς τὰς ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι ἀρχὰς ὅσαι τῷ ἔμμενον πισταὶ νὰ συλλάβωσι διὰ παντὸς τρόπου τὸν Ἐξόριστον ὡς ἐνοχον ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας καὶ νὰ τὸν πέμψωσι σιδηροδέσιμον εἰς Ναύπλιον.

Εἰς τὸ ἐφεξῆς κεφάλαιον μᾶς διηγείται ὁ συγγραφεὺς τὴν διὰ προδοσίας σύλληψιν τοῦ ἡρώδου του καὶ τὴν εἰς Ναύπλιον ἀποστολὴν του, τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Καποδιστρίου, τὴν δραματικωτάτην συνδιάλεξιν τοῦ ἀλυσοδέτου ἐπαναστάτου μετὰ τοῦ ἀρχηγῶ τῆς κυβερνήσεως, τὴν κἀθειρξιν αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον τῆς Ναυπλίας, τὴν δεσποτικῶς καὶ μεροληπτικῶς διεξαχθεῖσαν δίκην του, τὴν καταδίκην του εἰς θάνατον καὶ τὴν ἐναγώνιον θέσιν τῆς δυστυχῶς Ἀσπασίας κατὰ τὰς φοβεράς ἐκείνας στιγμὰς. Κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς προφυλακιστέως του ὁ Ἐξόριστος σχετίζεται μὲ νέον τινα σύντροφον τῆς δυστυχίας του, δέσιμον καὶ τοῦτον διὰ πολιτικὸς λόγους.

Εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον, κατ' ἐπίμονον παράκλησιν τοῦ συνδεσμιῶτου του, ὁ Ἐξόριστος κάμνει πρὸς αὐτὸν τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ποιικίλων συμβάντων τοῦ πολυκυμάντου βίου του. Ἡ ὠραία αὐτὴ καὶ ἐξόχως συγκινητικὴ διήγησις ἐνθυμίζει πολλάκις εἰς τὸν ἀναγνώστην μέρη τινα τῆς εὐγλώττου καὶ ἀπαραμίλλου ἐκείνης διηγήσεως τοῦ René ἐν τῷ ὁμωνύμῳ μυθιστορηματι τοῦ Chateauriand· εἰς τὰς ἀρχὰς μάλιστα αἱ δύο αὐταὶ διηγήσεις φαίνονται συγγενεῦσαι πρὸς ἀλλήλας. Προχωρῶν εἰς τὴν διήγησίν του ὁ Ἐξόριστος καὶ ὁμιλῶν περὶ τοῦ στενοῦ τῆς Εὐβοίας ὅθεν εἶχε διέλθει, φεύγων τὴν κυβερνητικὴν καταδίωξιν, ὀλίγον πρὸ τῆς συλλήψεώς του, ἐνθυμίζεται τοὺς ἐξῆς θαυμασίους στίχους τοῦ Φοσκόλου (Ugo Foscolo) περὶ τοῦ στενοῦ τούτου:

Ὁ ναύτης ὁ νυκτοπορῶν πλησίον τῆς Εὐβοίας
Εἰς τῶν αἰθέρων ἔβλεπε τὰς μαύρας ἐρημίας
Συγκοιμημένας ἀστράπας ἐπιπῶν συγκοιμημένων,
Καὶ εἰς πυρὰς νυκτολαμπῆς μηνιῶν καιομένων
Σκιὰς γαλαντιᾶς
Μὲ περικεφαλαίας
Ὁρῶσας πρὸς τὸν πόλεμον, ὁρῶσας πρὸς τὴν νίκην,
Καὶ εἰς τοῦ σκότους ἦκουε τὴν σιγαλέαν φρίκην
Κλαγγὴν φαλάγγων καὶ Περσῶν ἀλαλαγμῶν καὶ θρήνων,
Καὶ ἄσματα Ἑλλήνων,
Καὶ θόρυβον καὶ κτύπον
Χρηματίζοντων Ἴππων,
Τοὺς θόρακας πατούστων
Ἀνδρῶν ψυχροβραχούστων.

Οἱ ὠραῖοι οὗτοι στίχοι εἶνε μετάφρασις ἐνὸς τεμαχίου τοῦ Ἑλληνο-Ἰταλοῦ ποιητοῦ τῶν Μνημάτων (I sepolcri) ἀλλ' ὅποια μετάφρασις! ὅποσον ἀξία τοῦ θαυμασίου ἰταλικοῦ πρωτοτύπου! καὶ ὡς τελειότης στιχορρηγίας καὶ ὡς δείγμα ὕψους ὕψηλου ἐν τῇ ποιήσει, πόσον τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶνε λαμπρὸν καὶ ἄξιον ἀληθῶς τοῦ Φοσκόλου!

Εἰς τὰ κεφάλαια Ε' καὶ ΣΓ', βλέπομεν ἀποφασίζόμενον παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς Ἀσπασίας τὸν γάμον αὐτῆς μετὰ τοῦ βαδισούργου Αὐγερινοπούλου. Ἰπογράφεται τὸ προικοσύμφωνον ἀσφαλίζον εἰς τὸν γαμβρὸν, πρὸς μεγίστην θλίψιν τοῦ πενθεροῦ, σημαντικώτατα χρηματικὰ πλεονεκτήματα, προπαρασκευάζονται τὰ πάντα διὰ τὴν τελετὴν, παραγγέλλεται πολυτελὲς συμπόσιον ὅπου εἶνε προσκεκλημένα ὅλα τῆς ἐποχῆς τὰ ἐπίσημα πρόσωπα, ἡ Ἀσπασία ἐνδύεται τὴν κομψοτέραν καὶ πολυτελεστέραν στολὴν τῆς καὶ ἀστράπτει ὅλη ἀπὸ ἀδάμαντας, οἱ συνδαιτυμόνες συρρέουσιν ἤδη πανταχόθεν, ὁ γαμβρὸς εἰσέρχεται συνωδευμένος ὑπὸ πολλῶν φίλων του, ὅλος ἀποπνέων μύρα καὶ σεϊόμενος φιλαρέσκως ἐντὸς τῆς πολυπύχου λευκῆς φουστανέλλας του, φθάνει τέλος καὶ ὁ Κόμης Αὐγουστίνος Καποδιστριας ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀδελφοῦ του, οἱ ἱερεῖς ἐνδύονται, ἡ τελετὴ μέλλει ν' ἀρχίσῃ... ἀλλ' ἡ Ἀσπασία;... αἰφνιδίως ἔγινεν ἄφαντος. Ταράττονται ὅλοι τότε καὶ ἰδίως ὁ γαμβρὸς τὴν ζητοῦν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκίας, εἰς ὅλους τοὺς γειτονικοὺς οἴκους, πλὴν εἰς μάτην· ὁ γέρον πατὴρ προσποιεῖται τότε ὅτι ἡ θυγάτηρ του ἠσθένησεν αἰφνιδίως καὶ ζητῶν συγγνώμην ἀπὸ τὴν ὁμήγουριν, τῇ ἀναγγέλλει ὅτι ὁ γάμος ἀνεβλήθη ἄοριστως. Οἱ προσκεκλημένοι δέχονται φιλοφρόνως τὰς δικαιολογίας, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν, γαστρονομικώτεροι τῶν ἄλλων, ὁσφραίνονται τὴν ἐκ τοῦ μαγειρείου διαχεομένην εὐαρεστοτάτην κνίσσαν καὶ, μὴ δυνάμενοι ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὸν πειρασμὸν, προταίνουν νὰ καταβροχθισθῇ τὸ ἔτοιμον δεῖπνον εἰς τὴν ὑγιάν τῶν ἀπόντων μελλονόμενων. Πάντες ἐνθυμῶνται τὴν κοινὴν Γαλλικὴν παροιμίαν le vin est tiré, il faut le boire, ἀσπάζονται ἐπομένως μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὴν πρότασιν καὶ κἀνήθται πάραυτα εἰς τὴν τράπεζαν ὅπου εὐωχοῦνται λουκουλεϊῶς μέχρι τοῦ μεσονυκτίου· τότε ὅλοι διελύθησαν, ὁ δὲ πολυτάλαντος οἶκος τῆς Ἀσπασίας ἐδυθίσθη εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὸ σκότος.

Τί ἔγινεν ἐν τούτοις ἡ Ἀσπασία; Ἐν ᾧ ὅλοι τὴν ἐπερίμενον, αὐτὴ κατῴρωσεν νὰ δραπετεύσῃ ὑπὸ ταπεινὴν ἐνδυμασίαν μετὰ τῆς πιστῆς προφύτης,

καὶ ἐπιβαίνουσα εἰς ἀκάτιον σαθρὸν ὁμοιον μ' ἐκεῖνο, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Χάρων διέπλεε μετὰ τῶν νεοτέρων τῆς Στυγῶς τὸ μαῦρον κύμα, διευθύνετο, θαρβυλέα καὶ ἀτρόμητος, ἡ γλυκεῖα κόρη, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυκνοῦ τῆς νυκτὸς σκότους, πρὸς τὸ Βοῦρτσι, τὸ ἐπιθαλάσσιον τῆς Ναυπλίας φρούριον. Καὶ πῶς τοῦτο; Ἡ Ἀσπασία εἶχε παρακολουθήσει μὲ ὄμμα ἀνήσυχον καὶ ἀγρυπνὸν ὅλας τὰς περιπετείας τῆς ἐπικινδύνου δίκης τοῦ Ἐξοριστοῦ· ἔμαθεν ὅτι τὰ πάντα εἶχον τελειώσει, ὅλα τὰ ἐνδίκια μέσα ἐξαντληθῆ, ὅτι ἡ νύξ ἐκείνη ἦτον ἡ τελευταία τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς γῆς ἔμελλε νὰ διέλθῃ ὁ Ἐξόριστος, τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας ὁ ἀγαπητὸς σύντροφος, τῆς καρδίας τῆς ὁ μόνος κύριος, καὶ ὅτι τὴν ἐπαύριον δώδεκα μολυβδοβόλα ἐκτοξεύμενα ὑπὸ τῆς βαρβάρου χειρὸς τοῦ δεσποτισμοῦ, ἔμελλον νὰ διατρυπήσωσι τὸ εὐγενὲς στήθος τοῦ φίλου τῆς, νὰ σταματήσωσι τοὺς παλμούς τῆς καρδίας ἐκείνης ἧτις δι' αὐτὴν μόνην ἐπαλλε. Κατῴρωσεν λοιπὸν νὰ συνεννοηθῇ μὲ γενναιοφρονά τινα καὶ φιλόανθρωπον Ἰδραῖον πλοίαρχον, ὅστις τῇ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ περιμένῃ εἰς τὸν ὀπισθεν τῆς Ναυπλίας ὄρμον τοῦ Τολοῦ τὸν Ἐξόριστον, καὶ ἄμα ἐλευθερωθέντα καὶ φθάσαντα ἐκεῖ, νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸ πλοῖόν του καὶ νὰ τὸν μεταφέρῃ παρευθὺς εἰς τὴν Ἴδραν, τὴν πετρίνην φωλεᾶν τῆς Ἐλευθερίας, τὴν ἀγέρωχον ἐπαναστάτιδα· καὶ, φεύγουσα ταυτοχρόνως μιστὸν καὶ ἐξευτελιστικὸν γάμον, ὑπάγει μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ Βοῦρτσι, διαφεύγει διὰ τῆς πολυτίμου προσφορᾶς τῶν ἀδαμάντων τῆς τοὺς φύλακας τοῦ Ἐξοριστοῦ, εἰσδύει εἰς τὴν σκοτεινὴν καὶ κάθυγρον εἰρκτὴν του, τὸν ἐξυπνᾷ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πυρετῶδων ὀνείρων τῆς ἐσχάτης τοῦ βίου του νυκτὸς· ὁ κατάδικος τὴν ἐκλαμβάνει ὡς τὸ φάσμα τῆς φιλάτης τοῦ Ἀσπασίας, ἀλλὰ τέλος τὴν ἀναγνωρίζει, μετενδύεται εἰς χωρικὸν, ὡς ἠθέλεν αὐτὴ, καὶ φεύγουσιν ἀμφοτέρω, ὁ μὲν εἰς τὴν Ἴδραν, ὅπου σῶζεται, ἡ δὲ εἰς τὸν πατρῶιον οἶκον ὅπου βυθίζεται πάλιν εἰς τὴν λύπην καὶ εἰς θανάσιμους παντὸς εἶδους ἀνησυχίας. Ἀπαραμίλλος εἶνε τῷ ὄντι ἐταῦθα ἡ Ἀσπασία καὶ ἀληθὲς πρότυπον μυθιστορικῆς τελειότητος! οἱ δὲ φύλακες τοῦ Ἐξοριστοῦ, ὡς ἄλλοτε οἱ τοῦ κόμητος Lavalette, κατὰ τοιοῦτον περίπου τρόπον διασωθέντος ἀπὸ τὸν θάνατον ὑπὸ τῆς ὠραίας συζύγου του, ἠδύναντο καὶ αὐτοὶ ν' ἀνακράξωσιν ὡς ἐκείνοι εἰς τὴν χυδαίαν τῶν γλώσσαν:

Ah! Ah!

Je voudrais, oui dà,
Epouser un'comtesse comm'ça.

Εἰς τὸ ἔβδομον κεφάλαιον ἐξιστορεῖται ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου, τὰ πράγματα τῶν Μεγάρων, ὁ θρίαμβος τῶν Κωλεττιστῶν, ἡ ἐκλογή τοῦ Ὄθωνος, ταυτοχρόνως δὲ αἱ πρόοδοι τῆς καταθλιβρωτικῆς τὴν δυστυχῆ Ἀσπασίαν ψυχικῆς νόσου. Ἀγνοῦσα τί ἀπέγινεν ὁ Ἐξόριστος μετὰ τὴν φυγὴν του, μὴ δυναμένη πλέον μηδὲ νὰ λάβῃ ἐπιστολάς του μηδὲ νὰ τὸν γράψῃ, παρενοχλουμένη συνάμα ἀπὸ τῆς ἀκαταπαύστου προσληπαρήσει τοῦ πατρὸς τῆς ὑπὲρ τοῦ Αὐγερινοπούλου, ἀπὸ τῆς ἀδιακόπου ἐπισκέψεως τοῦ τελευταίου τούτου, μὴ ἀπελπίζομένου νὰ ἐπιτύχῃ τέλος πάντων τὴν συναίνεσιν τῆς Ἀσπασίας εἰς τὸν μετ' αὐτῆς γάμον του, εὐρίσκειται εἰς ἀδιάκοπον ψυχικὴν ἀγωνίαν, αὐτὴ δὲ συντρίβει καὶ τὰς σωματικὰς τῆς δυνάμεις καὶ μαραίνει τέλος καὶ αὐτῆς τῆς θείας καλλονῆς τῆς τὸ ἄνθος. Πολλάκις προσηλώνει μελαγχολικὸν καὶ ἄοριστον βλέμμα εἰς τὴν ἀγανῆ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης ἔκτασιν καὶ περιφέρουσα σπασμῶδεις δακτύλους ἐπὶ τῶν χορδῶν τῆς κιθάρας τῆς ἀποσπᾷ ἐκείθεν τοὺς θρηνώδεις τούτους φθόγγους:

Σ' τὰ βουνὰ εἶνε οἱ πάγοι

Κ' οἱ ἄερες στὰ πελάγη,

Καὶ τὰ δένδρα, ὀλεένε.

Σ' τὴν γῆν κύπτουν λυπημένα

Κ' ἐνῷ γύρω μου τὴν φύσιν

Νὰ θρηνῇ παρατηρῶ,

Τῶν δακρύων μου τὴν βρύσιν.

Νὰ κρατήσω δὲν ἔμπορῶ.

Φθίνομεν τέλος εἰς τὰ δύο ἔσχατα κεφάλαια, τὸ Η' καὶ Θ'. Ταῦτα δυστυχῶς εἶνε μετριώτατα ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐποψὴν καὶ ἀνάξια τοῦ λοιποῦ μυθιστορήματος· ἡ λύσις, ἧτις προσεγγίζει, ἀντὶ ν' ἀναπτυχθῇ τῶρα προσηκόντως καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸ μυθιστόρημα τὴν τελειοτάτην αὐτοῦ ἐκφρασιν καὶ τὴν σφραγίδα τῆς καλλιτεχνικῆς ὠραϊότητος, παρίσταται τρόπον τινα πνιγμένη, στερεῖται πάσης σπουδαίας φιλοσοφικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναπτύξεως καὶ φθάνει εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐν μεγίστη ταχύτητι, διὰ μικρῶν καὶ προστύχων περιπετειῶν. Τῆς Ἀσπασίας ἡ ὑγεία ἀπέκλινε καθ' ἡμέραν, τὸ ἔαρ ἐπροχώρει, οἱ ἱατροὶ τῇ ἐσυμβούλευσαν τὸν ἀέρα τῶν γήσων, ὁ πατὴρ τῆς μεταβαίνει μετ' αὐτῆς καὶ τοῦ Αὐγερινοπούλου εἰς τὴν Κῦθνον, ἡ Ἀσπασία ἐξακολουθεῖ νὰ μαραίνεται, ὁ πολιτικὸς σάλος κατευνάζεται, ὁ Ἐξόριστος ἐκπληρώσας ἤδη ὅλα τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντά του ἐπιστρέφει εἰς Ναύπλιον, δὲν εὐρίσκει πλέον ἐκεῖ τὴν Ἀσπασίαν, μαρῆναι· ὅτι αὐτὴ εἶχε μεταβῆ εἰς Κῦθνον διὰ

τὴν ὑγείαν τῆς καὶ ἀναχωρεῖ παρευθὺς διὰ τὴν νῆσον ταύτην. Ἐν τούτοις ὁ Ἀγγερινόπουλος μαθὼν ὅτι ἔρχεται ὁ Ἐξορίστος ὀργίζεται φοβερῶς, ἀπελπίζεται, ἀποφασίζει νὰ δηλητηριάσῃ τὴν Ἀσπασίαν καὶ τὴν δηλητηριάζει διὰ τρόπον κοινοτάτου καὶ ὄλως τετριμμένου, ἀκολούθως δὲ γίνεται ἄφαντος. Ὅταν φθάσῃ τέλος ὁ Ἐξορίστος εἰς Κῦθον εὐρίσκει τὴν Ἀσπασίαν ἐκπέουσιν ἤδη συνοδεύει, περίλυπος καὶ ἀπηλπισμένος, τὴν κηδεῖαν τῆς καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας γίνεται καὶ αὐτὸς ἄφαντος. Ἰδοὺ ὡς ἔγγιστα ἡ περίληψις τῶν δύο ἐσχάτων κεφαλαίων. Ἰπάρχουσιν ἐν τούτοις εἰς τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Ἐξορίστου ἐν τῷ Θ' βιβλίῳ σελίδες τινὲς θαυμάσιαι, ἐπιτυχῆς μίμησις τῶν ἐφεξῆς τεμαχίων τῆς Lélia τῆς Κυρίας Sand.

Le sommeil est une douce et belle chose pour les petits enfants qui ne rêvent que de fées ou de paradis

Je ne sais comment appeler cet engourdissement lourd et douloureux qui pèse sur mon cerveau et le remplit de rêves et de souffrances pendant quelques heures de la nuit

Une sorte de délire amer et sombre plane sur mon âme privée de guide

Mes rêves ont un effroyable caractère de vérité; les spectres de toutes mes déceptions y repassent sans cesse, plus lamentables, plus hideux chaque nuit

Je vois fuir les ombres des amis que je n'aime plus, j'entends les cris d'alarme de ceux qui sont morts et dont l'âme erre dans les ténèbres de l'autre vie

Il y a des rêves plus pénibles encore, c'est de se croire condamné à accomplir quelque tâche extravagante, quelque travail impossible, comme de compter les feuilles dans une forêt, ou de courir rapide et léger comme l'air, de traverser, aussi vite que la pensée, vallons, mers et montagnes pour atteindre une image fugitive, incertaine, qui toujours nous devance et toujours nous attire en changeant d'aspect

Oh! comme il revient souvent ce fantôme! comme il m'appelle, comme il me convie! Parfois c'est sous la forme délicate et pâle

d'une vierge qui fut ma compagne et ma soeur au matin de ma vie, et qui, plus heureuse que moi, mourut dans la fleur de la jeunesse. Elle m'invite à la suivre au séjour du repos et du calme. J'essaie de marcher après elle. Mais, substance éthérée que le vent emporte, elle me devance, m'abandonne et disparaît dans les nuées. Et pourtant, moi, je cours toujours: car j'ai vu surgir, des rives brumeuses d'une mer imaginaire, un autre spectre que j'ai pris pour le premier et que je poursuis avec la même ardeur.

Αὐταί εἶνε περίπου, ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τούλαχιστον, αἱ κυριώτεραι τῶν ἐν τῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ Ἐξορίστου περιεχομένων ποιητικῶν σκέψεων. Ἄν ἡδυνάμην νὰ ἐνθυμηθῶ αὐτολεξεί το κείμενον αὐτὸ τῶν εὐγλωττοτέρων τεμαχίων τοῦ Ἡμερολογίου, ἤθελον βεβαίως προτιμήσει νὰ μεταφέρω ἐνταῦθα καὶ νὰ θέσω ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀναγνώστου αὐτὰ τὰ ἴδια τεμάχια τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἀντὶ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων τῆς Κυρίας Sand· ἀλλ' εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀναλύσω τὸν Ἐξορίστον ἀπὸ μνήμης, νομίζω ὅτι ἔδωκα εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀρκούσαν ἰδέαν τῶν τελευταίων τοῦ μυθιστορήματος τούτου ὠραίων σελίδων, ἀντιγράψας ἐκεῖνας τὰς περικοπὰς τῆς Aelias, ἐκ τῶν ὁποίων πιθανώτατα ἐνεπνεύσθη ὁ ποιητὴς μας ἐν τῇ συνθέσει τοῦ Ἡμερολογίου καὶ τὰς ὁποίας δὲν ἠθέλησα νὰ μεταφράσω, φοβούμενος μὴ ἀφαιρέσω ἀπ' αὐτῶν τὸ λαμπρὸν ποιητικὸν τῶν ἄνθος, τὸ ἀποτελοῦν τὴν κυριώτεραν αὐτῶν ἀξίαν.

(Ἐπιτεταί συνέχεια.)

Κ. Δ. ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΠΟΡΟΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Μόλις δ' ἐτελείωσα, καὶ ἠκούσαμεν μεγάλην κραυγὴν, καὶ, ὡς κατ' ἀρχὰς μοι ἐφάνη, τὴν λέξιν Ἀγγελική! ἴσως ὅμως μᾶλλον ἐπίκλησιν εἰς τὸν ἄγγελον, τὸν φύλακα τῶν ψυχῶν, καὶ τρίτη ἀστραπή μᾶς εἰδείξε θέαμα φρικτὸν, τὸν δυστυχῆ φερόμενον κατὰ τῶν κρημνῶν, ὀλισθήσαντα, ὡς ὑπέθεσαμεν, ἐν τῇ ὀρμῇ τῆς χειρονομίας του. Ὡς δ' ἐ-

σβέσθη ἡ ἀστραπή βαρὺς δοῦπος ἀντήχησεν ἀπὸ τῆς ἀβύσσου, καὶ συγχρόνως ἡ Ἀγγελική καὶ αἱ ἄλλαι κυρίαὶ ἐξέπεμψαν φρικτὴν κραυγὴν. Ἡμεῖς δὲ, ἄφαντες ἐν τῷ ἄμα τὰς δάδας, κατέβημεν μετὰ μεγίστης δυσχερείας καὶ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων εἰς τὸν πυθμένα, καὶ ἐκεῖ, — θέαμα ὀδυνηρὸν! — εὐρομεν τὸν ἄθλιον ἄπνουν καὶ συντετριμμένον, καὶ μόλις μετὰ μακροῦς ἀγῶνας κατωρθώσαμεν νὰ τὸν ἀναβιάσωμεν, ἐπ' ἐλπίδι, ἀλλὰ φεῦ! ἀποβάσθη ματαίᾳ, τοῦ ν' ἀναζωπυρήσωμεν διὰ πάσης θεραπείας, ἂν εὐρίσχομεν ἐν αὐτῷ ἐσχάτον τινα σπινθηρα ζωῆς. Ἀπετέλεσε δὲ ἡ κελιδὴ καὶ καθημαγμένη ὄψις τοῦ ταλαιπώρου νεκροῦ φοβερὰν ἐντύπωσιν, ἰδίως εἰς τὰς κυρίας, ἡ Ἀγγελική μάλιστα, ἡ πάντοτε πρὸς πάντα τσοῦτον ἀτρόμητος, ἴσως διότι ἐξ ὧσιν τῆς εἶπον εἶχεν ἀρχίσει ἐνδιαφερομένη ὑπὲρ αὐτοῦ, ἄμα τὸν εἶδεν ἐμπρὸς τῆς κείμενον, τὸν ἠτένισε μὲν πρῶτον βωθῆ, ἔπειτα δὲ, ὡς ὑφ' ἡλεκτρικοῦ σπινθῆρος πληγείσα, ἔπεσεν ἐμβρόντητος εἰς λειποθυμίαν τσοῦτον σφοδρὰν, ὥστε πολὺς καιρὸς ἐχρειάσθη πρὶν διὰ παντοίων μέσων τὴν ζωογονήσωμεν. Καὶ τότε δ' ἐτι εἶχε νεκρὰς ὠχρότητα, καὶ οἱ πόδες τῆς ἔτρεμον, ὥστε μόλις κατωρθώσαμεν νὰ τὴν ἀναβιάσωμεν εἰς τὴν ἡμίονον, καὶ ὁ Βάρβα-Θανάσης μετὰ δύο ἄλλων συντρόφων του ἐπεφορτίσθησαν νὰ τὴν ἐπιμελῶνται. Ἐχροντες δὲ τὰς δάδας ὀδηγοῦς, ἠρχίσασμεν τὴν κατάβασιν, ἣν καθίστων λίαν δυσχερῆ αἱ ἀποφράδες περιστάσεις ἐκείναι, καὶ ἐτι δυσχερεστέραν ἢ μετ' ὀλίγον ἐπληθούσα βροχή. Τέλος δὲ, ἀφ' οὗ, κακῶς ἔχοντες, καὶ ἐν βαθείᾳ διακείμενοι ἀθυμία, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ παραθαλάσιον, τὸν μὲν νεκρὸν παρεδώκαμεν νὰ ταφῆ εἰς τοῦ λιμένος τὴν ἐκκλησίαν, ἡμεῖς δὲ, κατὰ τῆς ὑγείας τῶν κυριῶν, αἰτίνας κακῶς εἶχον καὶ ἐκ τῆς παραχῆς καὶ ἐκ τῆς ὀδοιπορίας, ἐπέβημεν εἰς τὰς λέμβους καὶ ἀπήλθομεν εἰς τὸ ἀτμόπλοον, ἀπάραν σχεδὸν ἀμέσως, διότι μόνον ἡμᾶς περιέμενε. Καὶ ἡ μὲν βροχὴ εἶχε παύσει, ἀλλὰ, τὸ χειρότερον διὰ τοὺς πλείοντας, τὴν διεδέχθη ἄνεμος, ὥστε πάντες ὑπεφέρομεν, ἡμεῖς μὲν οἱ ἄνδρες μένοντες ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ζητοῦντες παρὰ τοῦ ἀέρος κατεύνασιν τῆς ναυτίας, αἱ δὲ κυρίαὶ ἐν τοῖς θαλάμοις, ζητοῦντες παρὰ τοῦ ὑπνου λήθην τοῦ δυσχεροῦς των πλοῦ καὶ τῆς προσηγηθείσης θλιβερᾶς ἐκείνης σκηνῆς.

Οὕτως ἐντὸς τεσσαρῶν ὡρῶν, αἰτίνας μᾶς ἐφάνησαν τεσσαράκοντα, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Πειραιᾶ περὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐπε-

ρατώθη ὑπὸ λίαν ἀπαισίους οἰωνοῦς ἡ ἐκδρομὴ, ἥτις φαιδρότατα εἶχεν ἀρχίσει.

Ἄλλ' ἴσως τις τῶν ἥττον ἐνδιαφερομένων εἰς τῶν περιγραφὰς ἢ εἰς ἀνθρώπων λήθη καὶ ἔργα, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξερευνησῇ, εἰς συμπλήρωσιν τῶν περὶ ἐκδρομῶν ὀδηγῶν τούτων, ἂν τὴν ἐν τῇ διημέρῳ ὀδοιπορία τσοῦτον ταχέως συνθεθεῖσαν σχέσιν μετὰ τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς διέκοψεν ἀμέσως καὶ ἐντελῶς ἢ εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδος, ἢ ἂν ἐξηκολούθησα καλλιεργῶν αὐτὴν. Τὴν περιέργειαν τοῦ κυρίου τούτου οὐδεμίαν ἔχω δυσκολίαν νὰ εὐχαριστήσω.

Ἡ ἐπάνοδος ἡμῶν ἀπὸ τῆς γαφύρας ἦτον θλιβερὰ καὶ ἐπίπονος, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ σκότει ἦν ἠναγκασμένος νὰ φροντίζη ποῦ καὶ πῶς πατεῖ. Ἄλλως τε αἱ κυρίαὶ, καὶ μάλιστα ἡ Ἀγγελική, ἦσαν ἠνωχλημέναι, ὥστε καιρὸς συνδιαλέξεων δὲν ἦτον τότε. Ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοῦ, καὶ κατὰ τὸν θόρυβον τῆς ἀποβάσεως ἐν βαθείᾳ νυκτὶ καὶ ἐν τρικυμίᾳ, δὲν εἶδον οὔτε τὴν Ἀγγελικὴν οὔτε ἄλλην τινα ἐκ τῶν κυριῶν μετ' ὧν συνέπλεον. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀφίξεως ἡμῶν δὲν ἀρνούμαι ὅτι μετέβην εἰς τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς (καὶ νομίζω, ὅτι, οὕτω πράττων, ἐξεπλήρουν ἀπαραίτητον καθήκον τῆς ἀπλουστάτης εὐγενείας) νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς ὑγείας τῆς, διότι εἶπον ὅτι τὴν προτεραίαν εἶχεν ἀσθενήσει. Ἄλλ' ἔμαθον ὅτι ἐξηκολούθει πάσχουσα, καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὴν ἰδῶ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπανελθὼν, ἔλαβον τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν, ἥτις με ἀπεθάρρυνεν. Ὅτε δὲ μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας ἐπανέλαβον καὶ τρίτον τὴν αὐτὴν ἀπόπειραν, εἰ καὶ ὁ σύζυγος τῆς Ἀγγελικῆς, μικρὰν ἔχων μετ' ἐμοῦ γνωριμίαν, δὲν ἐνέκρινε νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψίν μου, ἐπληροφορήθη ὅτι ἀμφοτέροι εἶχον ἀναχωρήσει, καὶ ὡς ὁ νέος ἐνοικιαστὴς τῆς οἰκίας ἐνόμιζεν, εἰς τὴν ἀλλοδαπήν· καὶ ἐκτοτε πλέον οὔτε λόγον εἶχον ὅπως ἐρευνησῶ, οὐδὲ τρόπον ὅπως μάθω τι περὶ αὐτῆς.

Περίεργον δὲ εἶναι πῶς ἀλληλουχοῦνται αἱ ἀνθρώπινα τύχαι καὶ περιστάσεις! Εἰς φύλλον τοῦ χαρτοφυλακίου μου, πολὺ ἀπέχον ἐκεῖνου ἐφ' οὗ εἶχον χαραξί τὰς περὶ Πόρου σημειώσεις μου, εὐρίσκει γραμμὰς τινὰς αἰτίνας ἔχουν σχέσιν ἀμεσον πρὸς αὐτάς.

Τρία ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἐκδρομῆς ἐκείνης, ὅταν, ἐπανερχόμενος ἐξ Ἀγγλίας, διέβην διὰ τινος τῶν Γερμανικῶν μεγαλοπόλεων, ἥς ἐπίτηδες ἀποσιωπῶ τὸ ὄνομα, καὶ διέμενα εἰς αὐτὴν ἡμέρας τινὰς. Ἀκούσας δ' ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει φερονομεῖον ἐπίσημον, ἐν τῶν ἄριστα ἐν Εὐρώπῃ ὡρα-

νισμένων, ανεμνήσθη τῆς τραγικῆς τοῦ Πόρου σκηνῆς, καὶ πάντοτε μετὰ θλίψεως ἀναλογιζόμενος τὴν παρ' ἡμῖν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀξιοδακρύτων ἐκείνων ἀνθρωπίνων ὄντων, ἅτινα ἐπιζῶσιν εἰς τῆς ὑπάρξεώς των τὸ εὐγενέστερον μέρος, ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ κατὰστημα. Ἡ τάξις αὐτοῦ, ἡ πανταχοῦ ἐπαυγάζουσα νουεχῆς πρόνοια καὶ φιλάδελφος ἐπιμέλεια, ἐνέπλησαν τὴν καρδίαν μου εὐγνωμοσύνης ἐν ὀνόματι τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος πρὸς τοὺς εὐγενεῖς αὐτῆς διοικητάς. Ὅτε δ' ἐξέφραζον αὐτὴν θερμῶς πρὸς τὸν ξεναγοῦντά με, καὶ συγγνώμην αἰτῶν δι' ἃς τῷ ἐζήτουν λεπτολόγους πληροφορίας, τῷ εἶπον ὅτι συνέλεγον αὐτὰς ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἴσως ποτὲ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς σύστασιν φρενοκομείου κατὰ τὸ ἀριστον παράδειγμα ὃ ἐσπούδαζον.

— Εἰσθε Ἕλληνας; μοὶ εἶπεν. Ἄ! τότε ἐπιτρέψατέ με νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς μέρος ὅπου ἴσως εὕρητε καὶ τι δυνάμενον ἰδιαιτέρως νὰ ἐνδιαφέρῃ ὑμᾶς.

Καὶ μ' ἔφερον εἰς μικρὸν, ἀλλὰ καθαρῶτατον καὶ εὐάρεστον δωμάτιον, ἔχον ἐποψὴν εἰς σκιερὸν κήπον. Ἐν αὐτῷ, ὅτε εἰσήλθομεν, εἶδομεν γυναῖκα νέαν, ὡς ἐφαίνετο, καὶ ἰσχυρὴν, ἥτις κύκλω περὶ τὸ δωμάτιον φερομένη, περιστρεφεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν δάκτυλον τῆς δεξιᾶς χειρὸς, καὶ ἐμιμῆτο διὰ τοῦ στόματος τὸν βόμβον πετῶντος ἐντόμου.

— Ἡ δυστυχῆς γυνή! μοὶ εἶπεν ὁ ἐπιστάτης ταπεινῆ τῆ φωνῆ. Ἴδὼν ἡ ἐνασχόλησις ὅλης τῆς ἡμέρας τῆς. Φρονεῖ ὅτι εἶναι μέλισσα. Ἄν δὲν ἀπατῶμαι, κατὰγεται ἐξ Ἑλλάδος.

Ὅταν δ' αὐτὴ στραφεῖσα ἐφθασεν ἀπέναντί μου, ἔμεινα ὡς ἐμβρόντητος, ὅλον μου τὸ αἷμα συνεστάλη εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ λαθὼν αὐτὴν βιαίως ἐκ τῶν δύο χειρῶν,

— Ἡ Ἀγγελικὴ! ἀνέκραξα. Ὡ θεέ μου! Ἐδὼ ἡ Ἀγγελικὴ!

Καὶ τὰ δάκρυά μου ἔτρεζαν ποταμῶδες, καὶ τοὺς πόδας μου αἰσθανθεὶς ἰσχυρῶς κλονουμένους, ἐρρίφθη εἰς τὸ ἀνακλιτήριον.

Ἐμεινε δὲ καὶ ἐκείνη ὡς ἀπολελιθωμένη, καὶ μὲ ἠτένιζεν ἔχουσα εὐρέως τεταμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ἂν τῆ εἶχεν ἐπιστάνθ φάντασμα, οὐ δὲν ἐνόει τὴν παρουσίαν. Καὶ διετῆρει μὲν τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας τῆς καλλονῆς, καὶ τῶν χαρακτήρων τῆς τὴν ἐξαισίον ἀρμονίαν, ἀλλ' ἡ ὠχρότης τῆς ἦτον ὡς νεκρᾶς, καὶ αἱ νεανικαὶ καὶ ἄλλοτε θάλλουσαι παρειαὶ τῆς εἶχον πέσει καὶ μαρνανθῆ, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ ἐκφραστικοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς εἶχον ἀπολέσει τὴν μυϊαν ἐκείνην λάμψιν τῆς νοημοσύνης, ἥτις

ἀπετέλει τὸ μέγιστον αὐτῶν θέλητρον, καὶ ἐρρίπτον ἤδη μόνον ἐκ διαλειμμάτων ἀστραπᾶς πυρετώδεις.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μ' ἐθεώρησε, μειδιάσασα λυπηρῶς, καὶ κλονίσασα τὴν κεφαλὴν τῆς, ἤρχισε νὰ ψάλλῃ κατὰ τὸν γνωστόν μου ἦχον, ἀλλὰ βραδέως, καὶ μὲ πένθιμον τόνον φωνῆς, τὴν ἐξῆς στροφῆ:

Κύκνος χιονόπτερος,
Ν' ἀναθῶ ἠθέλησα
Εἰς τὸν οὐρανόν,
Πλὴν χρυσὴ μ' ἐκέντησε
Κεκρυμμένη μέλισσα,
Κ' ἔπεσα θανάων.

Ἀφοῦ δ' ἐτελείωσε, πλησιάσασα εἰς ἐμέ μετὰ σχημάτων, ὧν ἡ ζωηρότης ἠδῆσαν βαθμηδόν.

— Σὲ γνωρίζω, μὲ εἶπεν. Ἔρχεσαι ἀπὸ τὸν Πόρον. Ὡ! ἰδὲ τί δροσερὰ, τί ὠραῖα θάση! Αἰσθάνεσαι πῶς τὰ ἀνθη μοσχολοῦν; Μὴ τὰ πλησιάσης! Εἰς αὐτὰ κάθηται κεκρυμμένη μέλισσα.

Καὶ ἤρχισε πάλιν διὰ τῶν χειρῶν μιμουμένη τῆς μελίσης τὸν βόμβον.

— Ἡξεύρεις, ἐξηκολούθησε, ποία εἶναι ἡ μέλισσα; Ἡ μέλισσα, ἠξεύρεις; εἶμαι ἐγώ. Μοὶ τὸ ἔλεγεν ἐκεῖνος ἐν ᾧ ἔπιπτε. Τίς σὲ εἶπεν ὅτι ἐγὼ τὸν ἐρρίψα; Ἐκεῖ ἴσταται εἰς τὰς βροντὰς καὶ εἰς τὰς ἀστραπᾶς. Ἰλιόσθησεν εἰς τὰς πέτρας καὶ ἔπεσε. Τίς σὲ εἶπεν ὅτι τὸν ἐρρίψα; Ὁ Διάβολος σὲ τὸ εἶπεν. Ἀκούεις τί φωνάζει ἀπὸ τὰ σπλάγγνα τοῦ βαράθρου; Ἀκούεις ἀπὸ τὸ βάθος τῆς νυκτὸς τί φωνάζει; Κατάρρα, φωνάζει, κατάρρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, κατάρρα! κατάρρα!

Καὶ εἰς τὸν ἀνώτατον τῆς μανίας παροξυσμὸν ἐρρίφθη βιαίως εἰς τὸ ἀνακλιτήριον, ἐθύθισε τὴν κεφαλὴν τῆς εἰς τὰ προσκεφάλαια, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ μεγαλοφώνως, μέχρις οὗ τέλος γενικῆς σπασμῶς ἔσεισεν ὅλον τὸ σῶμά τῆς, καὶ ἔπεσεν ἀναισθητος κατὰ γῆς.

Τότε ὁ ἐπιστάτης ἐκάλεσε μίαν τῶν νοσοκόμων, καὶ παραδοὺς τὴν ἀσθενῆ εἰς τὴν ἐμπειρον αὐτῆς ἐπιμέλειαν, μοὶ εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ παρουσία μου τοσοῦτον τὴν ἐκλόνησεν, εἶναι ἐπικίνδυνον δι' αὐτὴν νὰ μείνωμεν περισσύτερον, καὶ ἐθεώρει τὸ ἐπελθόν αὐτῆ συμπτῶμα ὡς κρίσιν, περὶ ἧς δὲν ἠδύνατο νὰ προῖδῃ πῶς ἐμελλε νὰ λυθῇ. Μοὶ ἐπέτρεψεν ὅμως, ἂν ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἐπισκέπτωμαι κατ' ἐκάστην.

Ἀφ' οὗ δ' ἐξήλθομεν, μοὶ διηγήθη ὅτι πρὸ δύο ἑτῶν εἶχε κομίσει τὴν νέαν ταύτην γυναῖκα ὃ συζυγὸς τῆς ἐνταῦθα, ὅτι πολλὸν χρόνον ἔμεινε πλησίον τῆς περιποιούμενος αὐτὴν μετὰ πολλῆς προσπαθείας

ἀφ' οὗ ὅμως τὴν εἶδεν ἀνάτονον, ὅτι ἀφήκεν ὅλην τὴν προικὰ τῆς εἰς τὸ κατὰστημα, ὅπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῆς ἔχη πᾶσαν τὴν ἀναγκαίαν θεραπείαν ἐν ὅσῳ ζῆ, καὶ ἀνεχώρησε. Προσέθηκε δ' ὁ ἐπιστάτης, ὅτι ἕκτοτε δι' ἀόκνου καὶ προσφόρου ἐπιμελείας, εἰ καὶ οὐδὲν κατώρθωσαν ὡς πρὸς τὴν τελικὴν αὐτῆς ἴασιν, πολὺ ὅμως τὴν ἐπράυνον, καὶ πρὸ πολλοῦ δὲν τῆ εἶχεν ἐπέλθει τοιοῦτος παροξυσμὸς, ὅστις καθ' ἃ πολλάκις παρετηρήθη, δύναται μὲν ἐπιτεινόμενος ἂν ἀποθῆ ὀλεθριος, εἶναι ὅμως ἐνίοτε καὶ οἰωνὸς αἰφνιδιασ ἀναβρώσεως.

Ἡ ἐντύπωσις, ἣν ἡ σκηνὴ αὕτη ἀπετέλεσεν ἐπ' ἐμέ, ὑπῆρξε φοβερὰ, καὶ ἀναχωρῶν τοῦ φρενοκομείου ἠρώτων ἐμαυτὸν ἂν κακὸς ἐφιάλτης δὲν ἐκάθησεν ἐπ' ἐμέ, καὶ μοὶ παρέστησε τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο θέαμα τῆς γυναικὸς, ἣν ἄλλοτε εἶχον γνωρίσει ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ κάλλους καὶ τῆς νεότητος, φαίδραν ὡς πτηνόν, πλήρη εὐφύιας καὶ χάριτος. Τὴν νύκτα ὅλην δὲν ἐκλείσα ὀφθαλμὸν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρῶτας ἐπανήλθον εἰς τὸ κατὰστημα, ὅπου μετ' ἀπελπισίας ἔμαθον ὅτι ἡ Ἀγγελικὴ δὲν εἶχε συνέλθει εἰσέτι ἀπὸ τῆς βαρείας ἐκείνης ἀσθενείας, καὶ ὅτι οἱ ἰατροὶ εἶχον μεγάλην ἀνησυχίαν περὶ τῆς ζωῆς τῆς. Ἴδὼν ὁ Κύριος διευθυντῆς τοῦ φρενοκομείου πόσον ἐνδιαφερόμαι ὑπὲρ αὐτῆς, μοὶ ἐπέτρεψε κατὰ τὰς κρίσεις αὐτῆς στιγμὰς νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψω, καὶ μετὰ φιλανθρώπου συγκαταβάσεως μοὶ παρεχώρησε δωμάτιον τῆς κατοικίας του, ὅπως διαμείνω ἐν τῷ κατὰστημάτι ἐν ὅσῳ διήρκει ἡ ἐπικίνδυνος θέσις τῆς.

Δυστυχῶς ὅμως αὕτη παρετεινέτο, καὶ ἐδεινούτο ὀσημέραι. Αἱ δυνάμεις τῆς ἠλαττοῦντο, ἐν ᾧ ὁ πυρετὸς ἠδῆσαν, καὶ οὐδὲ πρὸς στιγμὴν συνήρχετο ἐκ τῆς ἀλλοφροσύνης τῆς, ἀλλ' ὅτε μὲν τῆ ἐπηνήρχετο εἰς τὴν φαντασίαν ὅτι μετεβλήθη εἰς μέλισσαν, καὶ ἤρχιζε τὸν παράδοξον ἐκείνον συριγμὸν, ὅστις συνήθως ἀπέληγεν εἰς σπασμούς νευρικούς, ὅτε δὲ ἐγένετο ἐμμανῆς, καὶ ἐκραζεν ἄτοπα καὶ ἀσυνάρτητα Γερμανιστὴ ἢ Ἑλληνιστὴ, καὶ ἄλλοτε ἔμεινε ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἐν πλήρει ἀναισθησίᾳ.

Ὅτῳ παρήλθον τρεῖς ὄλαι ἡμέραι ἀνευ τινὸς διαλείψεως τῶν φοβερῶν αὐτῶν συμπτωμάτων. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον τῆς τρίτης, ἀφ' οὗ μετὰ βίαιον παροξυσμὸν τῆ ἐπέληθεν ἡ ὑφεσις ἐκείνη, ἥτις ἦτον κατὰστατις μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, μᾶλλον νάρκη ἢ λειποθυμία παρὰ ὕπνος, ἡ μὲν νοσοκόμος, ἀπαυδήσασα, ἐκοιμήτο ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ δωματίου, ἐγὼ δὲ, παρὰ τὴν ἀσθενῆ καθήμενος, ἐκράτουν τὰς χεῖράς τῆς, καὶ μυστικῶς προσευχόμενος,

τὰς ἐβρεχον δι' ἀφθόνων δακρύων. Αἰφνης ἀφῆκε βαθὺν καὶ μακρὸν στεναγμὸν, τὸν πρῶτον, ὃν ἤκουσα ἐξελθόντα τοῦ στήθους τῆς, ἀφ' οὗ τὴν εἶδα εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην κατὰστασιν, καὶ στηρίξασα τοὺς ὀφθαλμούς ἐπ' ἐμέ, τοὺς περιέφερον ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπὶ τοῦ προσώπου μου, ὡς ἂν ἠρεύνα τὴν φυσιογνωμίαν μου, καὶ ἐπροσπάθει νὰ τὴν ἐνθυμηθῆ. Ἐπειτα δὲ, σφίξασα τὴν χειρὰ μου.

— Εἰσθε σεῖς, μοὶ εἶπε, μὲ φωνὴν δυσνόητον, βραδείαν καὶ συνεχῶς διακοπτομένην. Σὰς γνωρίζω. Δὲν ἠξεύρω τίς τύχη ἢ τίς ἄγγελος σὰς ἐπεμψεν εἰς ἐμέ, ἀλλ' ἤλθατε εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου μου, νὰ μοὶ φέρετε φίλον πρόσωπον, καὶ τὴν πνοὴν τῆς Ἑλλάδος. Ὡ! εἰπέτε, μοὶ φέρετε, μοὶ φέρετε καὶ τὴν συγχώρησίν του;

Ἐγὼ δὲ, βλέπων τὰς δυνάμεις τῆς ἐξαντλουμένης εἰς τοὺς ἐναγωνίους τούτους λόγους, ἐπροσπάθειον παντὶ τρόπῳ νὰ τὴν καθυψώσω, καὶ τὴν παρεκάλουν, ἀλλὰ ματαίως, νὰ μὴν ὀμιλῆ.

— Διότι, ἐξηκολούθησε, — πρέπει νὰ τὸ μάβετε, — ἐγὼ . . . ἐγὼ εἰμὶ ἥτις τὸν ἔσυρα εἰς τὸ βάραθρον, ἐγὼ ἥτις τὴν ἐφόνευσα. Μὴ μ' ἐμποδίζετε νὰ λαλήσω. Τὸ ἠξεύρω, ὀλίγοι μοὶ μένουσι στιγμαί. Τὸ λογικόν μου βλέπετε ὅτι ἀνέλαμψε, διότι εἶναι ἡ στιγμὴ καθ' ἣν ὁ λύχνος θὰ σόυση. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὅτι μοὶ ἐχάρισεν αὐτὴν τὴν στιγμὴν! Δεδοξασμένον τὸ ὄνομά του ὅτι δὲν ἀποθνήσκω εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅτι σεῖς εἰσθε εἰς τὸ προσκεφάλαιόν μου. Ἄφετέ με νὰ σὰς εἰπῶ. Ἦτον νέος ἐξόχου φύσεως, ἡ καρδία του ἦτον ὅλη ποιήσις, ἡ διάνοιά του ὅλη εὐγένεια, ἡ ψυχὴ του ἦτον ὡς κρῆς εὐαίσθητος, καὶ ἀγαθὴ καὶ εὐπιστος ὡς παιδίον. Τὸν ἀπῆντησα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μου ἡ ἐλαφρὰ ἐγώ, καὶ παραγωνίσασα τὴν θεῖαν σφραγίδα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ ἀνίκανος νὰ ὑψωθῶ εἰς τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων του, ἀλλὰ κούφως καὶ φιλαρέσκως τῷ ἐζήτησα τὴν καρδίαν του, ἡ προσφερομένην δὲν τὴν ἀπέβαλον, καὶ τὴν μετεχειρίσθη ὡς παίγιον, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἐρρίψα οὐδ' ἀναλογιζομένη ἂν ὅτι κατέστρεφον μίαν ὑπαρξίν, ὅτι ἐγινόμενον φονεὺς, φονεὺς ἀνθρώπου ὅστις ἐδικαιοῦτο νὰ μὴ περιμένη κακὸν ἀντὶ τῆς ἀγάπης του. Ἰμεῖς, Κύριε, . . . ὑμεῖς φίλε μου, . . . ἔχοντες τὸν τάφον μεταξὺ ἡμῶν, ἐπιτρέψατε νὰ ὀνομαζώμεθα φίλοι. Ἰμεῖς, κατὰ τὴν ἐκδρομὴν ἡμῶν εἰς τὸν Πόρον, τὸ ἐνθυμησθε; μὲ ἠλόγισατε αὐστηρῶς, καὶ μοὶ ἀπυθύνετε πικρὰς καὶ δικαίας ἐπιτιμήσεις, πρὸς ἃς ἐγὼ ἡ ἄφρων ἐγέλω! Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν αἱ συμβουλαὶ σὰς ἔλαβον φοβεράν ἐπικύρωσιν, καὶ ὁ

γέλωσ μου μετεβλήθη εἰς αἱματηρὰ καὶ αἰώνια δάκρυα! Δὲν ἤξευρον τίποτε περὶ τῆς τύχης του, καὶ ἡ ἀδιάφορος, οὐδ' ἐφρόντισα ποτὲ νὰ ἐρευνηθῶ περὶ αὐτῆς. Μοὶ ἦτον ἐν τῷ φαιδρῷ οὐρανῷ τῆς νεότητός μου ὁ διάττων ἀστὴρ, ὅστις τέρπει πρὸς στιγμὴν τὴν ὄρασιν, χωρὶς νὰ ἐρωτώμεν πότεν ἔρχεται καὶ ποῦ ἐσβέσθη· μοὶ ἦτον τὸ ἄνθος ἐφ' οὗ κἀθηται ἡ κούφη κόρη τοῦ ἀέρος, καὶ ἅμα (;) τρέπει ἀλλαχού τὴν ἄστατον πτῆσίν της. Τὸν ἐγνώρισα εἰς τὴν ἀπαίσιον λάμψιν τῶν ἀστραπῶν, ὅταν ἄπνουν καὶ συντετριμμένοι τὸν ἀνέφερον ἀπὸ τοῦ βαράθρου. Τὸν ἐγνώρισα, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπάγη εἰς τὰς φλέβας μου, καὶ ὁ νοῦς μου ἐξέστη.

Καὶ ἔπειτα ἀνακαθίσασα, καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρά μου εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τρεμούσας χεῖράς της, — Ὅταν θὰ ἐπιστρέψετε εἰς τὴν Ἑλλάδα, μοὶ εἶπεν, ὑποσχέθητε, ὦ! ὑποσχέθητέ μοι ὅτι θὰ ὑπάγητε εἰς τὸν Πόρον, καὶ εἰς τὸ Βίδι, ὅπου τὸν ἐνεταφίασαν, ἀνάψατε δι' ἐμὲ κηρίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσευχήθητε μετὰ ζέσεως, ὡς τώρα σὰς παρακαλῶ, διὰ νὰ μὲ συγχωρήσῃ, μὴ ἀνταποδίδων μοι κακὸν ἀντὶ κακοῦ, διὰ νὰ μὴ βαρύνῃ ἡ αἰωνία του κατάρρα ἐπ' ἐμὲ, διὰ νὰ μὴ τὸν εὐρῶ ὅπου ὑπάγω φοβερόν κατήγορον, ἐπικαλούμενον κατ' ἐμοῦ, ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀβύσσου, εἰς ἣν τὸν ὤθησεν ἡ ἀπελπισία, τοὺς αἰωνίους κερανοὺς τῆς θείας δικαιοσύνης. Εἶπέ τε τῷ, ὅτι ἔλαβεν ἐκδίκησιν ἧτις, καὶ ἂν μ' ἐμίσει, ἤθελε τῷ ἀρκέσει, ὅτι ἐτιμωρήθην ἐξ αὐτῆς μου τῆς ἀμαρτίας, ὅτι ἔπιον τὰς τελευταίας σταγόνας τῆς πικρᾶς φιάλης ἣν τὸν ἐπότισα ἐπὶ γῆς, καὶ ὅτι ἀποθνήσκω κράζουσα συγγνώμην! συγγνώμην!

Τὰς τελευταίας δὲ ταύτας λέξεις εἶποῦσα μεγαλοφώνως καὶ μετ' ἐξάψιως, ἔπεσον εἰς τὰς ἀγκάλας μου διόλου ἐξηντημένη, πελιδνὴ ὠχρότης ἐχύθη εἰς τὸ πρόσωπόν της, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκλείσθησαν. Ἐν ᾧ δ' ἐπροσπάθουν μετὰ πῆς νοσοκόμου νὰ τὴν ζωογονήσω, ἠνέωξεν ἅπαξ τοὺς ὀφθαλμούς, ἠτένισε πρὸς τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ παραθύρου, καὶ ἐψιθύρισε τὴν λέξιν «συγγνώμη!» Ἐπειτα δὲ, ἔμεινεν ἀκίνητος, καὶ ὅταν ὁ ἰατρός, κληθεὶς, ἔλαβε τὴν χεῖρά της, εἶπεν:

— Ἡ δυστυχὴς! ἔπαυσαν τὰ βάσανά της!

Περὶ τὸν νὰ εἶπῃ, ὅτι ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπεχείρησα δευτέραν ἐκδρομὴν εἰς Πόρον, διὰ νὰ ἐκτελέσω τὴν τελευταίαν ἐντολὴν τῆς θανούσης.

ΑΑ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

ΑΙ ΔΥΩ ΕΡΩΜΕΝΑΙ.

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 6).

VIII.

Ἐξ ἑβδομάδες εἶχον παρέλθει καὶ ὁ Βαλεντίνος —τόσον εἶναι δύσκολον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ γνωρίσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν!— δὲν ἤξευρε ἀκόμη ποίαν ἀπὸ τὰς δύο του ἐρωμένες ἠγάπα πλειότερον. Ἄν καὶ ἡ καρδία του τὸν παρέσυρε πρὸς τὴν Κυρίαν Δελωναί, δὲν ἀπεφάσιζεν ἐν τούτοις ν' ἀπομάθῃ τὸν δρόμον τὸν φέροντα πρὸς τὸν οἶκον τῆς ἄλλης ἐρωμένης του. Ὅσον καὶ ἂν ἦτον ὠραία ἡ Κυρία Πάρνης καὶ εὐφυῆς καὶ πλήρης χαρίτων, ὅσας ἤδοναὶς καὶ ἂν εὕρισκε πλησίον της, πάλιν ὁ Βαλεντίνος δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαρνηθῇ τὸν οἰκίσκον τῆς Κυρίας Δελωναί! Τὸ κηπάριόν του ἔδλεπεν ἐναλλάξ τὴν χήραν καὶ τὴν Μαρκησίαν νὰ περιφέρωνται στηριζόμεναι εἰς τὸν βραχίονα τοῦ ἀρωγῶ τῶν, καὶ τὸ κελάρυσμα τοῦ καταπίπτοντος ὕδατος ἐκάλυπτε μὲ τὸν μονότονον θροῦν του ὄρκου· πάντοτε ἐπαναλαμβάνομεν καὶ πάντοτε προδοιδομένους μετὰ τῆς αὐτῆς ζέσεως. Πρέπει λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἀστάθεια ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς ἠδονὰς της ὡς καὶ ὁ πιστὸς ἔρωσ; Ἡκούετο ἀκόμη ἐνίοτε ὁ κρότος τῆς ἀμάξης ἧτις ἀπεμάκρυνεν ἄγνωστον τὴν Κυρίαν Πάρνης, ὅταν ἡ Κυρία Δελωναί ἐφαίνετο κεκαλυμμένη μετὰ τὸν πέπλον της εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ, προβαίνουσα μετὰ βῆμα δειλόν. Κρυπτόμενος ὀπισθεν τοῦ παραθύρου του, ὁ Βαλεντίνος ἐμειδία διὰ τὰς συναντήσεις ἐκείνας καὶ ἐγκατέλιπεν ἑαυτὸν ἀμερίμως εἰς τὰ κινδυνώδη θέλητρα τῆς ποικιλίας.

Σχεδὸν εἶναι ἀφευκτον οἱ ἐξοικειούμενοι μετ' ὁποιοῦνδήποτε κίνδυνον νὰ εὐαρεστῶνται εἰς αὐτὸν ἐπὶ τέλους. Πάντοτε κινδυνεύων νὰ ἴδῃ τὴν διπλῆν του ἐρωτικὴν μηχανορραφίαν ἀνακαλυπτομένην ἐνεκα τυχαίου τινος περιστατικοῦ, ἠναγκασμένος νὰ παίξῃ τὸ δύσκολον πρόσωπον ἀνθρώπου ὀφείλοντος νὰ ψεύδῃται ἀκαταπαύστως, χωρὶς ποτὲ νὰ προδίδεται, ὁ ἀπερίσκεπτός μας ἠσθάνθη ἑαυτὸν ὑπερήφανον διὰ τὴν ἀλλόκοτον ταύτην θέσιν· συνειθίσας τὴν καρδίαν του πρὸς ταύτην, ἐσυνειθίσεν ἀκολούθως καὶ τὴν ματαιοφροσύνην του. Οἱ φόβοι, οἵτινες τὸν ἐτάραττον κατ' ἀρχάς, οἱ τῆς συνειδήσεως ἔλεγχοι, οἵτινες τὸν ἀνεχαίτιζον, κατέστησαν προσφιλεῖς εἰς αὐτόν· ἔδωκε δύο ὁμοῖα δακτυλίδια εἰς τὰς δύο του φίλας· ἔπεισε τὴν Κυρίαν Δελωναί νὰ

φορέσῃ μίαν λεπτὴν χρυσοῦν ἄλυσον τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκλέξει αὐτὸς ἀντὶ τοῦ ἐκ ψευδοχρῶσους περιδεραίου της· τῷ ἐφάνη δὲ ἀστεῖον νὰ κάμῃ τὴν μαρκησίαν νὰ φορέσῃ τὸ περιδεραιὸν τοῦτο, καὶ κατάρθωσε νὰ τὴν στολίσῃ μετὰ αὐτὴν μίαν ἡμέραν ὅτε ὑπῆγαιεν ἡ μαρκησία εἰς χορόν· αὕτη ἦτον ἀναντιρρότησ ἡ μεγίστη ἐρωτικὴ ἀπόδειξις τὴν ὁποίαν τῷ ἔδωκε ποτὲ ἡ Κυρία Πάρνης.

Ἡ Κυρία Δελωναί, ἐξαπτομένη ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποθέσῃ τὸν Βαλεντίνον ἄστατον. Κατὰ τινὰς ἡμέρας ἡ ἀλήθεια τῇ ἐνεφανίζετο αἰφνηδῶς σαφῆς καὶ ἀκαταμάχητος. Ἡρχίζον τότε αἱ σφοδραὶ πρὸς τὸν ἐραστὴν της ἐπιπλήξεις, οἱ χεῖμαρροι τῶν δακρύων, αἱ περὶ αὐτοχειρίας ἀπειλαί· ἀλλὰ μετὰ μίαν λέξιν αὐτοῦ μόνον ἐξηπατάτο ἐκ νέου, μετὰ ἐν σφιζιμον τῆς χειρὸς παρεμυθεῖτο καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸν οἶκόν της εὐτυχῆς καὶ ἡσυχος. Ἡ Κυρία Πάρνης, ἐξαπατωμένη ἀπὸ τὴν ἀλαζονείαν της, δὲν ἐζήτηε νὰ ἀνακαλύψῃ τίποτε, τίποτε δὲν ἐπροσπάθει νὰ πληροφορηθῇ. Ἐλεγε καθ' ἑαυτήν· «Θὰ ἦναι παλαιὰ τὴν ἐρωμένην τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει τὴν τόλμην νὰ ἐγκαταλίπῃ.» Δὲν κατεδέχετο δὲ νὰ ταπεινωθῇ ζητοῦσα μίαν θυσίαν. Ὁ ἔρωσ τῷ ἐφαίνετο ἀπλῆ διασκέδασις, ἡ δὲ ζηλοτυπία γελοῖον ἐλάττωμα· προσέτι δὲ ἐθεώρει τὴν καλλονὴν της ὡς μαγικὴν δύναμιν ἀνυπέβλητον ἐντέλως.

Ἄν ἐνθυμῆσθε, Κυρία μου, τὸν χαρακτήρα τοῦ ἠρώος μας ὅπως ἐπροσπάθησα νὰ σὰς τὸν περιγράψω εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ παρόντος διηγήματος, θὰ ἐνοήσατε, καὶ θὰ συγχωρήσετε ἴσως τὴν διαγωγὴν του, καὶ τοὶ ἔχουσάν τι δικαίως μεμπτέον. Ὁ διπλὸς ἔρωσ, τὸν ὁποῖον συνηθάνετο ἡ ἐνόμιζεν ὅτι συνηθάνετο, ἦτο τρόπον τινὰ ἡ εἰκὼν τῆς ζωῆς του ὅλης. Ἐπιζητήσας πάντοτε τὰς ὑπερβολὰς, γεύομενος εὐχαρίστως τὰς ἀπολαύσεις τοῦ πλουσίου καὶ πένητος ἐνταύτῳ, εὕρισκε πλησίον τῶν δύο τούτων γυναικῶν τὴν ἀντίθεσιν ἧτις τῷ ἤρεσκε καὶ ἦτο πραγματικῶς πλούσιος καὶ πένης ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Ἄν ἀπὸ τῆς ἕκτης μέχρι τῆς ὀγδόης ὥρας, περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, δύο ὠραῖοι ἵπποι φατοὶ εἰσέρχοντο μετὰ βῆμα ἐλαφρῶς ταχὺ εἰς τὴν πρόσδοον τῶν Ἡλυσίων (avenue des Champs Elysées), σύροντες ἡσύχως ὀπισθεν τῶν μικρῶν ὄχημα μεταξοσκέπαστον ὡς κομψὸν καλλυντήριον Κυρίας, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνθρόν καὶ φιλάρεσκον πρόσωπον κρυπτόμενον ὑπὸ εὐρύχωρον πῖλον καὶ μειδιῶν πρὸς νεανίαν ἀμελῶς ἐξηπλωμένον πλησίον του· οὗτοι ἦσαν ὁ Βαλεντίνος

καὶ ἡ Κυρία Πάρνης, οἵτινες ἔκαμνον τὸν περίπατόν των μετὰ τὸ γεῦμα. Ἄν τὴν πρωίαν, κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, διήρχετο τις τυχαίως πλησίον τοῦ κομψοῦ δασιδίου τῆς Ῥομαινβίλλης, ἠδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ ἐκεῖ ὑπὸ τὸ χλοερὸν φύλλωμα ἀγροτικῶ καφφενείου δύο ἐρωτολήπτους, συνομιλοῦντας μυστικὰ ἢ ἀναγινώσκοντας ὁμοῦ τὸν Λαφονταῖνον· οὗτοι ἦσαν ὁ Βαλεντίνος καὶ ἡ Κυρία Δελωναί, οἵτινες, πεζοί, ἀπελάμβανον τὴν πρωϊνὴν δρόσον. Παρευρέθητε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὸν χορόν τὸν ὁποῖον ἔδιδον εἰς τὴν Αὐστριακὴν πρεσβείαν; Εἶδετε ἐν τῷ μέσῳ λαμπροῦ κύκλου νέων γυναικῶν, μίαν καλλονὴν ὑπερηφανωτέραν, μᾶλλον ἐπιζητούμενην, μᾶλλον ὑπεροπτικὴν παρ' ὅλας τὰς ἄλλας; Ἡ θελκτικωτάτη αὐτῆ κεφαλὴ, ἡ φέρουσα χρυσοῦν κεφαλόδεσμον, ὅστις ταλαντεύεται χαριέντως ὡς βόδον σειόμενον ὑπὸ τοῦ ζεφύρου, εἶναι ἡ νέα μαρκησία, τὴν ὁποίαν τὸ πλῆθος θαυμάζει, τὴν ὁποίαν ὁ θρίαμβος καλλύνει καὶ ἧτις ὅμως φαίνεται βεβδύζουσα. Ἐκεῖ πλησίον, στηριζόμενος ἐπὶ μιᾶς στήλης, ὁ Βαλεντίνος τὴν ἀτενίζει· κανεὶς δὲν ἔχει γνῶσιν τοῦ μυστικοῦ των, κανεὶς δὲν σχολιάζει τὸ βλέμμα ἐκεῖνο μηδὲ μαντεύει τὴν χαρὰν τοῦ ἐραστοῦ. Ἡ λάμψις τῶν πολυελαίων, ὁ θόρυβος τῆς μουσικῆς, οἱ ψιθυρισμοὶ τοῦ πλῆθους, ἡ εὐωδία τῶν ἀνθῶν, τὰ πάντα τὸν γοητεύουσι, τὸν εὐφραίνουσι, καὶ ἡ ἀκτινοβολοῦσα εἰκὼν τῆς ὠραίας ἐρωμένης του μεθύσκει τὰ ἐκθαμβημένα του ὄμματα. Ἀμφιβάλλει σχεδὸν καὶ αὐτὸς περὶ τῆς εὐτυχίας του καὶ ὅτι τόσοσ σπάνιος θησαυρὸς ἀνήκει εἰς αὐτόν· ἀκούει τοὺς ἄνδρας νὰ λέγουν περὶ τῆς αὐτοῦ· «ποία λάμψις! ποῖον μειδίαμα! ποία γυνή!» καὶ ἐπαναλαμβάνει καθ' ἑαυτὸν τὰς λέξεις ταύτας. Ἡ ὠρα τοῦ δειπνοῦ φθάνει· νεαρὸς ἀξιωματικὸς ἐρυθρῶ ἀπὸ ἠδονῆν δίδων τὴν χεῖρά του εἰς τὴν μαρκησίαν. Τὴν περικυκλόνουν, τὴν ἀκολουθοῦν, καθεὶς θέλει νὰ πλησιάσῃ αὐτήν καὶ θηρεύσει μίαν της λέξιν πεσοῦσαν ἀπὸ τὰ χεῖλη της. Τότε αὕτη διέρχεται πλησίον τοῦ Βαλεντίνου καὶ τῷ λέγει εἰς τὸ οὖς· «Λύριον.» Πόσῃ ἠδονῆν περιέχει μίαν τοιαύτη λέξις! Καὶ ὅμως λύριον, μόλις ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, ὁ ἀπερίσκεπτός μας νεανίας ἀνέβαινε ψηλαφητὰ μίαν σκοτεινὴν κλίμακα· φθάνει μετὰ πολλῆς δυσκολίας εἰς τὸ τρίτον πάτωμα καὶ κρούει σιγὰ μικρὰν τινα θύραν· ἡ θύρα ἀνοίγει καὶ οὗτος εἰσέρχεται· ἡ Κυρία Δελωναί, ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης της, εἰργάζετο μόνη περιμένουσα τὸν Βαλεντίνον· οὗτος κἀθηται πλησίον της, αὕτη τὸν ἀτενίζει, λαμβάνει τὴν χεῖρά του καὶ τῷ λέγει ὅτι

πὸν εὐχαριστεῖ διότι τὴν ἀγαπᾷ ἀκόμη. Μία μόνον λυχνία φωτίζει ἀσθενῶς τὸν πενιχρὸν οἰκίσκον· ἀλλ' ὑπ' αὐτὴν τὴν λυχνίαν εἶναι φιλικὸν πρόσωπον ἥσυχον καὶ εὐνοϊκόν· δὲν ὑπάρχουν πλέον οὔτε μάρτυρες συνωθούμενοι, οὔτε θαυμασμοί, οὔτε θρίμβος· ἀλλ' ὁ Βαλεντίνος ὄχι μόνον δὲν ποθεῖ τῶρα τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὸν λησμονεῖ· ἡ γραῖα μήτηρ ἔρχεται, κάθηται εἰς τὸν σκίμποδά της, καὶ πρέπει ν' ἀκούσῃ ὁ Βαλεντίνος μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας τὰς ἱστορίας τοῦ ἄλλου αἰῶνος, νὰ θωπεύσῃ τὸ παρωργισμένον κυνάριον, νὰ ζωογονήσῃ τὴν ἐκπνεύσαν λυχνίαν. Ἐνίοτε δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν ν' ἀναγνώσῃ κανὲν νεοφανὲς μυθιστόρημα· τότε ὁ Βαλεντίνος ἄφινε τὸ βιβλίον νὰ πίπτῃ, ὡς, ἀναζητῶν αὐτὸ, νὰ ἐπιψαύῃ τὸν μικρὸν ποδά της ἐρωμένης του· ἄλλοτε πρέπει νὰ παιζῇ πικέτον, διὰ δέκα λεπτά, μετὰ τὴν ἀγαθὴν γραῖαν καὶ νὰ προσέχῃ νὰ μὴ κερδίξῃ πολὺ. Ἐξερχόμενος ἐκεῖθεν ὁ νεανίας ἐπιστρέφει πεζός. Χθὲς ἐδείπνησε μετὰ καμπανίτην οἶνον ὑποψάλλον μίαν ἀντιχορίαν· σήμερον τὸ δαίπνον του συνίσταται εἰς ὀλίγον γάλα καὶ φαιδρύνεται διὰ τινων στίχων τοὺς ὁποίους ἐσύνθεσε διὰ τὴν φίλην του. Ἐντοσούτῳ ἡ μαρκησία εἶναι εἰς ἄκρον παρωργισμένη, διότι ὁ Βαλεντίνος δὲν ἐξέπληρωσε τὴν πρὸς αὐτὴν ὑπόσχεσίν του· πολυτελῶς ἐνδεδυμένος ὑπνρέτης τῷ φέρει μυροβόλον γραμματίον πλήρες τρυφερῶν ἐπιπλήξεων· τὸ γραμματίον ἀποσφραγίζεται, τὸ παράθυρον ἀνοίγεται, ὁ καιρὸς εἶναι ὥραϊος, ἡ Κυρία Πάρνης μέλλει νὰ ἔλθῃ, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀπερίσκεπτός μας νεανίας καθιστάμενος μέγας ἀριστοκράτης. Οὕτω πάντοτε διαφέρων πρὸς ἑαυτὸν, εὕρισκε τρόπον νὰ ἦναι ἀνυπόκριτος μὴ ὡς ποτὲ εἰλικρινής, καὶ ὁ ἐραστής τῆς μαρκησίας δὲν ἦτον ὁ ἐραστής τῆς χήρας.

« Καὶ διατί νὰ ἐκλέξω; — μετ' ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ ὅτε, συμπεριφερόμενος μετ' ἐμοῦ, ἐπροσπάθει νὰ δικαιολογηθῇ. — Πόθεν ἡ ἀνάγκη νὰ ἀγαπᾷ τις ἀποκλειστικῶς; νέος τῆς ἡλικίας μου εἶναι ἀξιόμμεμπτος ἂν ἐρωτεύεται τὴν Κυρίαν Πάρνης; Δὲν πῆν θαυμάζου; δὲν τὴν ζηλεύου; δὲν διαλαλεῖ ὁ κόσμος τὸ πνευμά της καὶ τὰ θέλητρά της; Καὶ αὐτὸ τὸ ψυχρὸν λογικὸν ἐξάπτεται δι' αὐτήν. Ἐξ ἄλλου μέρους, ποῖαν μομφὴν ἤθελε ἀπευθύνει τις εἰς ἐκείνον, ὅστις ἤθελε συγκινήθῃ ἐκ τῆς ἀγαθότητος, τῆς τρυφερότητος, τῆς ἀφειλείας, αἱ ὁποῖαι κοσμοῦσι τὴν Κυρίαν Δελωναί; Δὲν εἶναι ἀξία νὰ καταστήσῃ περιχαρῆ καὶ εὐδαίμονα ὁποιοῦνδήποτε ἀνθρώπον; Κατὰ τί λοιπὸν εἶμαι ἔνοχος ἀγαπῶν τὰς δύο ταύτας γυναῖκας, ἂν ἐκάστη ἐξ αὐτῶν εἶ-

ναι ἀξία ἐρωτος; Ἄν δὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶμαι ἀρκετὰ εὐδαίμων ὥστε νὰ καθιστῶ κατὰ τὴν ζωὴν των εὐάρεστον, διατί δὲν θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ προξενήσω τὴν εὐδαιμονίαν τῆς μιᾶς εἰμὴ γινόμενος παραίτιος τῆς δυστυχίας τῆς ἄλλης; Διατί τὸ γλυκὺ μειδίαμα τὸ ὁποῖον ἡ παρουσία μου φέρει ἐνίοτε ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς ὥραϊας μου χήρας πρέπει νὰ ἀγορασθῇ δι' ἐνὸς δακρύου τῆς μαρκησίας; πταίου αὐταὶ ἂν ἡ τύχη μετ' ἐρρίψεν εἰς τὴν διάβασίν των, ἂν τὰς ἐπλησίασα, ἂν με ἐπέτρεψαν νὰ τὰς ἀγαπῶ; Ποῖαν τῶν δύο θὰ ἐξέλεγον χωρὶς νὰ φανῶ ἀδικός; Κατὰ τί ἡ μία θὰ ἦτο μᾶλλον ἀξία τῆς ἄλλης νὰ προτιμηθῇ ἢ νὰ ἐγκαταλειφθῇ; Ὅταν ἡ Κυρία Δελωναί με λέγῃ ὅτι ἡ ὑπαρξίς της ὅλη ἀνήκει εἰς ἐμὲ, τί θέλετε λοιπὸν νὰ ἀποκριθῶ; πρέπει νὰ τὴν ἀποκρούσω, νὰ διαλύσω τὴν πλάνην της καὶ νὰ τῆς ἀφήσω τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὴν θλίψιν; Ὅταν ἡ Κυρία Πάρνης ἦναι παρὰ τὸ κύμβαλόν της, καὶ ἐγὼ, καθήμενος ὀπίσθεν αὐτῆς, τὴν βλέπω παραδιδόμενην εἰς τὰς εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις τῆς καρδίας της, ὅταν τὸ πνευμά της ὑψόνῃ τὸν νοῦν μου, με ἐνθουσιάζῃ καὶ με κάμνη νὰ αἰσθάνωμαι καλλίτερα τῆς συμπαθείας τὰς ἀκροτάτας ἀπολαύσεις, πρέπει νὰ τῆς εἰπῶ ὅτι ἀπατάται καὶ ὅτι μία τόσον γλυκεία ἡδονὴ εἶναι ἔνοχος; Πρέπει νὰ μεταβάλω εἰς μῖσος ἢ περιφρόνησιν τὴν ἀνάμνησιν τῶν μαγευτικῶν αὐτῶν ὥρων; Ὅχι, φίλε μου, ἤθελον ψευσθῇ λέγων πρὸς τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο ὅτι δὲν τὴν ἀγαπῶ πλέον ἢ ὅτι δὲν τὴν ἠγάπησα ποσῶς· θὰ εἶχον μᾶλλον τὸ θάρρος νὰ τὰς στεροθῶ ἀμφοτέρας παρὰ νὰ ἐκλέξω μετὰ τῶν αὐτῶν.»

Βλέπετε, Κυρία, ὁ ἀπερίσκεπτός μας ἔπραττεν ὡς πράττουσιν ὅλοι οἱ ἄνδρες· μὴ δυνάμενος νὰ διορθωθῇ ἀπὸ τὴν παραφροσύνην του, ἀπεπειράτο νὰ τῇ δώσῃ τὰ φαινόμενα τῆς ὀρθῆς κρίσεως. Ἐπροσπάθει νὰ ταράττῃ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον τὴν ἡσυχίαν τῆς Κυρίας Δελωναί· ἀλλ' ἡ ὑπερφάνεια τῆς μαρκησίας ὑπέφερε πολλὰς παρενοχλήσεις ἐνεκα τῶν ἰδιοτροπιῶν του. « Ἡ γυνὴ αὐτῆ πνευμά μόνον ἔχει καὶ ὑπερφάνειαν » μετ' ἔλεγε περὶ αὐτῆς ἐνίοτε. Ἐξερχόμενος δὲ ἀπὸ τὴν αἴθουσαν τῆς Κυρίας Δελωναί, ἐμεῖδία διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς χήρας καὶ εὕρισκεν ὅτι αὐτὴ εἶχε πολὺ ὀλίγην ὑπερφάνειαν καὶ ὀλίγιτον πνευμά. Παρεπονέετο ὅτι δὲν εἶχε τὴν ἐλευθερίαν του. Πολλάκις ἀπὸ ἰδιοτροπιῶν ἔλειπεν ἀπὸ ἐρωτικῆν συνέντευξιν προσδιοριθεῖσαν ὑπὸ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης, ἐλάμβανεν ἐν βιβλίον καὶ ἐπορεύετο νὰ γευθῇ μόνος εἰς τὴν ἐξοχήν. Ἄλλοτε κατηρᾶτο τὴν τύχην ἧτις παρεκάλυ-

συνέντευξιν παρ' αὐτοῦ ζητηθεῖσαν. Ἡ Κυρία Δελωναί ἦτον ἐκείνη τὴν ὁποίαν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του, ἐπροτίμα, ἀλλ' ἠγνόει τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, καὶ ἡ παραδόξος αὐτῆ ἀβεβαιότης ἤθελε διαρκέσει ἐπὶ πολὺ, ἂν περιστάσις τις, ἀσήμαντος κατὰ τὸ φαινόμενον, δὲν τὸν ἐφώτιζεν αἰφνιδίως περὶ τῶν ἀληθῶν του αἰσθημάτων.

Ἦτο τότε ἰούσιος μὴν καὶ αἱ ἐσπέρας ἦσαν εὐαρεστότεραι εἰς τὸν κῆπον. Ἡ μαρκησία, καθήσασα ποτὲ ἐπὶ ξυλίνης ἐδρας εἶχεν εὐρη ὅτι τὸ κάθισμα ἐκεῖνο ἦτο πολὺ σκληρὸν.

— Ὅα σὰς χαρίσω ἐν προσκέφαλον, εἶπεν εἰς τὸν Βαλεντίνον.

Τὴν ἐπαύριον τὴν πρωίαν, τῷ ὄντι, ὁ Βαλεντίνος ἔλαβε κομψὸν ἀνάκλιτρον συνωδευμένον μετ' ἐν ὥραιον κεντητὸν προσκέφαλον.

Ἐνθουμείσθη ἴσως ὅτι ἡ Κυρία Δελωναί ἐκέντη. Πρὸ ἐνὸς μηνὸς ὁ Βαλεντίνος τὴν ἐβλεπε ἀδιακόπως ἐργαζομένην εἰς κέντημά τι, τοῦ ὁποίου εἶχε θαυμάσει τὸ σχέδιον· τὸ σχέδιον δὲν εἶχε τι ἔκτακτον ἦτο, νομίζω, στέμμα ἐξ ἀνθέων καθὼς ὅλα τὰ συνήθη κεντήματα, ἀλλὰ τὰ χρώματά του ἦσαν ὡραιότατα. Καὶ προσέτι, τί δύναται νὰ κατασκευασθῇ χεῖρ προσφίλης καὶ νὰ μὴ σὰς φαίνεται ἀριστούργημα! Ἐκατοντάκις, τὸ ἐσπέρας, πλησίον τῆς λυχνίας, ὁ νεανίας εἶχε παρακολουθήσει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ κεντήματος, τοὺς εὐστρόφους δακτύλους τῆς χήρας· ἔκατοντάκις, ἐν τῷ μέσῳ ζωηρᾶς συνδιαλέξεως, εἶχε διακοπῇ αἰφνιδίως, μένων ἐν ἄκρῳ σιωπῇ ἐν τῷ ἐκείνῳ ἐπρότεχεν εἰς τὸ κέντηματὰ της ἔκατοντάκις εἶχε σταματήσει τὴν ἀπυθνημένην ἐκείνην χεῖρα καὶ ζωογονήσει αὐτὴν δι' ἐνὸς φιλήματος.

Ἀφ' οὗ ὁ Βαλεντίνος διέταξε νὰ ἴεσσι τὸ ἀνάκλιτρον τῆς μαρκησίας εἰς μίαν μικρὰν αἴθουσαν προσκειμένην εἰς τὸν κῆπον, κατέβη καὶ ἐπεθεώρησε τὸ δῶρόν του παρατηρήσας προσεκτικῶς τὸ προσκέφαλον, ἐνόμισεν ὅτι ἀναγνωρίζει αὐτό· τὸ ἔλαβεν εἰς χεῖρας, τὸ περιστρέψεν, τὸ ἔθεσε πάλιν εἰς τὸν τόπον του καὶ ἐσυλλογίζετο ποῦ τὸ εἶχεν ἰδεῖ. « Μικρὸς ὅπου εἶμαι, εἶπε πρὸς ἑαυτὸν, ὅλα τὰ προσκέφαλα ὁμοιάζουν, καὶ τοῦτο δὲν εἶχε τίποτε ἔκτακτον. » Ἀλλὰ μία μικρὰ κηλὶς ἐπὶ τῆς λευκῆς βάσεως ἐφείλκυσε αἰφνιδίως τοὺς ὀφθαλμούς του· δὲν ἦτο πλέον δυνατόν ν' ἀμφιβάλλῃ, διότι εἶχε κάμει ὁ ἴδιος τὴν κηλίδα ταύτην ῥίψας κατὰ λάθος μίαν σταγόνα μελάνης ἐπὶ τοῦ ἐργαχείρου τῆς Κυρίας Δελωναί ἐσπέραν τινὰ καθ' ἣν ἔγραφε πλησίον της.

Ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆ τῷ ἐπροξένησεν, ὡς ἐννοεῖτε, μεγίστην ἐκπληξιν. « Πῶς εἶναι δυνατόν, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, ἡ μαρκησία νὰ με σταίλῃ προσκέφαλον κατασκευασθὲν ὑπὸ τῆς Κυρίας Δελωναί; » Παρετήρησε πάλιν τὰ αὐτὰ ἄνθη, τὰ αὐτὰ χρώματα· ἀναγνωρίζει τὴν ζωηρότητα, τὴν διευτέτησίν των· τὰ ψαύει διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἀποπλανᾶται ἀπὸ ὀπτικὴν ἀπάτην· ἔπειτα βυθίζεται εἰς ἀμνηχανίαν, ἀγνοῶν πῶς νὰ ἐξηγήσῃ ὅτι βλέπει.

Περὶ τὸν νὰ εἰπῶ ὅτι πλεῖσται εἰκασίαι, ἀπιθανώτεραι ἢ μία τῆς ἄλλης, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν νοῦν του. Πότε ὑπέθετεν ὅτι κατὰ τύχην συννητήθησαν ἡ χήρα καὶ ἡ μαρκησία, ὅτι συνεννοήθησαν μετὰ τῶν καὶ τοῦ ἐστειλαν τὸ προσκέφαλον τοῦτο διὰ νὰ τὸν πληροφορήσουν ὅτι ὁ δόλος του εἶχε φανερωθῇ· πότε ὅτι ἡ Κυρία Δελωναί κρυφίως εἶχεν ἀκούσει τὴν κατὰ τὴν προτεραίαν συνομιλίαν του ἐν τῷ κήπῳ, καὶ ὅτι ἠθέλησε, διὰ νὰ τὸν καταισχύνη, νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὴ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Κυρίας Πάρνης. Κατὰ πάντα τρόπον, ἐβλεπεν ἑαυτὸν ἀνακαλυφθέντα, ἐγκαταλειπόμενον ἀπὸ τὰς δύο του ἐρωμένας, ἢ τοῦλάχιστον ἀπὸ τὴν μίαν ἐξ αὐτῶν. Ἀφοῦ ἐπὶ μίαν ὥραν ἐρρέμβασεν, ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀβεβαιότητος. Ἰπῆγεν εἰς τῆς Κυρίας Δελωναί ἧτις τὸν ἐδέχθη κατὰ τὸ σῆμα καὶ τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον δὲν ἐξέφραζεν εἰμὴ ὀλίγην ἐκπληξιν διότι τὸν ἐβλεπεν ἐρχόμενον λίαν πρᾶϊ. Καθησυχάσας κατ' ἀρχὰς ἔνεκα τῆς τοιαύτης ὑποδογῆς, ὠμίλησε χρόνον τινὰ περὶ ἀδιαφόρων πραγμάτων· ἔπειτα, ὠλοῦμενος ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας, ἠρώτησε τὴν χήραν, ἂν εἶχε τελειώσει τὸ κέντημά της. — Μάλιστα, ἀπεκρίθη αὐτῇ. — Καὶ ποῦ τὸ ἔχετε; ἠρώτησεν ἐκεῖνος. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἡ Κυρία Δελωναί ἐταράχθη καὶ ἠρυθρίασεν. — Τὸ ἐστειλά εἰς τὸν ἔμπορον, εἶπε μετ' ἀρετὴν ταχύτητα.

Ἄν ὁ Βαλεντίνος εἶχεν ἐκπληγῆ ἀναγνωρίσας τὸ προσκέφαλον, ἐξέπληγῃ ἔτι μᾶλλον ἰδὼν τὴν χήραν νὰ ταράττεται ὅταν τῇ ὠμίλησε περὶ αὐτοῦ. Μὴ τολμῶν ἐν τούτοις νὰ κάμῃ νέας ἐρωτήσεις, ἀπὸ φόβου μὴ προδῶθῃ, ἐξῆλθεν ἀμέσως καὶ ἐπορεύθη εἰς τῆς μαρκησίας. Ἀλλ' ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ ἔτι ὀλιγώτερον τὸν ἐφώτισεν· ὅταν ἔγινε λόγος περὶ τοῦ ἀνακλίντρον, ἡ Κυρία Πάρνης, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἔκαμεν ἐλαφρὸν νεῦμα μετὰ τὴν κεφαλὴν μειδιῶσα, ὡς διὰ νὰ εἰπῇ: « Χαίρω πολὺ ὅτι σὰς ἤρσει. »

Ὁ ἀπερίσκεπτος νεανίας μας, ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ὀλιγώτερον ἀνήσυχος βέβαια παρ' ὅτε εἶχεν ἐξέλθει, ἀλλὰ νομίζων σχεδὸν ὅτι

ώνειρεύθη. Ποῖον μυστήριον ἢ ποῖαν ἰδιοτροπιαν τῆς τύχης ἐκρυπτεν ἡ παράδοξος αὕτη ἀποστολή; «Ἡ μία κάμνει ἐν προσκέφαλον καὶ ἡ ἄλλη μὲ τὸ δίδει· ἐκείνη ἐργάζεται ἐπὶ ἓνα μῆνα, καὶ ἐνῶ τὸ ἐργόχειρόν της ἐτελείωσεν, ἡ ἄλλη εἶναι κάτοχος αὐτοῦ.» Βεβαίως τὸ μυστήριον τοῦτο ἦρκει νὰ βασάνισῃ τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου· ὅθεν ὁ νεανίας ἐζήτει διαφοροτρόπως τὴν κλεῖδα τοῦ θορυβοῦντος αὐτὸν αἰνίγματος.

Παρατηρῶν τὸ προσκέφαλιον, εὔρε τὴν διεύθυνσιν τοῦ πωλήσαντος αὐτὸ ἐμποροῦ. Ἐδραμεν ἀμέσως εἰς ἀναζήτησίν του, καὶ ἠρώτησεν ἂν τὴν πρῶταν εἶχε πωλήσει εἰς Κυρίαν τινὰ κεντήτὸν προσκέφαλον, τὸ ὁποῖον περιέγραψεν εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἔμπορος τὸ ἀνεγνώρισεν. Ἄλλ' ὅταν ἀκολούθως ἠρώτησε τίς εἶχε κατασκευάσει τὸ προσκέφαλον καὶ πόθεν προήρχετο, ἔλαβεν ἀπαντήσεις περιωρισμένας, καθότι δὲν ἐγνώριζεν ὁ ἔμπορος τὴν ἐργάτιν.

Ὁ Βαλεντίνος ταχέως ἐμάντευσεν ἐκ τῶν ἀπαντήσεων τοῦ ἐμποροῦ, τὸν ὁποῖον ἐξέταξε, μυστήριον, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπόπτειε καὶ τὸ ὁποῖον πολλοὶ ἄλλοι ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὑπάρχει ἐν Παρισίους μέγας ἀριθμὸς γυναικῶν καὶ νεανίδων ἀπόρων, αἰτινες, καὶ τοὶ ἔχουσαι εἰς τὸν κόσμον τάξιν καλὴν καὶ ἐνίοτε διακεκριμένην, ἐργάζονται κρυφίως διὰ νὰ ζῶσιν. Οἱ ἔμποροι μεταχειρίζονται οὕτω, μὲ μικρὰν ἀντιαντιμισθίαν, ἐργάτιδας· πολλὰ οἰκογένεια, ζῶσαι οἰκονομικῶς καὶ δίδουσαι ἐν τούτοις συναναστροφὰς τὸ ἑσπέρας, δικτηροῦνται ἀπὸ τὰς χάρας τοῦ οἴκου αὐτὰ ἀδιακῶπως κρατοῦσι τὴν βελόνην, πλὴν δὲν εἶναι τόσον πλούσιας ὥστε νὰ φοροῦν ὅσα κατασκευάζουσι· ἐκείνη, θυγάτηρ εὐγενῶν προγόνων, ὑπερήφανος διὰ τοῦς τίτλους καὶ τὴν καταγωγὴν της, κεντᾷ μανδύλιον αὐτῆ, τὴν ὁποῖαν θαυμάζομεν εἰς τοῦ χοροῦς, ἢ τόσον εὐθυμὸς καὶ τόσον φιλάρεσκος, κατασκευάζει τεχνιτὰ ἄνθη καὶ πληροῖται διὰ τῆς ἐργασίας της τὸν ἄρτον τῆς μητρὸς της· μία ἄλλη, ὀλίγον πλουσιωτέρα, ζητεῖ νὰ κερδίσῃ περισσευμά τι διὰ τὴν ἐνδυμασίαν της· οἱ ἔτοιμοι πῖλοι καὶ διάφορα κεντήματα, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἐκτεθειμένα εἰς τὸ ἐργαστήριον, καὶ τῶν ὁποίων οἱ διαβάται ζητοῦν τὸ τίμημα πρὸς διασκέδασιν, εἶναι ἔργα κρύφια, ἐνίοτε εὐσεβῆ, χειρὸς ἀγνώστου. Ὀλίγοι ἄνδρες ἠθελον συγκάτασθαι νὰ κάμουν τοιαῦτα ἔργα καὶ μείνη ἄποροι ἀπὸ ὑπερηφάνειαν εἰς παρομοίαν περιήρασιν. Ἐνίοτε νέα τις γυνὴ συναντᾷ φίλην τῆς παιδικῆς ἡλικίας της, ἄπορον καὶ ἔχουσαν ἀνάγκην ὀλίγων χρημάτων· μὴ δυναμένη νὰ τῆ δανείσῃ ἢ ἴδια, τῆ

λέγει τὴν μέθοδόν της, τὴν ἐνθαρρύνει, τῆς ἀναφέρει παραδείγματα, τὴν ὀδηγεῖ εἰς τινὰ ἔμπορον, τῆς προμηθεύει μικρὰν πελατείαν· μετὰ τρεῖς μῆνας ἢ φίλη της εἰρίσκειται εἰς ἄνετον κατάστασιν καὶ προσφέρει εἰς ἄλλην τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν. Τὰ τοιαῦτα παραδείγματα συμβαίνει καθ' ἑκάστην; κανεὶς δὲν τὸ γνωρίζει καὶ τοῦτο ὠφελεῖ· καθότι οἱ φλόαροι, οἵτινες ἐντρέπονται νὰ ἐργάζωνται, θὰ κατάρθουν νὰ ἀτιμάσωσιν ὅτι ὑπάρχει ἐντιμότερον ἐν τῷ κόσμῳ.

— Πόσος καιρὸς χρειάζεται περίπου, ἠρώτησεν ὁ Βαλεντίνος, διὰ νὰ κατασκευάσῃ τις προσκέφαλον καθὼς αὐτὸ περὶ τοῦ ὁποῖου σὰς ὁμιλῶ, καὶ τί κερδίζει ἡ ἐργάτις;

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ ἔμπορος, διὰ νὰ κατασκευασθῇ προσκέφαλον ὡς αὐτὸ, χρειάζονται δύο μῆνες ἢ ἐξ ἑβδομάδες περίπου· ἡ ἐργάτις πληροῖ τὸ εἶδος της, ἐπομένως ὀλιγοστεύει τὸ κέρδος της· τὸ καλὸν εἶδος πληροῖται δέκα φράγκα τὴν λίτραν· τὸ ἐρυθρὸν δεκαπέντε φράγκα. Διὰ τὸ προσκέφαλον τοῦτο χρειάζεται μία λίτρα καὶ ἡμισία ἐρίου τὸ πολὺ, καὶ θὰ πληρωθῇ τεσσαράκοντα ἢ πενήκοντα φράγκα εἰς τὴν ἐπίδειξιν ἐργάτιδα.

(Ἐπεταί τὸ τέλος.)

ALFRED DE MUSSET.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. ἴδε φυλλ. 6.)

Μετὰ πολλὰς ἀποτυχίας καὶ πέντε μηνῶν ἐρεύνας ἐπὶ ματαίῳ γενομένας, ἡ μικτὴ ἐπιτροπεία, ἣτις συνέκειτο ἐκ τινῶν μελῶν τῆς ἐν Παρισίους Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τινῶν Καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, ἐπιφορτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ἵνα ἐρευνήσῃ τὸ σύστημα τοῦ Μεσμέρου, ἐδημοσίευσεν τὴν ὑπὸ τοῦ Βαλλῆ (Baillie) συνταχθεῖσαν ἐκθεσιν (11 αὐγούστου 1784) καὶ ἔχουσαν ὡς ἐξῆς.

Ἡ ἐπιτροπεία ἀποφαίνεται ὅτι α'. Τὸ αἶτιον, ὅπερ κατὰ τὸν Μεσμέρον ἐνεργεῖ, εἶναι ἀνύπαρκτον.

β'. Τὰ παρατηρηθέντα φυσιολογικὰ γινόμενα ἐν ταῖς πρὸς τοῦτο ὀρισμέναις αἰθούσαις προήρχοντο μόνον ἐκ τῆς ἐπενεργείας τῶν ψαύσεων, τῆς φαντασίας καὶ τῆς μιμήσεως.

γ'. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ἦσαν κινδυνώδη.

δ'. Αἱ θεραπείαι, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος, οὐδεμίαν ἀξίαν εἶχον.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη ὑπεγράφη παρὰ τῶν Κ.Κ. Φραγκλίνου, Βαλλῆ, Δ' Ἀρσέτου, Λαβοαζιέρου, Σαλλίνου, Βορῆ, Λερῶ, Μαγαύλου καὶ Γυλλοτίνου· ἡ δὲ Βασιλικὴ Ἐταιρία τῆς Ἱατρικῆς ἔγραψεν ὡσαύτως, κατὰ διαταγὴν τοῦ Βασιλέως, ἑτέραν ἐκθεσιν, ἣτις τὰ αὐτὰ συμπεράσματα ἐπεκύρου.

Καὶ τοὶ δὲ ὑπαρχουσῶν τούτων πανδημῶν καὶ ἐπιστημῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπιφανεστέρων ἐπιστημονικῶν συλλόγων, πάλιν ὁ Μεσμέρος ἐξηκολούθησε γράφων, θεραπεύων ἀσθενείας καὶ διαδίδων τὰ δόγματα του διὰ παντὸς τρόπου. Ἀλλὰ, μὴ συμβαδισθεὶς μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἵνα πωλήσῃ τὸ μυστήριον αὐτοῦ, ὡς ἔλεγε, μετεβίβασεν αὐτὸ εἰς συνδρομητὰς, παρ' ὧν ἔλαβε πλείονα τῶν 340,000 φράγκων. Πολλὰ δ' ἑταιρία, καλούμεναι ἑταιρία ἀρμολίας, συνεστήθησαν εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Γαλλίας καὶ τῶν βορείων χωρῶν, ἐξ ὧν ἡ ἐν Ἀργεντοράτῳ (Strasbourg) ὑπῆρξεν ἡ εὐλεεστετέρα. Ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς κατήντησε τότε τοῦ συρμοῦ, ἐγένετο ἐν ὑπολήψει, διεδόθη πολὺ καὶ εἰλικυς τὰ πλήθη, ἀκολούθως δὲ παρήκμασε.

Κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος, καθ' ὃ οἱ σοφοὶ τῆς Γαλλίας κατεδίκαζον ἐν Παρισίους τὸν Μεσμερισμὸν, ἀνακάλυψις τις, γενομένη ὑπὸ τινος ἀξιωματικοῦ, τοῦ ἐκ Πουισσηγύρας Χαστενέτου (Chastenet Puysegur), ἔμελλε νὰ μεταμορφώσῃ ἐντελῶς τὸ σύστημα τοῦ Γερμανοῦ ἱατροῦ καὶ νὰ παραγάγῃ νέαν ἐποχὴν τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ἣν δὲ ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἡ τεχνητὴ νυκτοβασίς, ἢ ὁ φωτεινὸς ὕπνος. Νέος τις χωρικὸς τῆς Βυσαγκίας, παρὰ τὸ Νοδιόδουον (Soisson), Βίκτωρ καλούμενος, ἐχρησίμωσεν ὡς τὸ πρῶτον παράδειγμα τῆς παραδόξου ταύτης καταστάσεως καὶ τῶν ὑπερφυσικῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς. Ἔτερα γινόμενα, ὅμοια τούτῳ, προσετέθησαν, καὶ πᾶσα ἡ προσοχὴ τῶν μαγνητιστῶν ἐστράφη ἔκτοτε πρὸς τὸ παράδοξον αὐτὸ φαινόμενον, οὐτινος ἡ ἐπανάληψις καὶ ἡ νέα θεωρία ἀποτελεῖ δευτέραν ἐποχὴν· τρίτη δ' ἀρχεται ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1813 δημοσιεύσεως τῆς κριτικῆς ἱστορίας τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ ὑπὸ Δελεζού (Deleuze), ὅποτε καὶ μαθήματα ἐδιδάσκοντο δημοσίᾳ ὑπὸ τοῦ Βερτράνδου καὶ Δυπυτέτου, καὶ πειράματα νυκτοβασίας ἐξετελέσθησαν εἰς πολλὰ νοσοκομεία τῶν Παρισίων. Ὅθεν ἐν ἔτει 1825 ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς ἐκτῆσατο δυνάμεις νέας καὶ ἀπετόλμησε νὰ ἐμφανισθῇ καὶ πάλιν εἰς τὰς ἀκαδημίας, αἰτινες τόσον κακῶς ἄλλοτε ἀπέβαλλον αὐτόν. Εἶχε δὲ μεταμφιεσθῆ, τῇ ἀληθείᾳ, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἔλπικε νὰ μὴ ἀναγνωρισθῆ.

Ἱατρός τις, ὁ Φουασάκ, προσεκάλεσε συνάμα τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τὴν Σχολὴν τῆς Ἱατρικῆς νὰ ἐξετάσωσιν ἐκ νέου τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν, καὶ ἡ μὲν Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἐξέφρασεν αὐτῷ εὐχαριστίας, ἡ δὲ Σχολὴ τῆς Ἱατρικῆς, μετὰ πολλὰς ἀντιστάσεις, διώρισεν ἐπιτροπείαν πολυμελῆ ἐκ τῶν σοφωτέρων μελῶν της.

Αἱ ἐργασίαι τῆς ἐπιτροπείας ταύτης διήρκεσαν πενταετίαν καὶ μόλις κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1831 παρουσίασεν εἰς τὴν Σχολὴν τὰ περιγενομένου τῶν ἐρευνῶν της, διὰ τοῦ εἰσηγητοῦ Οὔσσωνος (Husson).

Ἡ ἐκθεσις αὕτη τοῦ Κ. Οὔσσωνος διέφερε τῆς τοῦ Βαλλῆ, καθότι τὰ συμπεράσματα ἦσαν ἀρκούντως ἐπωφελεῖ διὰ τὸν ζωϊκὸν μαγνητισμὸν, ὡμολογοῦντο δηλονότι πραγματικὰ, τινὰ τῶν διαφιλονεικουμένων φαινομένων τῆς νυκτοβασίας· διὸ ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ δὲν ἐπέτρψε τὴν τύπωσιν τῆς ἐκθέσεως, ἣτις κυρίως μαρτυρεῖ τὴν γνώμην τοῦ εἰσηγητοῦ.

Μετὰ ἐξαετίαν (ἐν ἔτει 1835), ἐκλήθη ἐκ δευτέρου ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡ Ἱατρικὴ Σχολὴ ὑπὸ τοῦ διδασκτοῦ Βέρνα, καὶ ἐγένετο μὲν ἀπάντησις, καταδικάζετο δὲ ὀριστικῶς ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς. Εἰσηγητῆς τότε ἦτο ὁ ἐξ Ἀμβιανῆς Δουβοῦ (Dubois d'Amiens).

Ἄλλ' ἐν τούτοις αἱ συζητήσεις δὲν ἔπαυον, καὶ αἱ γνώμαι τῶν ἐπιστημόνων ἦσαν διρημέναι. Τοιαύτη δὲ τοῦ ζητήματος κατάστασις ἠνάγκασε τὸν Βυρδίνον (Burdin), μέλος τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας, νὰ θέσῃ βραβεῖον διὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἵνα ἔλθωσιν οὕτως εἰς πέρας αἱ ἀτελεύτητοι αὐταὶ συζητήσεις. Κατέθηκε λοιπὸν ἐξ ἰδίων εἰς τὸν συμβολαιογράφον Ἀύλιγον (Haylig) τρεῖς χιλιάδας φράγκων, ἵνα λάβῃ ταῦτα ὅστις, μαγνητισθεὶς ἢ μὴ, καὶ κοιμώμενος ἢ ἐγρηγορῶς, δυνήθῃ ν' ἀναγνώσῃ, ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐνώπιον ἀκαδημαϊκῆς τινος ἐπιτροπείας.

Τὸ διαγώνισμα τοῦτο, προκηρυχθὲν δημοσίᾳ τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1837, διήρκεσεν ἐπὶ δύο ἔτη.

Καὶ πολλοὶ μὲν διηγωνίσθησαν· ἐν πρώτοις δὲ ἡ νέα Πιγεαίρη (Mlle. Pigeaire) μετέβη ἐκ Μοντεπλιέρου (Montpellier) εἰς Παρισίους, καὶ προεκήρυξεν ὅτι ἔμελλε ν' ἀναγνώσῃ ἐνώπιον ἐπιτροπείας, ὡς ἔπραξεν ἐνώπιον πάντων τῶν συντακτῶν τῶν ἐφημεριδῶν τῆς πρωτεύουσας, τῶν Βουλευτῶν καὶ Γερουσιαστῶν, τῶν σοφῶν καὶ πλείτων ἄλλων, ἔχουσα κεκαλυμμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ παχείας καὶ μεγάλης ταινίας ἐκ μεταξόχνου (βελούδου). Καὶ ἡ μὲν περικαλλῆς αὕτη ταινία δὲν ἤρρεσε τῇ ἐπιτροπείᾳ· ἐπειδὴ δὲ ἡ κυρία Πιγεαίρη ἐβεβαίωσεν ὅτι μὲ ἄλλην ταινίαν

δὲν ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ, ἐπιστεύθη καὶ ἀπηλλάγη καὶ τοῦ κόπου. Ἐγένοντο δὲ καὶ πολλαὶ ἄλλαι τοιαύται προτάσεις, ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ἡ δὲ νέα Διάνα (M¹⁰ Diana) ὑπῆρξεν ἡ τελευταία περιέργως διαγωνίστρια, ἥτις ἠθέλησε νὰ δοκιμασθῇ τὴν τύχην της ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ διδάκτορος Τέστη. Δυσχυρίζετο αὐτὴ ὅτι, κοιμωμένη τὸν μαγνητικὸν ὕπνον ἐπὶ δέκα περίπου λεπτά, ἠδύνατο ν' ἀναγνώσῃ λέξεις γεγραμμένας καὶ κεκλεισμένας ἐντὸς θήκης χαρτίνης, παχείας καὶ ἀδιαφανοῦς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ, μετὰ μιᾶς ὥρας προσδοκίαν τῶν περιεστώτων, οὐδὲν κατώρθωσεν. Ὁ μαγνητιστὴς αὐτῆς ἐβεβήκει ὅτι ἐφαίνετο αὐτῷ παράδοξος ἡ ἀποτυχία, ἀλλὰ μόνος αὐτὸς ἐφρόνει οὕτως.

Τοῦ διαγωνίσματος λήξαντος τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1840, ὁ ἐντιμὸς ἀγωνοθέτης, μεταβάς εἰς τοῦ συμβολαιογράφου Ἀυλίγου παρέλαβε τὸ καταβληθὲν ποσὸν τῶν 3000 φράγκων. Οὐδεὶς δὲ δύναται ν' ἀμφισβιάσῃ ὅτι ὁ σοφὸς οὗτος ἀκαδημαϊκὸς μετεχειρίσθη ὄπλα ἀκαταμάχητα.

« Ἐν ἔτει 1841, λέγει ὁ Λ. Πείστης, προτεκλήθη ὑπὸ τοῦ ἐνθέρμου ζηλωτοῦ τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ Κ. Φραππάρτου νὰ βεβαιωθῶ, ἰδίως ὀμμασιν, ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἐπὶ νέας νυκτοβάτου, πρὸ μικροῦ ἀφίχθεισης ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ἔνθα ἐκέκτητο φήμην μεγάλην, περὶ τῆς διὰ κεκλεισμένων ὀφθαλμῶν ἀναγνώσεως ἤτο δὲ ἡ νέα αὐτὴ ἢ εἰς τὸν μαγνητικὸν κόσμον γνωστῆ Πρυδενσίη, ἥτις πρὸ τινῶν ἐβδομάδων ἐθαυματούργει ἐνώπιον θεατῶν, οἷς ἐπετρέπετο νὰ ὀρίζωσι, νὰ κινωρίζωσι καὶ νὰ μεταρρυθμίζωσι τὸ πείραμα κατὰ βούλησιν. Τοσαύτη ἦτο ἡ εὐλοκίαι τοῦ Φραππάρτου! Ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν λοιπὸν τῆς νέας ταύτης, κοιμωμένης, συνεργεία τοῦ μαγνητιστοῦ αὐτῆς, τὸν μαγνητικὸν ὕπνον, ἐτέθη τὸ ἐξῆς σύστημα στρωμάτων α) ταινία ἐκ λεπτοῦ ὑφάσματος μετάξης, ἐμβαπτισθεῖσα πρότερον εἰς διάλυσιν κόμμεος, ἐκάλυπτε τοὺς βολβοὺς τῶν ὀφθαλμῶν β) στρώμα πηλοῦ, ἔχον πάχος 5 ἢ 6 γραμμῶν, καὶ καλύπτον ἐν εἰδὶ προσωπίδος, τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν βίνα, τὸ μέτωπον καὶ τὰς παρεῖας μέχρι τοῦ στόματος γ) ταινία μέλαινα ἐπὶ τοῦ ἀργιλώδους τούτου στρώματος περιεβέθη ἐν εἰδὶ περιδέσμου καὶ δ) ἕτερον στρώμα ἀπλωθὲν ἐπὶ τοῦ μέλανος περιδέσμου. Τοῦ συστήματος δὲ τούτου ἐφαρμοσθέντος ὡς εἴρηται, προσεκλήθη καὶ ἐξήτασα αὐτὸ μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ οὐ μόνον οὐδεμίαν ἑλλειψὴν ἀνεκάλυψα, ἀλλ' οὐδὲ κἄν ἠδύναμην νὰ ὀππεύσω τοιαύτην. Ἐκόμισαν ἔπειτα βιβλία καὶ ἡ νυκτοβάτης εἶδε καὶ ἀνέγνωσεν. Προσῆ-

νεγκον αὐτῇ παιγνίσματα καὶ ἐπαίξε καλῶς. Ἐπανῆλθον τὴν ἐπιούσαν καὶ εἶδον αὐτὰ ταῦτα ἐπαναληφθέντα, ὡς καὶ τὴν προτεραίαν. Ὁ Κ. Φραππάρτος ἐξήτησε τότε τὴν γνώμην μου καὶ με' ἡρώτησεν ἂν ἐπέισθην πρὶν δὲ ἀπαντήσω ἠθέλησα νὰ πειραθῶ καὶ ἐγὼ αὐτὸς εἰς ἑμαυτὸν, ἵνα κρίνω μέχρι τίνος βαθμοῦ ἐφραττε τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ σύστημα τοῦτο τῶν ἐπιδέσμων συνεργασθεῖς λοιπὸν μετὰ τοῦ διδάκτορος Δεγάμβρου, ἐπείσθη ἔκ τῶν πειραμάτων ὅτι τὸ εἰρημένον σύστημα οὐδόλως ἐμποδίζει τὴν ὄψιν, καὶ ὅτι τὸ φῶς εὐκόλως ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κατὰ παλιῶν τρόπων καὶ κατὰ παλιῶν διευθύνσεων. Τὰ πειράματα ἡμῶν ταῦτα, δημοσιευθέντα, ἐπανελήφθησαν καὶ ὑπ' ἄλλων, καὶ αὐτὸς δ' ὁ Κ. Φραππάρτος συγκατατέθη καὶ ἐποίησε τὸ αὐτὸ εἰς ἑαυτὸν προθύμως.

Καὶ δευτέρα τις περίστασις ἐπαρουσιάσθη, ἐπίσης ἀρμόδια πρὸς τὸν σκοπὸν. Νέος εἰκοσαετής ὁ Κάλιξτος, χαίρων εὐρωπαϊκὴν φήμην μαγνητιστοῦ, εἶχε συστήσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀνα πάσαν δευτέραν καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μαγνητιστοῦ Ριχάρδου, παραστάσεις νυκτοβατικῆς, ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς ὁ περιφημότερος τῶν νυκτοβατῶν διὰ τὸ ἀσύγκριτον τῆς μαγνητικῆς ὀρασεῖός του. Πρὸς βεβαίωσιν τούτων ἐπετίθετο ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ποσότης ἐξεσμένου βάμβακος καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδεσμος ἀλλὰ, καὶ τοὶ ἔχον τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκαλυμμένους, ὁ Κάλιξτος ἐβλεπεν ἐντελέστατα, τὸ δὲ κοινὸν ἐχειροκρότει ἐνθουσιωδῶς, ἐξελέγγον τρόπον τινὰ ὡς ἀσφύρος τοὺς φυσικοὺς καὶ φυσιολόγους, ἐπειδὴ καὶ ἀνεγίνωσκεν ὁ Κάλιξτος, καὶ ἐπαίξε τὰ παιγνίσματα, καὶ περιέγραφε τὰ ἐνώπιον αὐτοῦ τιθέμενα σώματα, διακρίνων αὐτὰ, καὶ, ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀπεδείκνυεν ὅτι, καὶ τοὶ φέρων τὸν ἐπίδεσμον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐβλεπεν. Ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδεμίαν ἀμφισβολίαν εἶχον, ἐπειδὴ ἐγὼ τε καὶ ὁ Δεγάμβρος, ἐπιθέντες εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἐπίδεσμον, κατὰ πάντα ὁμοίον πρὸς τὸν τοῦ Καλιξτοῦ, δηλονότι κατὰ τε τὸ ποσὸν τοῦ βάμβακος καὶ τὰς λοιπὰς περιστάσεις, ἀπεδείξαμεν ὅτι, καὶ τοὶ ἐρηγορότεροι, εἶχον τὴν αὐτὴν δύναμιν τοῦ διορᾶν, ἣν καὶ ὁ ποσούτων κινῶν τὴν περιέργειαν τοῦ κινῶν νέος Κάλιξτος, κοιμώμενος τὸν μαγνητικὸν ὕπνον. Τὸ πείραμα δὲ τοῦτο δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ ἕκαστος, ἐπειδὴ γύμνασις τις μόνον εἶναι ἀναγκαία, μέχρις οὗ μάθῃ νὰ ἐκτελῇ αὐτὸ ταχέως καὶ ἀποτελεσματικῶς. Καὶ κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην οὐκ ὀλίγον ἐχάρημεν, πείσαντες τὸν Κ. Φραππάρτον ὅτι καὶ οὗτος, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, εἶχε τὴν αὐτὴν δύνα-

μιν, ἣν ὁ νυκτοβάτης του, ὃν ἀπεκάλει μαργαρίτην τοῦ πειραματικοῦ μαγνητισμοῦ.

Συνάγεται ἀρχὴ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς, ἀξίων ἵνα θεωρῆται ὡς ἐπιστήμη, καταντᾷ τρόπος ἀγυρτείας, τῶν ἐκλεγοντῶν τοὺς προσηλύτους αὐτῶν ἐν τῇ τάξει τῶν περιέργων καὶ εὐπίστων. Οἱ μαγνητισταὶ οὗτοι ἠθέλησαν νὰ καταλάβωσιν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τὴν θέσιν τῶν θαυματουργῶν, τῶν μάγων καὶ τῶν ἀστρολόγων τῆς ἀρχαιότητος, οἱ δὲ νυκτοβάται τὴν τῶν πυθιάδων. Ἡ δύναμις μάλιστα τούτων ἐπεξετάθη ἐτι πλέον, διότι οὐ μόνον ἐκράτουν πόρρωθεν τὰ νέφη, διέτασσον νὰ βρέξῃ, μετετίθουν σώματα διὰ μόνου τοῦ βλέμματός αὐτῶν, ἀλλ' ἐθεράπευον καὶ πυρέσσοντας, εἰς δέκα λευγῶν ἀπόστασιν εὐρισκομένους, μετεβίβαζον δὲ καὶ νόσον ἀφ' ἐνός εἰς ἄλλον ἄνθρωπον per transplantationem κτλ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Καὶ τοὶ ἀσθενὲς ὑπάρξαν τὸ ἐπιστημονικὸν κύρος τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ, ἤρκεσαν ὅμως ἵνα ἀποπλανήσῃ οὐ μόνον τοὺς ἀπλουστέρους, ἀλλὰ καὶ ἐκείνους ἐκ τῶν εὐπαιδευτῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν ἐξωκειωμένοι τῇ φιλοσοφικῇ μεθόδῳ διὸ πρόσκομμα οὐ μικρὸν τῇ προόδῳ παρενέβαλλεν οὗτος, ἀξίων νὰ περιβληθῇ χαρακτῆρα ἐπιστημονικόν, ἀνώτερον καὶ τοῦ εἰς τὴν ἐπιστήμην αὐτὴν ἀνήκοντος, ἐπειδὴ οἱ θιασῶται καὶ ὀπαδοὶ αὐτοῦ οὐ μόνον δυσχυρίσθησαν ν' ἀποδείξωσι τὸ δυνατόν τῶν ὑπερφυσικῶν φαινομένων, ἀλλὰ καὶ τὴν βούλησιν μετὰ τῶν λοιπῶν φυσικῶν δυνάμεων νὰ καταλογίσωσιν ὡς νέαν καὶ πλείστου λόγου ἀξίαν δύναμιν μάλιστα¹. Εὐτυχῶς ὅμως καὶ κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν ἡ ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου, τοῦ Βάκωνος καὶ τοῦ Καρτεσιῶν θεμελιωθεῖσα μέθοδος τοῦ ἐρευνᾶν ἠδῆγησε τὴν τῶν σοφῶν κρίσιν, ὡς ὀδηγεῖ καὶ ὁ ἐπὶ τῆς πυξίδος βλέπων ἐμπειρὸς πηδαλιούχος εἰς ἀσφαλῆ ὄρμον τὸ πλοῖον, τὸ ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης σαλευόμενον. Ἐὰν δ' ἐξετάσωμεν διατὶ ὁ τὴν ἐξήγησιν τῶν διαφορῶν φυσικῶν φαινομένων ἐπιδώκων περιπίπτει πολλακίς εἰς ἀπάτην, διατὶ ἐμμένει ἀκολούθως εἰς ταύτην, καὶ διατὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας ἐξέρχεται ταύτης, βλέπομεν ὅτι τὸ δυσχερὲς τῆς ἀνακαλύψεως καὶ ἡ σπουδὴ, ἣν καταβάλλει, μάλιστα δὲ ἀκολουθῶν πολλακίς, ὡς μὴ ὠφελειν, ἀρχὰς ψευδεῖς, εἰσὶ τὰ κύρια αἰτία, ἅτινα ἐμβάλλουσιν αὐτὸν εἰς τὴν ἀπάτην. Ἐπιμένει δὲ

1. Ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ τῆς βουλήσεως ὡς βουλητικῆς δυνάμεως.

εἰς αὐτὴν καὶ ἐξέρχεται δυσκόλως, διότι, παραδεχθεὶς ἅπαξ τὴν ἐξήγησιν, ἥτις, καὶ τι μὴ ἀληθῆς, ἐγένετο ὅμως ὑπὸ ἀνδρῶν περιωνύμων, κεκτημένων ἐπιστημονικὴν ὑπόληψιν καὶ υποστηρίζεται ὑπὸ τούτων, δὲν ἀσπάζεται τὸν νεωτερισμὸν, ὃν ἐνίστε πολεμοῦσι καὶ ἕτεροι προλήψεις καὶ δοξασίαι ἐββίζωμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Διὰ ταῦτα ἡ ἀπάτη πολλακίς ἐπικρατεῖ μὲν ἐπὶ πολὺν χρόνον, οὐχὶ δὲ καὶ διὰ παντός· ἐπειδὴ ὁ νοῦς ἀπορρίπτει τὰ γινόμενα, ἅμα ἀποδειχθῶσιν ἀντιφατικά, ἀδύνατα, καὶ ἀντίθετα εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, οὓς ἡ πείρα καὶ ἡ παρατήρησις ἐπεκύρωσαν. Ἀποδείξεις τούτου ἔστω ἡ ἐπὶ πολλοὺς κατὰ συνέχειαν αἰῶνας ἐπικρατήσασα περιπατητικὴ φιλοσοφία, ἥτις ἔπαυσε τοῦ ζῆν, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἢ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὡσαύτως κατακυριεύσασα τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων ἀλχημεία, ἥτις ἐπὶ τέλους κατεβλήθη, ἀποδειχθέντος φύσει ἀνυπάρκτου τοῦ εἰς μόνον τὴν φαντασίαν τῶν ἀλχημικῶν κυρορηθέντος φιλοσοφικοῦ λίθου καὶ ἐν τέλει ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς, ὃν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὑπεστήριξε συμφέρον ἀσύγνωστον καὶ δόλος ἀγυρτικὸς μετὰ θρασεῖας τύλμης. Εἶθε ὁ ζωϊκὸς μαγνητισμὸς νὰ ὑπάρξῃ ἡ τελευταία ψευδὲς ἐπιστήμη τοῦ ἀνθρώπου ἐπειδὴ, καθὼς εὐρίσκονται ἄνθρωποι, ζητοῦντες τὸν τετραγωνισμὸν τοῦ κύκλου, τὴν ἀέναναν κίνησιν καὶ τὰ τοιαῦτα, οὕτως οὐδέποτε θέλουσι λείψει καὶ οἱ φαντασιοκοποῦντες, οἱ ἀσπαζόμενοι τὰ ὑπερφυσικά, καὶ οἱ μὴ νομίζοντες παράδοξον τὸ νὰ παραβαίη ἐνίστε ἡ φύσις τοὺς νόμους αὐτῆς.

Δ. Σ. ΣΤΡΟΓΜΠΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ.

ΟΥΑΛΤΕΡ ΣΚΩΤ.

Ὁ Ουάλτερ Σκὼτ ἔγραφε ποτε πρὸς φίλον, ζητοῦντα λεπτομερείας περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ του βίου: « Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὀλίγον γνωστὸς εἰς τὴν φιλολογίαν, μὴ ἔχων νὰ εἴπῃ περισσότερα πράγματα ἀπὸ ἐμὲ περὶ τοῦ οἰκιακοῦ του βίου. Ἱστορίαν ἐγὼ; Χάριτι θεῶν, Κύριε, δὲν ἔχω καθόλου ἱστορίαν! »

Τῷ ὄντι, ὁ ψάλτης τοῦ Μαρμίου, ὁ ζωγράφος τοῦ Ἰθανώη, τοῦ Φεργύς καὶ τοσούτων ἄλλων πολεμικῶν ἡρώων, φοβούμενος ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὰς φιλολογικὰς διαμάχας, προσεπάθησε πάντοτε νὰ συμβιβάσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μυθιστοριογράφου μετὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς ὑπαρξὴν ἡρεμον, κανονικὴν καὶ ἀγνωστον πρὸς τὸ πλῆθος.

Ο Ουάλτερ Σκώτ γεννήθη τῇ 15 Αὐγούστου 1771, εἰς Ἐδεμβούργον· ὁ πατήρ του ἦν εισαγγελεὺς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἡ μήτηρ του, Ἐλισάβετ Ρούθερφορντ, πεπρωκισμένη μετ' εὐχερίαν τινα καὶ φυσικὴν τινα κλίσην πρὸς τὰς τέχνας καὶ πρὸς τὴν ποίησιν, ὑπῆρξεν ἡ φίλη τοῦ Βούρως καὶ τινῶν ἄλλων διασήμων συγγραφέων. Ὁ Ουάλτερ ἦτον ἐκ φύσεως εὐρώστου κράσεως· ἀλλ' ἡ ἀμέλεια τῆς τροφῆς του καὶ μία πτώσις ἣτις κατέστησεν αὐτὸν χλωδὸν διὰ βίου ἠδυνάτησαν πολὺ τὴν υγίαν του. Μεταβὰς ὁμως παρά τινι θείῳ του εἰς τὴν ἐξοχὴν εἰς ἓν ἐκ τῶν ὀρεινότερων μερῶν τῆς Σκωτίας, ἐπανεῦρε ταχέως τὴν υγίαν καὶ τὴν ζωρότητα, καὶ ἐσχέτισθη μετ' ὅλας τὰς ἱστορικές, ποιητικὰς καὶ θρησκευτικὰς παραδόσεις, ἐμφύτους εἰς τὴν Σκωτικὴν φυλὴν ἃς μετὰ ταῦτα ἐγονιμοποίησεν εἰς τὰ συγγράμματά του.

Ὀκταετῆς ὢν ὁ Ουάλτερ Σκώτ μετέβη εἰς τὸ Ἐδεμβούργον ὡς ἀρχιστὴ τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς καὶ πρὸς τοῦτο εἰσῆλθεν εἰς ἓν τῶν διασημότερων σχολείων. «Κατὰ τὰ μεταξὺ τῶν μαθημάτων διαστήματα, λέγει εἰς τῶν φίλων του, ἐσυνήθισαμεν νὰ περιπατῶμεν ὁμοῦ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τσῆν καὶ ὁ Ουάλτερ μὲς διηγεῖτο θαυμαστάς ἱστορίας.» Ὁ περιήμιος μυθιστοριογράφος ἐνθυμεῖτο ἀργότερον μετὰ συγκινήσεως πόσον ἐβέλγετο αὐτοσχεδιάζων ἀπαύστως ἡμιτελεῖς ἱστορίας· ἀλλὰ δὲν ἐπετύγχανε καὶ παρὰ τοῖς καθηγηταῖς ὅσον καὶ

παρὰ τοῖς συμμαθηταῖς του. Αἱ κλασσικαὶ αὐτῶν σπουδαὶ ὑπῆρξαν λίαν μέτριοι, ἐνῶ ἐξεναντίας, διαμείνας ἐπὶ τινὰς χρόνον ἐπὶ τῆς κλίνης, κατεβρόχθισεν ἄπειρα φανταστικὰ διηγήματα καὶ ἱπποτικά μυθιστορήματα, ὧν ἐνεπλήσθη ἡ νέα του κεφαλή: «Ἐπλεον, λέγει, εἰς ὠκεανὸν ἄνευ πυξίδος καὶ πρῶρως.» Αἱ ἀναγνώσεις αὐταὶ ἦσαν ὁμολογουμένως ὀλίγον παράδοξοι προπαρασκευαί διὰ τὸ στάδιον τοῦ δικηγόρου, ὅπερ ἐνηγκαλίσθη τὸ 1792. Τῇ βοήθειᾳ τοῦ πατρὸς του, κατῴρωσε ν' ἀποκτήσῃ ἐν Ἐδεμβούργῳ μίαν μικρὰν πελατεῖαν, ἣτις ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἀνεξάρτητον· ἀλλὰ, παραμελῶν αὐτὴν, ἀφιερῶθη ὁλόκληρος εἰς μίαν φιλολογικὴν ἐταιρίαν τοῦ Ἐδεμβούργου, ἣς ὑπῆρξε μέλος κατ' ἀρχὰς καὶ γραμματεὺς ἀργότερον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤρριψε ν' ἀσχολῆται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γερμανικῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλολογίας, καὶ μετέφρασεν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ *Τὰ κατὰ Γουλιέλμον καὶ Ἐλένην* τοῦ Βούργερ, μετὰ τινὰ δὲ ἔτη τὸν Gotz von Berlichingen τοῦ Γαίτη· μὴ ἀκούμενος δ' εἰς τοῦτο, ἐξέδωκε καὶ πρωτοτύπους ποιήσεις καὶ μίαν τραγωδίαν ἐτι, ἀλλ' ὀλίγοις τοῖς ὑπῆρξαν τῶν ἔργων αὐτῶν οἱ ἀναγνώσται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του εὐρεθείς εἰς θέσιν πλέον ἀνεξάρτητον, καὶ μὴ ὢν ἀναγκασμένος νὰ κατατρίβῃ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου εἰς δικανικὰς ἀγορεύσεις, ἔγραψε τὸ *Ἄσκησι* τοῦ τελευταίου βασιλέως, τὸ πρῶτον πρωτότυπον ἔργον αὐτοῦ, ὅπερ ἔσχε μεγάλην ἐπιτυχίαν καὶ ἐπληρώθη θερμῶς ὑπὸ τῶν κριτικῶν. Πολὺ ὁμως μείζονα ἐνθουσιασμὸν διήγειρεν ὁ Ουάλτερ Σκώτ διὰ τοῦ ποιήματος αὐτοῦ *Μαρμίδον*, ὅπου ἐθαυμάσθη ἰδίως ἡ ἀκριβὴς καὶ λεπτομερὴς περιγραφή τοῦ πεδίου τῆς μάχης Φλοδεμφίλδ. Ὑπὸ νέας ἐστέφθη ἐπιτυχίας *Ἡ δέσποινα τῆς Λίμνης*, μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὁποίας ὁ Ουάλτερ Σκώτ ἔκτισε παρὰ τὰς ὀχθὰς τοῦ Τσῆν γοθικὸν πύργον, περικυκλωμένον ὑπὸ κήπων ἰδιορρύθμων καὶ ἐστολισμένων ἐσωτερικῶς διὰ πολυτίμων συλλογῶν βιβλίων, ὄπλων καὶ εἰκόνων. Εἰς τὸ ποιητικὸν ἐκεῖνο ἄστυλον, ἀποδεικνύον τὴν ἀγάπην τοῦ Ουάλτερ Σκώτ πρὸς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ἐζῆσε τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ σήμερον ἀκόμη σπανίως διατρέχει ὁ περιηγητὴς τὴν Σκωτικὴν χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῇ εὐλαβῶς τὴν στέγην τοῦ μυθιστοριογράφου.

Καὶ ὁμως ταχέως ἔπαυσαν νὰ ἐλκύωσι τὴν προσοχὴν τοῦ κοινῶ αἱ λεπτομερεῖς περιγραφαὶ καὶ ἀκριβεῖς διηγήσεις, εἰς ἃς ἤρθετο ὁ Ουάλτερ Σκώτ· καὶ ὁ *Ροκκὸν*, ὁ *Λόρδος τῶν νήσων* κτλ. ἔτυχον

ὑποδοχῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ψυχροτέρας. Τοῦτο δὲ διότι μέγας ποιητὴς εἶχεν ἀνατελεῖ πρὸ ὀλίγου ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀπὸ τὰ βᾶθη ψυχῆς θραυσθείσης ἐξέρχεται φωνὴ νέα, ἰσχυρὰ, μελαγχολικὴ, ἀφυπνίζουσα τὰς πασχούσας καρδίας καὶ τὰς ἐξάλλους φαντασίας· ἕκαστος παρατηρεῖ ἐν ἑαυτῷ καὶ συγκινεῖται, ἀνευρίσκων ἐκεῖ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἐξημμένην τὴν εἰκόνα τοῦ Βύρωνος. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ *Sidd 'Aroldon* συσκιάζει τὰ ὠχρώτερα πλάσματα τῆς φαντασίας τοῦ Ουάλτερ Σκώτ· τότε δ' ἐκεῖνος προσπαθεῖ νὰ γράψῃ εἰς τὸ πεζὸν καὶ ν' ἀντιπαλαίσῃ κατὰ τοῦ λυρισμοῦ τοῦ Βύρωνος δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς δραματικῆς αὐτοῦ εὐφρείας. Ἐν τῷ μυθιστορήματι ὁ *Βαβερλέϋ* εὐρε τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἰκανότητα καὶ ἀπεδείχθη μυθιστοριογράφος παρατηρητικώτατος, πρωτότυπος καὶ γόνιμος· καὶ ὁμως ὁ Ουάλτερ Σκώτ, φοβούμενος μὴ διακυβεύτῃ τὴν ὑπόληψιν, ἣν ἐκέκτητο ὡς ποιητῆς, δὲν ἐτόλμησε νὰ ὑπογράψῃ τὸ νέον του ἔργον καὶ ἐκρύβη ὑπὸ ψευδώνυμον. Μετὰ τινὰς μῆνας ἀμφιβάλου ἐπιτυχίας, ὁ *Βαβερλέϋ* κατέστη δημοτικὸς· κατίσχυσε τῆς κριτικῆς, ἡ ὁποία προσεπάθησε νὰ τὸν προσβάλῃ, καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Βαβερλέϋ*, οὕτως ἀποκαλεῖ ἑαυτὸν ὁ Ουάλτερ Σκώτ ἐν κεφαλίδι τοῦ *Gug Mannering*, θαυμασθεὶς ὑπὸ πάσης τῆς Εὐρώπης, ἐπωνομάσθη: Ὁ μέγας ἀγνωστος. Κατὰ τὰ 1820 ὁ Γεώργιος Δ' ἀπένευεν εἰς τὸν Ουάλτερ Σκώτ τὸν τίτλον τοῦ βαρωνέτου καὶ διέταξε τὸν ζωγράφον Λάβρενς νὰ προσθέσῃ τὴν εἰκόνα του εἰς τὴν στοὰν τῶν ἐνδόξων συγχρόνων. Καὶ ὁμως ὁ Ουάλτερ Σκώτ ἐπέμενε τῆρῶν τὴν διαφανῆ ἀνωνυμίαν καὶ ἀπαρνούμενος τὴν πατρότητα τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων ἠναγκάσθη ὁμως νὰ ρίψῃ τὸ προσωπεῖον, ὅταν χρεωκοπία τοῦ ἐκδότου ἀνεκάλυψε τὸ ὄνομά του, ἐγγεγραμμένον εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία. Ὁ Βούδστοκ ὑπῆρξε τὸ πρῶτον μυθιστόρημα, ὅπερ ἐξεδόθη φέρον τὸ ὄνομά του· ἔκτοτε τὰ ἔργα του διεδέχθησαν ἄλληλα μετ' ἄλλων εἰς ταχύτητα. Ἐκτὸς σειρᾶς ὁλοκλήρου μυθιστορημάτων, ἐξέδωκε καὶ τὸν *Bior τοῦ Ναπολεόντος* καὶ τὴν *ἱστορίαν τῆς Σκωτίας*. Ἀλλ' ἡ κατάχρησις αὐτῆς τῆς ἐργασίας ἐξησθένησεν ἐπαισθητῶς τὴν υγίαν τοῦ μεγάλου συγγραφέως καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάρρωσίν του εἰς θερμότερα κλίματα. Πολεμικὸν δίχροτον ἐτέθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁ ποιητὴς παρέπλευσεν ὁλόκληρον τὴν Ἰταλίαν· ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι μικρὰ ἦτον ἡ ἐκ τοῦ ταξιδίου προερχομένη ὠφέλεια, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτρέψῃ πάλιν

εἰς τὸ πατριον ἔδαφος, καὶ, μόλις φθὰς εἰς Ἀγγλίαν, ἐξέπνευσεν ἐν *Abbotsford* εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν τέκνων του, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὅλα τὰ ὄντα τὰ ὅποια ἠγάπησεν.

Αἱ εἰκόνες τοῦ Ουάλτερ Σκώτ, αἱ περιγραφαὶ πολλῶν γνωρίμων του, παριστῶσιν αὐτὸν ὡς ἄνδρα μετ' ἰσχυρὰς κανονικοῦ καὶ φυσιογνωμίαν ζωηρὰν, ἀλλὰ μὴ καταπλήττοντας ἐκ πρώτης ὄψεως. Ὁ Ουάλτερ Σκώτ ἐχώλαινεν ὡς καὶ ὁ Βύρων. Τὸ μικρὸν αὐτοῦ ἐξωτερικὸν ἐλάττωμα εἶναι ἡ μόνη ὁμοίότης τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων συγγραφέων, οὓς ἐπιδεικνύει ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν θαυμασμὸν τῆς Εὐρώπης· καθ' ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ κατὰ τὸν βίον καὶ κατὰ τὰ ἔργα, διαφέρουσιν ἐντελῶς ἀλλήλων καὶ παρουσιάζουσι δύο ἐντελῶς ἀντιθέτους τάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ὁ Βύρων εἶναι ἡ ἰδανικότης, πλάττουσα καὶ περιβάλλουσα ἑαυτὴν ἐν οἰονδήποτε σχῆμα· ὁ Σκώτ εἶναι ἡ πραγματικότητα, δανειζομένη ἐκ τῆς φύσεως πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ μύθου. Ἄν ἀφ' ἐνὸς ἐξαιρετικὰ τινὰ πάθη, μυστηριώδεις τινὲς χαρακτῆρες, σπανίως προσέβαλον τὴν φαντασίαν τοῦ Ουάλτερ Σκώτ, ἀφ' ἑτέρου ἡ χορδὴ τοῦ πατριωτισμοῦ σπανίως ἤχησεν ἐπὶ τῆς λύρας τοῦ Βύρωνος. Ὁ εἰς, ἐκπροσωπῶν τοὺς ἀορίστους πόθους καὶ τὰς κενὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς του, ἀντλῶν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του τὰς μελωδίας, παρέφερε μακρὰν, πολὺ μακρὰν, τοὺς συγχρόνους. Ἡ δόξα αὐτοῦ καὶ πλέον θαυμάσια καὶ πλέον ταχεῖα ὑπῆρξεν ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ μυθιστοριογράφου· ἀλλ' ὁ καιρὸς μεταβάλλει πολλάκις τὴν παραφορὰν τῶν παθῶν· ἐρχεται ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ λυρικός ποιητὴς, μὴ εὐρικόμενος πλέον ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰ πλήθη, ἀποτείνεται ἀποκλειστικῶς πρὸς τὰς ὁμοίας φύσεως φαντασίας, πρὸς τὰ ἐξῆρα πνεύματα, τὰ ὅποια ἀρέσκονται εἰς τὰς καλλονὰς θείας γλώσσης· ἐνῶ δραματικαὶ διηγήσεις, ὡς τὰ ἀμίμητα μυθιστορήματα τοῦ Ουάλτερ Σκώτ, θέλγουσιν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν καὶ τὰς πλέον διαφόρους διανοίας.

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ *Μοραστηρίου* ὁ Ουάλτερ Σκώτ λέγει ὅτι ἡ γονιμότης ἐνὸς συγγραφέως εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐν πλεονέκτημα· τοῦτο ἀληθεύει δι' αὐτὸν κυρίως· ἡ εὐχέρεια, ἡ ἀφθονία, ἡ ποικιλία τῆς εὐρέσεως εἶναι θέλητρα ἀκαταμάχητα, ὡθόντα τὸν πνευστιῶντα ἀναγνώστην ἀπὸ σελίδος εἰς σελίδα. Διὰ τοὺς ἰδόντας τὴν Σκωτικὴν ὁ Ουάλτερ Σκώτ εἶναι συγχρόνως καὶ ζωγράφος καὶ ἱστορικός· ἔξοχος· εἶναι ἱστορία τῶν ἠθῶν ὁλοκλήρου ἔθνους· οἱ διάλογοί του, αἱ δημώδεις σκηναὶ ὅπου βλέπομεν γεννωμένους τοὺς ἀπλοῖκους φόβους τοῦ πλή-

θους, όπου ή ζοφερά παράδοσις παρίσταται με τὰ πιστότερα χρώματα. Εάν επρόκειτο ήμεις να εκλέξωμεν μεταξύ τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου μυθιοστοριογράφου και να θέσωμεν αὐθάδη χεῖρα εἰς πολύτιμον κειμηλιοθήκην, ήθέλαμεν προτιμήσει τὸν *Bauberlüt*, τοὺς *Katharistat*, τὴν *Phylaxin* τοῦ *Odembourgon*, πάντα τέλος ἐκεῖνα ἐν οἷς ὁ πατριωτισμὸς συνδέεται με τοὺς κυριωτέρους χαρακτῆρας τοῦ δράματος. Οἱ ἥρωες τοῦ *Oudaltr Sköt* εἶναι Σκῶτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, ἄνθρωποι πάντοτε, και κατέχουσιν εἰς μέγαν βαθμὸν τοὺς τυπικούς και οὐσιώδεις ἐκεῖνους χαρακτῆρας, οἵτινες ἐπανευρίσκονται εἰς πάντα αἰῶνα, με μόνην τὴν διαφορὰν τῶν ἠθῶν και τῶν ἐθνῶν. Ἀπρονόμιον τοῦ *Molierou* και τοῦ *Oudaltr Sköt*, λέγει ὁ *Joffroy*, εἶναι ὅτι πανταχοῦ ἐνοοῦνται και πανταχοῦ συγκινοῦσι.»

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΠΡΟ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ.

Ἐστὴν ἐρημὴ σου ἔρχομαι και πάλιν ἐκκλησία,
Ἄγαπημένη Παναγία, χλωμὴ μου Παναγία.
Ἦλθα τὸν πόνο να Σοῦ εἰπῶ ποῦ ἔχω ἴσθην καρδιά μου
δὲν ἔχω ἄλλον ἀπὸ Σε, τὸ ζεῦρεῖς Δέσποινα μου...
Μάνα τοῦ κόσμου! Πρόφθασε, ή χάρι Σου ἄς με βάνη.
Μ' ἀβρώστησ' ή Μαρία μου, φοβοῦμαι μὴν πεθάνη!

Βασίλισσα τῶν οὐρανῶν, λευκὴ τοῦ κόσμου σκέπη!
Μονόχο τώρα ή χρυσὴ εἰκόνα Σου με βλέπει...
Ὅχι! δὲν ἦλθε σήμερα ἴσθην ἄλλοτε μ' ἐμένα,
Ν' ἀνάψῃ τὰ κανίλλια Σου και κρέμονται σβυσμένα...
Ποιὸς θὰ Σοῦ φέρνει, Δέσποινα, ἴσθην ἐρημιὰ λιθάνι,
Ἄνισως ή Μαρία μου, ἀνίσως ἀποθάνη;

Ὅχι δὲν ἴπῃα σὲ ἱατροῦς, γλυκεῖά μου Παναγία,
Ἦλθα Σ' ἔσθην να τὸ εἰπῶ να ἴδῃς τὴ Μαρία!
Ἄχ! Σ' ἐφορκίζω ἴσθην ἴμματιὰ τοῦ τέκνου Σου τὴν πρώτη,
Ἐπὶ πρῶτό του χαμόγελο, ἴσθην σκεπτικὴ του νεότη,
Σ' ὀρκίζω ἴσθην βαρὺ σταυρὸ, ἴσθην ἀκάνθινο στεφάνι,
Νὰ ἴδῃς τὴν Μαρία μου, γιατί θὰ μοῦ πεθάνη...

Ἄχ! κάμε μοῦ τὴνε καλὰ, καλὴ μου Παναγία,
Λαμπάδα ἴσθην εἰκόνα Σου ν' ἀνάψῃ τὴν ἀγία,
Μεγάλη ἴσθην τὸ σῶμά της, λευκὴ ἴσθην τὴ ψυχὴ της,
Ἐμπρὸς Σου ν' ἀκτινοβολῇ καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ της!
Ἄχ! κάμε μοῦ τὴνε καλὰ, ή χάρι Σου ἄς τὴν ἴδῃς,
δὲν θέλω ή Μαρία μου, δὲν θέλω ν' ἀποθάνη!

Ναί! ἄν Σοῦ ἔφερα ποτὲ λουλούδια μυρωμένα,
Ἄν ἔχω τὴν εἰκόνα Σου κ' ἐγὼ λιθανομένα,
Ἄν ἴσθην Παιδίον Σου ἔλαφα τὰ πάθη, Παναγία,
Κ' ἔχετε ἓνα ὄνομα μαζί με τὴ Μαρία,
Δός μου, ἄχ δός μου τὴς ζωῆς τὸ δροσερὸ βοτάνι,
Νὰ δώσω τὴς Μαρίας μου μὴν τύχη και πεθάνη!

ΔΧΙΛΑΕΓΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ.

Ἐπιστολὴ δευτέρα.

(Συνέχ. και τέλος. Ἴδε φυλλ. 6.)

Ἡ σχέσις τοῦ ὕπνου πρὸς τὸν θάνατον, ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου, συνίσταται και εἰς ἐσωτερικὸν ἄλλον. Καθὼς ἐκεῖνος, και ὁ θάνατος δὲν καταβάλλει διὰ μιᾶς πάσας τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ, βαθμηδὸν ἐπερχόμενος, δύναται πολλακίς να σταματήσῃ χωρὶς να περατώσῃ τὸ ἔργον του, ἀλλὰ και χωρὶς να τὸ ἐγκαταλείψῃ· ἐκ τούτου τὰ φοικῶδη ἐκεῖνα συμβεβηκότα τῆς ταφῆς ἀνθρώπων, οἵτινες εὐρέθησαν ἀκολουθῶς ἀντεστραμμένοι, συνεσφιγμένοι και φρικῶδως ἠλλοιωμένοι· πολλακίς μάλιστα εὐρέθησαν ἐν τῇ λάρνακι κόψαντες τὰς φλέβας διὰ τῶν ὀδόντων των, ὅπως ἀποφύγῃ τὸν ὀδονηρὸν τῆς ἀσφυζίας θάνατον. Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι τοσοῦτον ἀληθές και τόσον σύνηθες, ὥστε κρίνομεν περιττὸν να ἐμμεῖνωμεν, ἀφοῦ μάλιστα εἰς τὰς περὶ θανάτου ἐπιστολάς ἡμῶν θέλομεν τὸ ἐξετάσει ἐκτεταμένως.

Ὅπως δὴποτε ὅμως, και ἂν δὲν σαματήσῃ ὁ θάνατος ἔως ὅτου ἀποχωρισθῇ ὀλοσχερῶς ή ψυχὴ τοῦ σώματος, παρέρχονται, κατὰ μέσον ὄρον, τρεῖς ὄραι, καθ' ἃς εἶναι δυνατόν να ἀνακληθῇ εἰς τὸν βίον ὁ νεκρός, ἂν μάλιστα ή σὰρξ δὲν ἔπαθεν οὐσιώδη τινὰ βλάβην.

Ποῦ ὑπάρχει ή ἀγυρτία εἰς ταῦτα πάντα; δὲν εἶναι ἀπλούστατος νόμος τῆς φύσεως; Και ἐν τούτοις τὸ θαῦμα ἐκεῖνο τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανεύου ὀνομάζεται μῦθος!

Ὁ Μάγος δύναται να σὰς παρουσιάσῃ ἀνθρώπους ἀποθανόντας· ὀπτικὴ ἀπάτη! κραυγάζουσιν οἱ μὴ βλέποντες πέραν τῆς ῥιγῆς των πεπαιδευμένοι. Ἀλλὰ τί εἶναι ὀπτικὴ ἀπάτη; ή θέξ πραγμάτων μὴ ὑπαρχόντων; Ἐστὼ μήπως ὅμως ἐκ τῆς ὀράσεως ταύτης τῆς ψευδοῦς, ἀφοῦ τὸ θέλετε, δὲν πηγάζουσι τὰ αὐτὰ ἀπατελέσματα ὡς εἰ ἴσαν ἀληθῆ; Ἰποθέσατε ὅτι βλέπετε καθ' ὕπνου ὄραϊον ἀρχιτεκτονικὸν ἔργον και τὸ βλέπετε τόσον ἰσχυρῶς, ὥστε ἐγειρόμενος ἔχετε τὴν συνειδήσιν ἐντελῆ τοῦ ὄνειρου. δὲν διεγείρει τὰ αὐτὰ αἰσθήματα τοῦ καλοῦ τὰ ὀποῖα ἠθελε παράξει ἐὰν πραγματικῶς τὸ ἐβλέπατε; Ἀπαντήσατε εὐκρινῶς.

Ἀπάτη λοιπὸν τῶν αἰσθήσεων εἶναι ή μαγεία και διὰ τῆς ἀπάτης αὐτῆς ἐνεργεῖ; ὄχι βεβαίως· ή δύναμις ἐκεῖνη τὴν ὀποῖαν ἀποκτᾷ ὁ μάγος, ὅπως θέλομεν ἰδεῖ ἀκολουθῶς, ή δύναμις ἐκεῖνη, δὲ τῆς ὀποῖας ἐξουσιάζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου, τὴν μετα-

φέρει ὅπου θέλει, τὴν ἐρωτᾷ περὶ τῶν μελλόντων, ἐπικαλεῖται τοὺς ἀποθανόντας και συνομιλεῖ μετ' αὐτῶν, εἶναι πραγματικῶς ἐξουσιάζει πραγματικῶς τὴν ψυχὴν τοῦ ἐφ' οὗ ἐνεργεῖ και ή ψυχὴ βλέπει παρόντα πάντα, ὅσα καλοῦσιν οἱ δῦσπιστοι ὀπτικὴν ἀπάτην. Ἀλλὰ τὰ βλέπει μὴν ή ψυχὴ και ή ψυχὴ ἔχει τὴν συνειδήσιν αὐτῶν. Τὸ σῶμα δὲν ἀναμιγνύεται ποσῶς εἰς τὰ ὀράματα ταῦτα.

Ἡ μὲν ψυχὴ πρόθυμος, ή δὲ σὰρξ ἀσθενής, λέγουσιν οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες· καταστήσατε ἐτι ἀσθενεστέρην τὴν σὰρκα, ἐκμηδενίσαστέ τὴν και θέλετε ἔχει τὴν ψυχὴν μόνον πρόθυμον να ὑπακούσῃ εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὸ πρῶτον μέγα μυστήριον τῆς μαγείας·

Ἡ ἐπικράτησις τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὥστε να μὴ ἐπηρεῖσθῃται ποσῶς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ σώματος· και ή ἐπικράτησις τῆς ψυχῆς τοῦ ἐφ' οὗ ἐνεργεῖ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ὥστε να ἔχη πεποιθήσιν εἰς τοὺς λόγους ἐκεῖνου.

Ἀλλ' ἐὰν ἠδύνατο πᾶς τις να κατορθώσῃ τοῦτο, πᾶς τις θὰ εἶχε τὸν πρῶτον ὄρον τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἐπιστήμης, ἀφοῦ φαίνεται τόσον ἀπλοῦς.

Δυστυχῶς ὅμως ὀλίγοι οἱ κλητοὶ και ἐτι ὀλιγώτεροι οἱ κλυτοί.

Πολλὰ τὰ προσόντα ὅπως κατορθώσῃ τις τοῦτο και ἐτι περισσότερα ὅπως διεύθυνει καλῶς τὴν δύναμίν του, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου περιλαμβάνει ή ἀκόλουθος ἐπιστολὴ μου.

— ❦ —

Ἐπιστολὴ Γ'.

Ὅπως ἴς κύριος τῶν ἄλλων πρέπει πρῶτον να κρατῆς τῆς ψυχῆς σου· διὰ να ὑποδουλώσῃς τοὺς ἄλλους πρέπει να ἴσαι ἐλεύθερος. Ὁ δούλος τῶν παθῶν του εἶναι ὁ οἰκτότερος δούλος τοῦ κόσμου, εἶναι κτῆνος — διότι τὸ λογικόν του πνίγεται ὑπὸ τῆς σαρκός.

Και ἐν τούτοις πολλοὶ καυχῶνται διότι ὑπακούουσι τυφλῶς εἰς τὰ πάθη των. Ἀναγνώστα! ἐὰν ἠράσθης ποτὲ εὐτυχῆ ἐρωτα δὲν ἐνθυμεῖσαι τοῦτο ὡς τὴν εὐτυχεστέρην στιγμὴν τῆς ζωῆς σου; Ἐν τούτοις τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην δὲν ἴσο ἀνὴρ, ἀναξ τῆς φύσεως, ἴσο δούλος.

Νὰ δύναται τις να νικήσῃ και να μὴ τὸ κάμνη κερδίξῃ διπλὴν νίκη.

Ἐσὼ γενναιότερος τοῦ λέοντος και θὰ καταβάλλῃς τὸν λέοντα. Ὁ Ἰούλιος διαφέρει τωματικῶς

κατὰ τι ἀπὸ πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους; ὄχι βέβαια· ἠθέλησε να γίνῃ ἰσχυρότερος τῶν λέόντων και ἐγένετο ἀπαξικινδύνευσσε, και τοῦτο διότι ἔχων σύντροφον μετ' ἑαυτοῦ δειλὸν ἐφοβήθη και αὐτός.

Ὅταν θέλητις κατορθώσῃ τὰ πάντα.

Ὁ Σῆξτος V φυλάττων τὸ ποιμνίον του εἶπε,
— Θέλω να γίνω Πάπας,

Και ἐγένε.

Ἡ θέλησις εἶναι ή δύναμις· ἀλλ' ή δύναμις δὲν εἶναι θέλησις. Διότι πόσοι ἠδύναντο να κατορθώσωσι μέγιστα πράγματα και δὲν ἐτόλμησαν να θελήσωσι!

Διὰ να δύναται τις πρέπει να πιστεύῃ ὅτι δύναται· διὰ να πιστεύῃ ὅτι δύναται πρέπει να θέλῃ.

Παντοῦ ή θέλησις· εἶναι ή μεγαλύτερα τοῦ ἀνθρώπου δύναμις ἐκεῖνη ἣτις ἐβρίψε θρόνους και ἀνύψωσε τοχοδιώκτας, κατεδάφισε πόλεις και ἀνήγειρε κράτη.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶναι ή ὑπὸ τηλεβόλου ἐκσφενδονιζομένη σφαῖρα ἣτις ή διατρυπᾷ τὰ τεῖχη ή ἀπέρχεται και μένει ἐντὸς αὐτῶν· ή θέλησις εἶναι ή δύναμις ἐκεῖνη ἣτις καταρῶγει τὸν σίδηρον και διαπερᾷ ὄρη και διασχίζει θαλάσσας.

Ὁ μάγος πρέπει να θέλῃ και να πιστεύῃ. Πρέπει ὅμως ή θέλησις του να ἴναι σιδηρὰ, ἀκαταμάχητος.

Πρέπει να ἴναι ἐνάρετος διότι τὸν ἐνάρετον δὲν σέβεται μόνον ὁ κόσμος, ἀλλὰ και ὁ ἴδιος τιμᾷ ἑαυτόν, τοῦτο δὲ συντελεῖ εἰς τὴν κατανόησιν τῆς δυνάμεώς του.

Οἱ μάγοι, οἱ γνήσιοι μάγοι, εἶναι και πρέπει να ἴναι ὁ τύπος ἀρετῆς ἠθικῆς και ἰσχυρᾶς θελήσεως. Καθὼς οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὰ Ἐλευσίνεια μυστήρια ὤφειλον να ὑποστῶσι δοκιμὰς αἰτινες εἰς οὐδὲν ἄλλο ἀπέβλεπον ή εἰς τὸ να δοκιμασθῇ ή γενναιότης και ή ἀρετὴ των προσερχομένων, οὕτω και οἱ μάγοι πρὶν ή ἀποφασίσωσι να εἰσδύσωσιν εἰς τὰ μυστήρια τῆς μαγείας, πρέπει πρῶτον να ἔχωσι πεπονησιν περὶ τῶν προσόντων αὐτῶν· ἄλλως...

Ἄλλως θέλουσι συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῆς μεγάλης τῶν δῦσπιστων ὀμάδος, διότι ὁ ἀνίκανος δὲν δύναται να νικήσῃ τὴν φύσιν.

(Τέλος τῆς Εἰσαγωγῆς.)

ΑΣΤΑΡΘ.

ΜΩΣΑΪΚΟΝ.

Διέβην τὴν ζῶν καὶ περιήλθον τὴν γῆν καὶ δὲν ἠδυνήθην ἀκόμη νὰ ἐννοήσω ὅ,τι ὀνομάζεται κόσμος.
Λέων Λευῆς.

Ἡ ἀρετὴ ὀφείλει νὰ ἔχῃ θρασύτητα καθὼς ἡ κακία.

Εὐγένιος Σύης.

Τὰ φύλλα ἐκεῖνα τὰ πίπτοντα ὡσπερ τὰ ἔτη μας, τὰ ἀνθὰ ἄτινα μαραίνονται ὡς αἱ ὄραι μας, τὰ σύννεφα φεύγοντα ὡς αἱ πλάναί μας, τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ ἀδυνατεῖ ὡς ὁ νοὺς μας, ὁ ἥλιος ψυγόμενος ὡς οἱ ἔρωτές μας, οἱ ποταμοὶ πηγνυόμενοι ὡς ὁ βίος μας, ἔχουσι μυστηριώδεις σχέσεις μὲ τὰς τύχας μας.

Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ἡ γυνὴ ὁ ἀνὴρ θὰ ἦτο τραχὺς, μισάνθρωπος, βάνασος, καὶ θὰ ἠγνόει τί ἐστὶ χάρις, διότι ἡ χάρις εἶναι τοῦ ἔρωτος μειδίαμα.

Σατωβριάν.

Ἡ φαντασία τῶν γυναικῶν ὁμοιάζει τὴν εὐκίνητον ἄμμον ἐπὶ τῆς ὁπίας τὰ πάντα ἐντυποῦνται καὶ ἐξαλείφονται εὐκόλως. Ὁ νοὺς τῶν ὁμῶς ἐξ ἐναντίας ἔχει τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ μαρμαροῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἡ γλυφὴ εἰσχωρεῖ δυσκόλως μὲν, ἀλλ' ὅ,τι ἐγγαράσσεται διαμένει αἰωνίως ἐγκεχαραγμένον.

Δενογιέ.

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων τὰ ἐλαττώματά μας εἶναι σκιαί, αἵτινες αὐξάνουσι καὶ μεγεθύνονται καθ' ὅσον δύει ὁ ἥλιος τῆς εὐτυχίας μας.

Arsène Houssaye.

Αἱ γυναῖκες τὰ πάντα σοὶ ἐξομολογοῦνται ὡς καὶ τοὺς ἔρωτάς των αὐτοὺς ἀκόμη, οὐδέποτε ὁμῶς τὴν ἡλικίαν των.

Φοντενέλ.

Ἡ ψυχὴ, ἡ ἀγάπη καὶ πάσχουσα μετέχει τοῦ θείου διακρίεται εἰς τὴν αἰθεριωτέραν αὐτῆς κατάστασιν. Ὅστις δὲν εἶδε τὰ πράγματα τούτου τοῦ κόσμου καὶ τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τὸ διπλῶν τούτο φῶς τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ πάθους, δὲν εἶδε τίποτε ἀληθές καὶ δὲν ἤξευρε τίποτε.

Βίκτωρ Οὐγώ.

ΑΙ ΛΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ.

Ἡ Χρυσάλλις, μικρὸν πτερωτὸν ἔντομον οὐσα, δὲν ἔχει βεβαίως ἄλλην ἀξίωσιν, εἰμὴ νὰ ἵπταται εἰς τὰς πενιχρὰς ἡδῆ τοῦ πάλαι ποτε ἀνοφύτου Ἰλισσοῦ ὄχθας, καὶ πτερυγίζουσα κύκλω τῶν ἀραιῶν καὶ ἰσχνῶν βοδοδαφνῶν του, νὰ δεικνύῃ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἀπὸ τῆς Πεντέλης ἀνατέλλοντος ἢ ὀπισθεν τοῦ Κορυθαλοῦ καταδύοντος ἡλίου τὰ χρυσιζόντα τῶν μικρῶν πτερύγων τῆς χρώματα τοῦτο κυρίως τέρπει αὐτήν, καὶ ἐν τούτῳ περιλαμβάνεται ἅπας ὁ ἐγωϊσμός της. Καὶ ἵπταται μὲν οὐχὶ διότι θέλει ν' ἀναβῆ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἐκεῖ καθεζομένη παρ' Ζηνὶ νὰ συνδιαλέγηται μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς διότι ἀρέσκειται εἰς τὴν πτῆσιν· γινώσκει μάλιστα κάλλιον παντὸς ἄλλου ὅτι οὔτε ἀετὸς εἶναι ὅπως ἀναβῆ τὰ νέφη καὶ ἐκεῖθεν ἀπολύῃ τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς κατὰ τῶν Τιτάνων τῆς πολιτικῆς, οὔτε κἂν ἐλαφρὰ πέλει σπεύδουσα εὐθὺ πρὸς τὴν φωλεάν της. Ἡ Χρυσάλλις εἶναι ἔντομον ἀνέστιον, ἀργόν, φιλοπαῖγμον, διὸ καὶ ἡ πτῆσις της εἶναι ὅλως ἀκανόνιστος καὶ ἄσχετος ἂν θέλετε, ὅταν μάλιστα πέτεται εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς ἐπιφυλλίδος της. Τότε ἡ Χρυσάλλις μας ἀγαπᾷ νὰ διηγῆται τὰς λοιπὰς τῶν λοιπῶν χρυσάλλιδων φρενοτροπίας, τὰς ἐρωτικὰς τῶν ἐνίοτε ἀποτυχίας ἢ ἐπιτυχίας, νὰ εἰσέρχηται εἰς τὰς κομψὰς αἰθούσας τῆς πρωτεύουσας ὅπου αἱ Μοῦσαι μετὰ τῶν Χαρίτων παίζουσι ἢ χορεύουσι, νὰ γελάῃ ἐνίοτε διὰ τὰς μικρὰς ἀνοησίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ νὰ θεωρῇ ἑαυτὴν εὐτυχῆ ἂν κατορθώσῃ νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας καὶ τὰς καλὰς ἀναγνώστριάς της μικρὰν τινα ἀνεσιν, ἀφίνουσα εἰς ἄλλους νὰ πλήττωσι διὰ τῆς μάστιγος τοὺς θυμοειδεῖς ἱπποὺς τοὺς σύροντας τὸ ἄρμα τῆς πολιτείας, διότι, χάριτι θείᾳ, δὲν τῆς ἦλθε ποτὲ κατὰ νοῦν νὰ καθίσῃ ἐπ' αὐτοῦ, καὶ στρέφουσα κύκλω τὸ βλέμμα νὰ ἐκφωνῇ, ὡς ἡ συναδέλφός της μυῖα, μετὰ γελοίας κομπορρημοσύνης· ὦ πόσον κοίτοιστον σηκώρω ἀπὸ τὴν γῆν! Ἐχομεν ἤδη πολὺ σοβαρώτερα καθήκοντα νὰ ἐκτελέσωμεν. Κατὰ τὰς ἀγίας ταῦτας ἡμέρας, αἵτινες παρήλθον μὲ θλίψιν πολλὴν τῶν φιλεόρτων χριστιανῶν, ἱκανὰ, τῇ ἀληθείᾳ, συνέθησαν, ὥστε ἂν δὲν συγγράφωμεν ὀλόκληρον ἐρωτικὴν

ὀδύσειαν, τοῦτο πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἐξάπαντος εἰς τὴν νωφρότητα τοῦ ἡμετέρου νοός. Ἀλλὰ πῶς! ἴσως ἐκφωνήσῃ ὁ ἡμέτερος ἀναγνώστης προκειμένου νὰ περιγράψῃ τὴν ἀγίαν ἐβδομάδα, θέλετε νὰ δώσῃτε γροῖαν ἐρωτικὴν εἰς τὴν περιγραφὴν σας ταύτην, καὶ ἴσως ἴσως νὰ ψεῖξετε καὶ πάλιν τὸ γυναικεῖον φύλον, τὸ ὅποιον δι' ὅσον καὶ ἂν θεωρεῖτε καὶ ὀνομάζετε σεῖς οἱ ἄνδρες κακόν, τοῦτο δύναται νὰ σᾶς εἴπῃ πρὸς ἀπολογία του καὶ πάλιν ὅσα εἶπόν ποτε αἱ θεσμοφοριάζουσαι·

κἂν ἐξέλθῃ τὸ γ' ἡγναιὸν ποι, καθ' εὐρητ' αὐτὸ
θύρασιν

μανίας μαιρέσθ', οὐς χρῆν' σπεύθειν καὶ χαίρειν,
εἴπερ ἀληθῶς

ἔνδοθεν εὐρετε φροῦδον τὸ κακὸν καὶ μὴ κατε-
λαμβάρετ' ἔνδορ.

Ἐὰν καταδαρθῶμεν ἐν ἀλλοτρίῳ παίζουσαι καὶ
κοπιῶσαι

πᾶς τις τὸ κακὸν τοῦτο ζητεῖ περὶ τὰς κλίνας πε-
ρισσοῦσ'·

κἂν ἐκ θυρίδος παρακίπτωμεν, τὸ κακὸν ζητεῖτε
θεῶσθαι.

Ὅχι! τοιοῦτον σκοπὸν δὲν ἔχομεν, μὰ τὴν Ἄρροδίτην! διότι ἀφοῦ ἀνεγνώσαμεν εἰς τὸν εὐτράπελον Ἀριστοφάνην τὰς ἀνωτέρω δικαίας κατὰ τὸν ἀνδρῶν ἐπιπλήξεις, ἅς αἱ θεσμοφοριάζουσαι Ἀθηναῖαι ἀπηύθυνον πρὸς αὐτοὺς, ἅπασαι αἱ περὶ γυναικῶν ἰδέαι μας ἀνετράπησαν ἐξ ὀλοκλήρου, καὶ χωρὶς νὰ θέλωμεν τώρα νὰ κολακεύσωμεν καμμίαν τῶν εὐγενῶν ἀναγνωστριῶν τῆς Χρυσάλλιδος, ὁμολογοῦμεν ὅτι πολλάκις μᾶς ἦλθεν ὁ πειρασμός· νὰ διορθώσωμεν τὸν πολυθρήλητον τοῦ μισογόνου Εὐριπίδου στίχον, καὶ νὰ εἰπώμεν ὀρθότερον καὶ ἀληθέστερον ἐκεῖνου,

θάλασσα, πῆρ καὶ ἈΝΗΡ κακὰ τρία.

Τίς οἶδε μὴ ὁ δυστυχὴς ποιητὴς ἐγραψεν ὡς ἡμεῖς τὸν στίχον τοῦτον, κακόβουλος δὲ τις γραμματικὸς, χαριζόμενος εἰς τὸ γένος του, ἐνόθευσε τὴν ἔννοιαν μετατρέψας τὴν λέξιν ἀνὴρ εἰς τὸ γυνή, καὶ ἐκτοτε ἐπιστεύθη καὶ ἐθεωρήθη ὡς μέγα τι κακὸν τὸ ἀνωώτερον καὶ τὸ κάλλιστον τῶν πλασμάτων! Ὅτι δὲ τὸ κακὸν τοῦτο ψευδῶς ὀνομάζομεν οἱ ἄνδρες κακόν, τὸ δεικνύει ἐναργῶς ἡ διαγωγὴ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ μάλιστα αἱ τελευταῖαι γενόμεναι ὑπὸ στρατιωτῶν ἀρπαγαὶ γυναικῶν ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν ὁποίων ὠρμήθημεν νὰ πιστεύσωμεν πρὸς στιγμὴν μὴ οἱ ἀνέστιοι Ῥωμαῖοι εἰσέβησαν καὶ πάλιν εἰς τὴν πόλιν διὰ ν' ἀρπάσωσι τὰς ἑορταζούσας τῶν Σαβίνων γυναῖκας. Ἐπανήλθομεν, δόξα τῷ Θεῷ, εἰς τὸν χρυ-

σοῦν ἐκεῖνον αἰῶνα, ὅτε ὁ Ζεὺς ἤρπαξε τὴν Εὐρώπην καὶ ὁ Βορέας τὴν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ περιπλανωμένην Ἠρείθειαν. Χρυσός, τῇ ἀληθείᾳ, αἰὼν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ διὰ τοὺς συζύγους χρυσός! εἶναι ἀληθές ὁμῶς ὅτι τὴν σήμερον οὐδ' εἰς ταδρὸν ἀναγκάζεται νὰ μεταμορφωθῇ τις, ὡς ἐπραξεν ὁ Ζεὺς, διὰ ν' ἀρπάσῃ τὴν Εὐρώπην, οὐδ' ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ πτέρυγας διὰ νὰ κλέψῃ τὴν Ἠρείθειαν. Ἡ γυνὴ σήμερον εἶναι ἐκ τῶν εὐκολώτατα κλεπτομένων πραγμάτων ἐν καλῶν ὄχημα καὶ μόνυχος εἴτε ἀελλόποδες διὰ νὰ τὸ σύρῃσιν ἵπποι, ἰδοὺ τί ἀπαιτεῖται διὰ ν' ἀρπάσῃ τις τὸ χρυσοῦν δέρας, τὸ ὅποιον δὲν φυλλάττουσι πάντοτε δράκοντες πυρίπνοοι. Δὲν εἶχον ἄρα δίκαιον αἱ γυναῖκες νὰ μᾶς λέγωσιν ὅτι Πᾶς τις τὸ κακὸν τοῦτο ζητεῖ περὶ τὰς κλίνας περισσοῦσ'·

Ἄλλως τε δὲ, μὴ μόνον ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰς ἀγίας τῶν παθῶν ἡμέρας ὑπερεκχειλίζει καὶ πλυμμηρεῖ πανταχοῦ τὸ αἶσθημα τοῦ ἔρωτος; μὴ μόνον ἐντὸς τῶν ἐν Ἀθήναις ἱερῶν ναῶν, εἰς τὸ φέγγος τῶν καιομένων μυρίων ἱερῶν λαμπάδων, οἱ στίλβοντες μελανοὶ ὀφθαλμοὶ τῶν λευκοπαρειῶν ἑλληνίδων τριτώσκουσιν ἀποτελεσματικώτερον τὰς καρδίας; Ὁ δυσχερῆς καὶ περιφημότερος τῶν ἐρασῶν, κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος διὰ τὸ πάθος τοῦ δημιουργοῦ του, κατὰ τὴν μεγάλην, λέγομεν Παρασκευὴν, ὁ ἰταλὸς Πετράρχης ἐτρώθη ὑπὸ τῶν ὠραίων ὀφθαλμῶν τῆς περιωνύμου Λαύρας ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἢ τοῦ divin loco, ὡς ὁ ἴδιος λέγει. Ἰδοὺ πῶς διηγεῖται ἐν τινι τῶν ἀθανάτων ἀσμάτων του τὸ ἐπίσης ἀθάνατον δυστύχημά του.

Era il giorno ch' al sol si scoloraro

Per la pietà del suo Fattore i rai,

Quand' i fui preso, e non me ne guardai.

Che i be' vostr' occhi, donna, mi legaro.

Τοῦτο εἶναι φυσικὸν φαίνεται καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ψυχὴ ἡμῶν εὐρίσκειται ὅλως παραδεδωμένη ἐν προσευχῇ καὶ μετανοίᾳ, τίς οἶδε πῶς ὁ πονηρὸς Ἔρωτος εὐρίσκει εὐκαιρίαν νὰ εἰσπλήσῃ ἀπὸ τινος θυρίδος λάθρα ἐντὸς τῆς ἡμετέρας καρδίας. Κατὰ τί λοιπὸν πταίουσιν οἱ νέοι; κατὰ τί αἱ νεάνιδες ἂν αὐτομάτως ἢ ἐντὸς τοῦ στήθους τῶν βάρβιτος ἔρωτα μούνον ἤχει;

Εἰς τοῦτο ἂν ὑπάρχῃ τις ὅστις νὰ πταίῃ εἶναι βεβαίως ἡ κίρκη Toilette

* Ἐρθα τε οἱ θελητήρια πάντα τίτυκτο

* Ἐνθ' ἐνὶ μὲν φιλότῃς, ἐν δ' ἔμερος, ἐν δ' ὀοριστὸς πάρφασις,

Καὶ ἡ ὁποία, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὡς λέγει ὁ πολυίδμων Ὀμηρος

Ἐκλεψε τόσον πύκα περ φρονεόντων,

πολὺ περισσότερον νέων τῶν ὁποίων τὰ μυελά γυρίζουν ὡς ἀνεμοδείκτης τιθέμενος ἐπὶ περιόπτου κορυφῆς κωδωνοστασίου.

Τῆ ἀληθείᾳ, ὠραῖον ὠρεῖδῆς πρόσωπον ἐπιστεφόμενον μὲ καστανόχρουν εἴτε ἐβενώδη κόμην, ἀνθρωπιμένην περὶ τὸ μέτωπον καὶ τοὺς κροτάφους ὡς ἀνεμοτρεφῆς κυρτούμενον κῆμα, καὶ καλυπτομένην ὑπὸ κυκλοτεροῦς μελανοῦ πετάσου, οὗ ὁ ἐκ λευκῶν στρουθοκαμήλου περῶν λόφος νεύει καθυπερβην ἐρωτύλως εἰς τὴν ἐλαχίστην τῆς νυκτερινῆς αὔρας πνοήν· ταινία λευκὴ ὡς χιῶν περὶ τράχηλον ἀλαθάστρινον, ἣν ἐκέντησεν ἡ Ἐργάνη τοῦ νέου συρμοῦ· βραχινιστῆρες χρυσότευκτοι ἐν σχήματι ἀσπίδος περισφύγγοντες τοὺς καρπούς ἀπαλῆς καὶ λευκῆς χειρὸς, ὡς τὸ σχῆμα ὑπενθυμίζει ἡμῖν τὸν θάνατον καὶ τὸν ἔρωτα τῆς περιανύμου Κλεοπάτρας· ἐπὶ περιεσφιγμένου δὲ καὶ ἐναλλάξ πιεζομένου καὶ ἐξηγχομένου στήθους ἀδαμαντίνη περόνη, ἀντανανκλώσα τὰς μυρίας ἐν τῷ ναῷ καιομένης λαμπάδας, ἰδοὺ ἐρωτικῆ πανοπλία πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται νὰ ἐμβλέψῃ ἀκινδύνως, ὅτε μάλιστα οἱ καπνοὶ τοῦ λιθανωτοῦ στενοχωροῦσι τὴν καρδίαν καὶ σιοκίτουν τὸν ἐγκέφαλον, ὄμματα δὲ μαρμαίροντα κεραυνοβολοῦσιν ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ πῦρ καὶ φλόγας. Ὄθεν οὐδὲν θαυμαστόν ἂν κατὰ τὰς ἀγίας ταύτας ἡμέρας πολλοῦς Πετράρχας εὗρεν ὁ ἔρωτος

... del tutto disarmati
Ed aperta la via per gli occhi al core.

Τούλάχιστον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου κατὰ τὰς τρεῖς αὐτὰς νύκτας ἐκάστη γυνὴ δύναται νὰ περιφέρηται ἔξω τῆς οἰκίας, χωρὶς νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα ὁ ἀνὴρ εἴτε ὁ πατὴρ νὰ ἐρευνήσῃ τὸ νυκτολόγιόν της τοῦτο, εἰς τὰς Ἀθήνας, λέγομεν, περιμένουσιν αἱ κομψαὶ καὶ οἱ κομψοὶ μας μετ' ἀνυπομονησίας τὴν ἐβδομάδα τῶν παλῶν ὅπως συνδέσῃ νέας, ἀνανεώσῃ παλαιὰς καὶ ἐνισχύσῃ ἐξησθενημένας σχέσεις. Τὸ καθ' ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν ὅτι εἰσελθόντες, ὡς χριστιανοὶ, εἰς τὰς πλείστας τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὰς νύκτας ταύτας, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μὴ ἀνακράξωμεν χαίροντες μετὰ τοῦ Βραβῶ :

O nuit ! quel ange sur la terre
Souffle dans tous les coeurs la joie et l'amour !

Ὡς βλέπει ὁ ἡμέτερος ἀναγνώστης, δὲν εἴμεθα ἐκ τῶν αὐστηρῶν ἐκείνων ἠθικολόγων, οἵτινες κακίζου-

σιν ὅ,τι, ὡς ἐκ τοῦ φορτίου τῶν ἐτῶν, δὲν δύναται ν' ἀπολαύσῃ, καὶ οἱ ὅποιοι εὐρίσκουσι τούλαχιστον ἄτοπον τὴν ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν συμπεριφορὰν τῆς ἐλληνικῆς νεολαίας. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, θιασῶται τοῦ παρελθόντος, δὲν ἀναγνωρίζουσι ποσῶς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἀλλ' ἡμεῖς, πιστοὶ ὁπαδοὶ αὐτῶν, οὐδόλως διανοούμεθα νὰ ἐλέγξωμεν τὰς ἀθώας ἐγκυλίσεις τρυφερῶν καὶ εὐαισθητῶν καρδιῶν.

Ἐτερόν τι ὅμως ἡδονικώτερον καὶ εἰς τὸ πολεμικὸν ἀποκλίνον ἔθιμον, καὶ τὸ ὅποιον παρ' ὀλίγον ν' ἀφανισθῇ ὑπὸ τοῦ πεπτωκότος συστήματος, ἦν καὶ ὁ γενόμενος πυροβολισμὸς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Πάσχα. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐώρτασαν ἐφέτος ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ τὰ μεγάλα των Διονύσια, ἡ δὲ φιλόσοφος τῆς Ἀθηνᾶς πόλις ὁμοιάζε κατ' αὐτὰς μέγα τι πυροτέχνημα, καιόμενον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ἐκαστος καλὸς χριστιανὸς ἐθεώρει καθήκον θρησκευτικὸν νὰ κενώσῃ ἑκατοντάκις τούλάχιστον τὸ πυροβόλον του φαντάσθητε ὅθεν ὁποῖαν ἀρμονίαν ἀπετέλει ἡμερόνυκτα ὀλόκληρα ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ὁ βραγχνὸς οὗτος ἤχος, ὁ κατὰ πάντα ὁμοῖος τοῦ

rauco suon della tartarea tromba.

Οἱ τολμηρότεροι μάλιστα, ἢ οἱ μᾶλλον χριστιανοὶ, πρὸς ἐπίτευξιν μεγαλητέρας ἐτι ἀρμονίας, ἐκρυσπτον ἐντὸς τοῦ μακροῦ σωλήνος τοῦ ὄπλου των κωνικὸν τινα μολύβδινον ὄργανον, ὅστις ῥιπτόμενος εἰς τὸ ἀχανὲς διάστημα προὔξενει διαβατικὸν τινα συριγμὸν ἠδυστον εἰς τὴν ἀκοὴν τῶν ἀνδρείων, ἀδιάφορον ἂν ὁ μολύβδος οὗτος, ἀλάστων διεύθυνσιν, κατεσύντριβε τὴν κεφαλὴν φιλοπράγμονος τινὸς διατρέχοντος ἀπροσέκτως τὰς ὁδοὺς, ἢ ἐκτιθεμένου ἀνοήτως εἰς τὸν ἐξώστην τῆς οἰκίας του. Μὴ δὲν θεωρεῖται παρὰ πάντων εὐτύχημα ν' ἀποθάνῃ τις μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνίστη !

Τὸ καθ' ἡμᾶς ὅμως, (καὶ δὲν ἐρυθριῶμεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν), προτιμῶμεν μᾶλλον νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ ἱπποδρομιον τοῦ κυρίου Σουλῆ, ὅπου ἡ γενεὰ ἐκείνη τῶν ἱπποκενταύρων ἐκτελεῖ τοὺς ἱπποκενταυρικοὺς ἀγῶνάς της, ἢ νὰ μένωμεν οἰκίᾳ σπένδοντες τῷ Διονύσιῳ καὶ διὰ τῶν ἀενάων πυροβολισμῶν νὰ διασχίζωμεν τὰς ἀκοὰς καὶ τὰς κεφαλὰς συνάμα τῶν γειτόνων μας. Αὕτη εἶναι ἡ ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν κοσμικῆ ἀπόλαυσις, καὶ ἡ ὀλιγώτερον διὰ τοῦς ἄλλους βλαπτικὴ. Βεβαίως ἀγαστὸν ἴδιον εἶναι ν' ἀκοῇ τις εὐφροδῆ καὶ στωμύλον ῥήτορα ἀγορεύοντα ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Συνελεύσεως, ἢ

Ὄρφεα τινα μουσικὸν ψάλλοντα ἐπὶ τῆς λύρας του τὰς διαφορὰς μελωδίας, ὅσας πολλάκις ὁ ἡμέτερος Ἀλθώτας ἀπρηθμῆσεν ἐν τῇ Χρυσάλλιδι. Εὐφρόσυνον ὁμοίως εἶναι νὰ βλέπῃ τις τὴν Santa Maria della seggiola τοῦ Ραφαήλου, ἢ τὴν ἐν Λουδύρῳ μαρμαρίνον Μηλίαν Ἀφροδίτην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ κυκλοτερές τοῦ κυρίου Σουλῆ θέατρον εὐχαριστεῖ τις τὴν περιέργειάν του ἀπαντῶν ἀνθρώπους ἰδιαίτερας ὄλως κατασκευῆς καὶ διαφοροῦ μηχανισμοῦ. Οἱ πόδες τῶν ἀνθρώπων τούτων δύναται νὰ ἐκτελέσωσιν ἄριστα τὰς λειτουργίας τῶν χειρῶν, καὶ ἀντιστρόφως. Ἡ κίνησις ὑπὸ τὴν κολοσσιαίαν ἐκείνην σινηνὴν δὲν εὐρίσκει κανὲν ἐμπόδιον ἀφ' ὅσα ἡ μηχανικὴ ὑπολογίζει, καὶ αὐτὴ ἡ ἔλξις τῆς γῆς ἐκλείπει παντάπασι. Ἴδῃ τὴν ἐλαφρὰν ἐκείνην χρυσάλλιδα, τὴν ἀπτότητον Ἀμαζόνα, ἥτις διὰ μόνου τοῦ δακτύλου τοῦ ποδὸς της ἐγγίζει τὴν ῥάχιν τοῦ καλπάζοντος Πηγᾶτος της. Πηδᾶ καὶ χορεύει ὡς ἡ Χάρις αὐτῆ, μάχεται καὶ ἐφορμᾷ ὡς ἡ Ἀφροδίτη κατὰ τοῦ Διομήδους, καὶ αἱ φωναὶ της, καὶ αἱ οἰμωγαὶ τῆς μᾶστιγος, καὶ ὁ ποδοβολητὸς τοῦ ἵππου, οἱ χρομετισμοὶ του, οἱ βρηχυθμοὶ τῶν πυρήνων μηχανήρων του, αἱ χειροκροτήσεις τῶν θεατῶν, καὶ τῆς μουσικῆς οἱ ταχεῖς, ὀρμητικοὶ καὶ θορυβῶδεις φλόγγοι, ταραττοῦσι πρὸς στιγμὴν τὴν καρδίαν τοῦ θεατοῦ καὶ συγκινοῦσι τὴν ψυχὴν του, εἰ καὶ μετ' ὀλίγον, ἀφοῦ τὰ πάντα σιγήσῃ καὶ φονεῦμένοι δὲν μείνωσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, γελᾷ καὶ οὗτος διὰ τὸν παιδαριῶδη ἐνθουσιασμὸν εἰς ὃν ἐνέδωκε, πιστεύσας πρὸς στιγμὴν ὅτι παρευρέθη ἐν τῇ τοῦ Βατερλώ μάχῃ, ἐνθα ἀπεφασίσθη ἡ τύχη ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Καὶ ταῦτα πάντα δὲν εἶναι ἀπατηλὰ φάσματα ἀγύρτου τινὸς θαυματοποιοῦ· εἶναι πραγματικότης ἀποδεικνύουσα κατὰ πόσον τὸ ἀνθρώπινον σῶμα δύναται νὰ καταστῇ εὐτροφον διὰ τῆς ἐνδεδελεχτοῦς γυμνάσεως καὶ ἀσκήσεως.

Ἀλλ' ἀπηυδῆσαμεν ὑπὸ καμάτου. Ὁ ἀναγνώστης ἔχει, πιστεύω, ἀνάγκην ἀναψυχῆς· ἰδοὺ, τὸν φέρω εἰς τὸ ἀναγνωστήριον τῆς Βουλῆς, ὅπου ὁ πρῶτος καὶ μειλίχιος ἐφορος τῆς βιβλιοθήκης της ἀπαγγέλλει τὸν συνῆθη κατὰ τὴν 25 μαρτίου λόγον του. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὴν περιγραφὴν μας ἐποίησάμεθα χρῆσιν τοῦ προηγουμένου λεγομένου σχήματος, ἀλλὰ μὴ δὲν εἰδοποιήσαμεν τὸν ἀναγνώστην ὅτι ἡ πτῆσις τῆς Χρυσάλλιδος εἶναι ἀκανόνιστος καὶ ἀνυπότακτος εἰς πάντα κανόνα· ἄλλως τε τί μέλλει τὸν ἀναγνώστην περὶ τούτου; ὁ μόνος ὅστις ἔχει δικαίωμα νὰ παραπνεθῇ, διότι πῶ παρεχά-

ρήσαμεν τὴν κατωτάτην τῆς ἐπιφυλλίδος μας θέσιν, εἶναι ὁ φίλος ἡμῶν Τερτσέτης· ἀλλ' ἡμεῖς ἐλπίζομεν ὅτι ὁ παροτρύνων τοὺς ἄλλους νὰ ἐξομωθῶσι πρὸς τὸν Θεόν, θέλει σπεύσει πρῶτος νὰ ἐξομωθῇ πρὸς αὐτὸν συγχωρῶν ἡμᾶς διὰ τὴν ἀθῶαν ταύτην παραδρομὴν μας.

Καὶ ἀληθῶς, τοῦτο ἦν τὸ θέμα τοῦ λόγου τοῦ κυρίου Τερτσέτου. Ὁ ἀφελὴς οὗτος ποιητὴς καὶ ῥήτωρ συνοίθησε, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἐν τῷ ἀναγνωστηρίῳ τῆς Βουλῆς τὸν κομψὸν καὶ φιλολόγον κόσμον τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς παλιγενεσίας, καὶ εἰς τὴν παλαιῶν γλῶσσαν τῶν γερόντων ἐξήγησεν, ἢ, ὡς ὁ ἴδιος εἶπεν, ἀνέμνησε μόνον εἰς τὸ ἀκρατήριόν του τὴν Πλατωνικὴν ἰδέαν, « Ὁμοίωσις τῷ Θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. » Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπῶμεν ὅτι αἱ Κυριαὶ τῆς πρωτεύουσῆς, ὅσαι μάλιστα ἔχουσι φιλολογικὰς ἀξιώσεις, συνέρευσαν κ' ἐφέτος, ὡς πάντοτε, ὅπως ἀκροασθῶσι τὸν ἀγαπητὸν των ῥήτορα. Ἡ ἀφέλεια τοῦ λόγου τοῦ κ. Τερτσέτη, οἱ φαιδρύνοντες αὐτὸν ἀθῶοὶ ἀστεῖσμοι, ἡ πραεῖα καὶ μειλίχιος φωνὴ αὐτοῦ καὶ τὸ κόσμιον τῶν σχημάτων του, ἐλκύουσι, φυσικῶ τῷ λόγῳ, τὸ ὠραῖον φύλον, τὸ ὅποιον δὲν ἀπαξιοῖ νὰ παρευρίσκηται καὶ εἰς τὰς φιλολογικὰς αὐτὰς διασκεδάσεις, ὅταν ἐλπίζῃ νὰ δείξῃ τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματά του ὑπὸ νέαν ὄλως ὄψιν. Ἴσως ἡ χριστιανικώτερα καὶ ἠθικώτερα πασῶν τῶν τέρψεων ὧν ἀπηλαύσαμεν κατὰ τὰς δύο παρελθούσας ἐβδομάδας, ἦτο ἐκείνη ἧς χορηγὸς ὑπῆρξεν ὁ κ. Τερτσέτης. Ἡμεῖς μάλιστα θὰ ἐπροτιμῶμεν μυριάκις νὰ παρευρεθῶμεν ἐπ' ὀλίγον ἐν μέσῳ τῆς ὀμηγύρεως ταύτης, ἢ νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὸ ἐπίπνον καὶ πολυέξοδον ταξεῖδιον τοῦ νὰ μεταβῶμεν μέχρι τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου, ὅπως πληρώσωμεν τὴν ματαίαν καὶ νεανικὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἴδωμεν πρῶτοι ἡμεῖς τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον.

M.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

* * Ἐσχάτως συνεκίνησε τοὺς Παρισίους περιεργὸς δίκη, εἰς ἣν παρίσταντο ὡς κατηγορούμενοι πρόσωπα κατέχοντα ὑψηλὴν κοινωνικὴν θέσιν. Ὁ Γάρσιας, ὁ Εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεως χαρτοπαίκτης, ὁ τρόμος τῶν βαθυταλάντων χαρτοπαικτικῶν τοῦ Βάδεν καὶ τοῦ Ἀμβούργου, ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὁποίου διήλθε Πακτωλὸς ὀλόκληρος χρυσοῦ, ὁ θαυμαζόμενος, ὁ ἐπευφημούμενος, ὁ θαυπεύμενος Γάρσιας ἐνεφανίσθη

καθήμενος εἰς τὸ βῆθρον τοῦ ὑποδίκου καὶ κατηγορούμενος ἐπὶ δολιότητι ἐν χαρτοπαιξίᾳ.

Αἱ περιπέτειαι τοῦ δράματος εἶναι περιεργόταται καὶ ἡ ἀπλὴ ἔκθεσις αὐτῶν ἀνταξία μυθιστορημάτων. Τὴν 4 Φεβρουαρίου 1863 ὑπὲρ τὰ 40 πρῶσωπα ὑψίστης κοινωνικῆς περιωπῆς, δοῦκες καὶ κόμητες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συνῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μιᾶς Ἰταλίδος, τῆς Κυρίας Βαρούτση, γραίας Φρύνης, ὡς τὴν ἀπεκάλεσε δημοσίᾳ εἰς τῶν δικηγόρων. Ὁ Κύριος Γάρσιος, προσκληθεὶς πρό τινων ἡμερῶν ὑπὸ τῆς Κυρίας Βαρούτση καὶ ζητήσας νὰ προσκληθῶσι μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰταλικοῦ θεάτρου Καλζαδό καὶ ὁ εὐγενὴς ἰσπανὸς Μιράνδας, ἐπρότεινεν ἅμα φθᾶς, νὰ χαρτοπαιξῶσιν ὀλίγον. Τὸ παίγιον ἤρχισε ζωηρότατον καὶ ὁ Μιράνδας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ Γάρσιος εἶχε κερδίσει πρό τινων ἡμερῶν 50 χιλιάδας φράγκων, κατώρθωσε νὰ κερδίσῃ καὶ αὐτὸς τὸν Γάρσιον ἕως 40 χιλιάδας φράγκων. Μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ Γάρσιος ὠργάνισεν νέον μπακαρᾶν, τοῦ ὁποῖου αὐτὸς ἔκαμνε τὸν μπάνκο· τὸ παίγιον κατέστη ταχέως μονομαχία μεταξὺ τοῦ Γάρσιου καὶ τοῦ Μιράνδα, ὅστις ἀλληλοδιαδόχως, διπλασιάζων ἐκάστοτε τὴν παιζομένην ποσότητα, ἔχασε 2,000, 8,000, 16,000, 32,000, 64,000. Διπλασιάζει καὶ πάλιν καὶ οὕτως 128,000 φράγκων εὐρίσκονται ἐκτεθειμέναι ἐπὶ τοῦ τάπητος. Δὲν παίζει ἄλλω... Μία χεὶρ τίθεται αἰφνης ἐπὶ τῶν χαρτοπαιγνίων καὶ ἀναχαιτίζει τοὺς παίζοντας.— « Ἰπάρχουσι κλέπτει ἐδῶ! » ἀνακράζει ὁ δούξ Καδερῶσ Γραμόν. Κλείονται αἱ θύραι, ἐξετάζονται τὰ χαρτοπαίγνια καὶ ἀποδεικνύεται ὅτι ξένα χαρτῖα εἶχον ἀναμνηθῆ μετὰ τὰ χαρτῖα τοῦ οἴκου. Πῶς τὰ ἔφερον; Ὁ Γάρσιος, τὸ ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος. « Τί τὰ θέλετε! λέγει, εἶμαι δευσιδαίμων, τὰ χαρτῖα αὐτὰ μοι ἔφερον πολλάκις τύχην καὶ ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτά. »

Ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα δὲν ἐπιτυγχάνει πολὺ· οἱ ἄλλοι παῖκται τὸ εὐρίσκουσιν ἄθλιον καὶ διακηρύττουσιν ὀρθὰ κοφτὰ εἰς τὸν Γάρσιον ὅτι πρέπει ν' ἀποδώσῃ τὰ κερδηθέντα χρήματα. Ὁ Γάρσιος ἐξανίσταται κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ βαθμῶν ἐξημεροῦται καὶ ἀποφασίζει νὰ τὸ κάμῃ, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωρηθῇ ἡ πράξις του οὐχὶ ὡς ἀπόδοσις κλοπιμαίων, ἀλλ' ὡς φιλικὸς συμβιβασμὸς· καὶ ἐρωτᾷ ἐάν, ἀφοῦ ἀποδώσῃ τὰ χρήματα θὰ τῷ τείνωσι τὴν χεῖρα.— Δύσκολον θὰ εἶναι, τῷ ἀποκρίνονται, ὅπως ὅποτε ὁμοῦ ἀποδώσατε πρῶτον καὶ ἔπειτα βλέπομεν.

Ἐνταῦθα ἡ σκηνὴ καθίσταται ἐτι περιεργότερα. Ὁ Γάρσιος ῥίπτει ἐπὶ τῆς τραπέζης μίαν δέσμη

χαρτονομισμάτων, τὰ ἀριθμοῦν καὶ εὐρίσκουν μόνον 48,000 φράγκων. Προφανῶς ἔλειπον καὶ ἄλλα· ἐπειδὴ δὲ ὁ Γάρσιος ἠρνεῖτο γίνεσθαι πρότασις νὰ ἐνεργηθῇ σωματικὴ ἔρευνα ἐπὶ πάντων ἀνεξαίρετως. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν μίαν δέσμη χαρτονομισμάτων πίπτει ἀπὸ τὸ θυλάκιον τοῦ Γάρσιου καὶ μετ' ὀλίγον δευτέρα, καὶ ἔπειτα τρίτη· καὶ ἀρχίζει τότε μίαν πρωτοφανῆ θύρα χαρτονομισμάτων· πανταχοῦ ὁ Γάρσιος, ὡς εἰς ἐκ τῶν μυθικῶν ἡρώων, σπεῖρει ὑπὸ τὰ βήματά του χρυσόν.

Εἰς καὶ μόνος τῶν παικτῶν ὁ Καλζαδό δὲν ἠθέλει νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ σωματικὴν ἔρευναν χάριν ἀξιοπρεπείας βεβαίως. « Πῶς! ἀνακράζει ὁ μαρκήσιος Βιβένς· σκαλίζουν ἐμὲ, τὸν μαρκήσιον Βιβένς καὶ δὲν θὰ σκαλίσουν τὸν Κύριον Καλζαδό. » Ἄλλ' ἐνῷ διήρκει ἡ ἔρις αὕτη, μίαν δέσμη χαρτονομισμάτων 14,000 φράγκων, ἐξαλισθήσασα διὰ τῶν περισκελίδων τοῦ Κυρίου Καλζαδό πίπτει κατὰ γῆς. Τὸ πρᾶγμα κατέστη προφανέστατον καὶ ὁμοῦ ὁ Καλζαδό ἐπιμένει ἀρνούμενος. Φαίνεται, λέγει, ἡ κρινολίνα καμμῖας Κυρίας ἢ ὁ ποὺς κανενὸς Κυρίου ἔφερε τὰ χαρτονομίσματα αὐτὰ ἕως ἐδῶ.— Ὅχι, ὄχι! κράζει ἡ Κυρία Βαρούτση. Τὰ εἶδα νὰ πίπτωσιν, ὡς νὰ τὰ βλέπω ἀκόμη.

Καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη δὲν εἶναι ἡ μόνη ἢ ἐπιβαρύνουσα τὸν Καλζαδό· αἱ σχέσεις του μετὰ τοῦ Γάρσιου, τὸ στενοχωρημένον ὕψος του κατὰ τὸ διάστημα τῆς χαρτοπαιξίας, αἱ μυστηριώδεις ἐξοδοὶ αὐτοῦ, αἱ ἀντιφάσεις εἰς ἃς περιπίπτει ἀπολογούμενος, ὅλα αὐτὰ τὸν ἐκμηδενίζουσιν.

Ἐν τούτοις ἡ κατ' οἶκον καὶ ἡ σωματικὴ ἔρευνα ἐξακολουθεῖ ἐνεργουμένη μετὰ μεγίστης ἀκριβείας· εἰς ἕν μέρος ὑποπτον ἀνακαλύπτονται τὰ περικαλύμματα τῶν χαρτοπαιγνίων, ἅτινα ἔφερε μετ' αὐτοῦ ὁ Γάρσιος, καὶ ἡ ἐνοχὴ γίνεσθαι πλέον καταφανῆς. Ὁ Γάρσιος, μόλις ἐξεληθὼν τῆς θύρας τῆς Κυρίας Βαρούτση, ἐπέβη τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἤρχισεν, ὀλίγον ἀκουσίως, νὰ περιηγηθῆ τὴν μαγευτικὴν Ἰταλίαν, ὅθεν γράφει καθ' ἐκάστην εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐπιστολὰς ἀστείως ἀξιοπρεπεῖς εἰς ὕψος Σωκράτους συκοφαντουμένου. Ὁ Καλζαδό ὁμοῦ ὑπῆρξε γενναιότερος. Παρέστη κατὰ τὸ διάστημα τῆς δίκης, καὶ σήμερον ὑφίσταται τὴν ἐπὶ σφαιρὰν φυλάκισιν, εἰς ἣν κατεδικάσθη, ἐνῶ ὁ φρόνιμος Γάρσιος θὰ ἤκουσε γελῶν ὅτι κατεδικάσθη εἰς πέντε ἐτῶν εἰρκτῆν, τὴν ὁποίαν θὰ ὑποστῆ... περιηγούμενος.

Ἡ δίκη ὑπῆρξε διδασκικωτάτη· τὸ ἄθος τῆς Γαλλικῆς εὐγενείας, οἱ ἀπόγονοι τῶν γενναίων καὶ

εὐσεβῶν ἱποπτῶν τοῦ Μεσαιῶνος, παρέστησαν ὡς μάρτυρες εἰς ὑπόθεσιν, διατρέξασαν ἐν καταγωγῇ καὶ ἤκουσαν ἀνευθριάστως τὰς δικαίας καὶ πατρικὰς ἐπιπλήξεις, ἃς τοῖς ἀπλήθυνεν εἰς τῶν διασημωτέρων δικηγόρων τῶν Παρισίων.

* * * Νέος στολισμὸς εἰσάγεται διὰ τοῦ ἀερίου. « Μετ' οὗ πολὺ, λέγει Ἀγγλικὴ τις ἐφημερίς, θέλομεν ἴδει ἐκ μικρῶν φλογῶν ἀερίου κοσμήματα προσκεκολλημένα εἰς τὴν κόμην τῶν κυριῶν. Στόμια μικρότερα χιλιομέτρου τὸ ὕψος, ἀναδίδουσι τὰς φλόγας ταύτας αἰτίνες ἐμπερικλείονται ἐντὸς διαφανῶν θηκῶν, μεγάλων ὡς κεράσια. Οἱ ἀεριαγωγοὶ εἶναι χρυσοὶ καὶ χρυσοὺν ἐπίσης τὸ ἐναποταμιευτήριον τοῦ ἀερίου κεκρυμμένον ἐντὸς τῶν ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς πλοκάμων, ὑποδοσταζομένων ἀπὸ μεγαλοπρεπῆς κτένιον. Ἐλατήριόν τι ὡς τοῦ ὠρολογίου ὠθεῖ τὸ ἀέριον, τὰ δὲ μικρὰ στόμια συμμέτρως διατεθειμένα ἐπὶ τοῦ κτενίου καὶ περίξ αὐτοῦ ἀποτελοῦσι φαεινὸν στέφανον φωταγωγούντα τὰ κάλλη καὶ ἐκπλήττοντα τὴν ὄρασιν.

* * * Ἴδου τί ἀναγινώσκουμεν εἰς τὸν Μυνήτορα « Οἱ παῖδες τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ἐν οἷς εὐρίσκειται κατατεγμένος καὶ ὁ αὐτοκρατορικὸς πρίγκηψ, ἐξετέλεσαν τὴν 15 Μαρτίου κατὰ πρῶτον τὰ γυμνάσια τοῦ τάγματος ἐν τῇ μεγάλῃ αὐλῇ τῶν Τουίλεριῶν, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος, πρὸς τιμὴν τῶν γενεθλίων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηπος. Ὁ αὐτοκρατορικὸς πρίγκηψ, τεταγμένος εἰς τὴν πρώτην σειρὰν, συνεμερίσθη τὰ γυμνάσια, ἐκτελεσθέντα μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ ἀκριβείας. Μετὰ τὰ γυμνάσια οἱ παῖδες τοῦ στρατοῦ καταθέσαντες τὰ ὄπλα συνεμερίσθησαν τὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηπος διδόμενον δεῖπνον, τὸ δ' ἐσπέρας ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε νὰ μεταβῶσιν ἐν σώματι εἰς ἕν τῶν θεάτρων, ὅπου παρίστατο τὸ πολεμικὸν δράμα *Μαρέγγορ*.

* * * Καὶ νέα ἱστορία ἀνθρώπου ὅστις κοιμᾶται ἐργάτης καὶ ἐξυπνᾷ ἑκατομμυριούχος. Εἰς ἐργάτης, ὑφαντῆς εἰς τὰ ἐν τῇ Λίλλῃ ἐργοστάσια τοῦ Κ. Δερουσσίου, ἡλικίας 29 ἐτῶν, σκοπεύων νὰ νυμφεῖθῃ μίαν ἐργάτιδα τοῦ αὐτοῦ ἐργοστασίου, ἐζήτησε τὸ πιστοποιητικὸν τῆς γεννήσεώς του ἀπὸ τὴν δημαρχίαν τῶν Βρυξελλῶν, διότι εἶχε κατατεθῆ εἰς τὰ ἔκθετα τῆς πόλεως ἐκείνης. Ὁ δημαρχος, λαθῶν τὴν ἀναφορὰν, ἀντὶ νὰ στειλῆ τὰ ζητούμενα ἔγγραφα τὸν προσεκάλεσε πάραυτα παρ'

ἐαυτῷ διὰ σπουδαιοτάτην ὑπόθεσιν· καὶ τῶνόντι ἡ ὑπόθεσις ἦτο σπουδαιοτάτη, διότι ὁ ἐργάτης, μόλις φθάσας, ἔμαθεν ὅτι ἦτον υἱὸς ἐνὸς Ρώσου πρίγκηπος καὶ μιᾶς εὐγενούς Βελγίδος καὶ ὅτι εἶχε δικαίωμα εἰς κληρονομίαν 8—10 ἑκατομμυρίων. Ἡ εὐχάριστος αὕτη εἰδήσις ἔκαμνε ἄνω κάτω τὸν ταλαίπωρον ἐργάτην· καὶ ὁμοῦ ὀφείλομεν νὰ εἰπωμεν πρὸς τιμὴν του, ὅτι ἡ πρώτη του σκέψις διευθύνθη πρὸς τὴν πτωχὴν ὀμογάλακτόν του, ἢ ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ εὐτυχεῖ, ἀναγνωρίζων οὕτως μετ' ἀξιοπαίμου ζήλου τὰς φροντίδας, ἃς ἔλαβεν παρὰ τῆς πτωχῆς οἰκογενείας, ὅπου τὸν ἐνεπιστεύθη ἢ διεύθυνσις τῶν ἔκθετων.

* * * Ἐκ μιᾶς Γαλλικῆς ἐφημερίδος δανειζόμεθα τὰς κάτωθεν λεπτομερείας περὶ τοῦ Κρόκκετ, περιφήμου δαμαστοῦ τῶν λεόντων, ὅστις συγκινεῖ πρότινος τοὺς Παρισίους διὰ τοῦ ἀπιστεύτου θάρρους μετ' οὗ παλαίει καὶ καταβάλλει τοὺς τρομεροὺς του φίλους, εἰς τὸν εὐρὺν φάραγκα τῶν ὁποίων θέτει πολλάκις παίζων τὴν κεφαλὴν του. Τὸ ὄνομα Κρόκκετ εἶναι ψευδώνυμον, κρύπτον τὸν γόνον μιᾶς εὐγενούς οἰκογενείας τοῦ Μιδλεσέξ. Ὁ Κιονέλ Β... ἔσχε βίον λίαν ταραχώδη, οὗ πρότυπα ἀπαντῶμεν μόνον παρὰ τοῖς Βρετανοῖς. Ἐπολέμησεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν Κριμαίαν, ὅπου καὶ ἐπληρώθη εἰς τὴν ἔφοδον κατὰ τοῦ Ρεδάμ, εἰς τὴν Ἰνδιαν, ὅπου ἐσχίσθη μετὰ τοῦ περιφήμου Ἰλδερφόρς, διασῆμου διὰ τὸ θηριοκομεῖόν του. Ὁ Λιονέλ ἐγένετο μαθητὴς καὶ παρ' αὐτοῦ ἐμυήθη εἰς τὰ κινδυνώδη μυστήρια τοῦ δαμαστοῦ τῶν θηρίων. Πρὶν ἔλθῃ εἰς τὴν Γαλίαν ὁ Λιονέλ ἐσχημάτισεν ἴδιον θηριοκομεῖον καὶ ἔδωκεν ἐπὶ ἕν ἔτος ἐν Φιλαδελφείᾳ λίαν ἐπικερδεῖς παραστάσεις. Ἄπαξ μάλιστα ὑποσχεθέντων αὐτῷ εἶκοσι χιλιάδας δίστηλα, εἶχον ἀποφασίσει νὰ παραστήσῃ ἐν ὑπαίθρῳ, ἄνευ ἀλύσεων καὶ κλωθῶν, χωρὶς δηλαδὴ κανέν κώλυμα νὰ χωρίζῃ τὸ κοινὸν ἀπὸ τοῦ βρυχωμένου ὑποκριτῆς, ἀλλ' ἡ ἀστυνομία παρενέβη καὶ δὲν ἐπέτρεψε τὸ μέγα αὐτὸ γεγονός.

* * * Εἶναι περίεργα τὰ στρατηγήματα τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται οἱ Ἀμερικανοὶ ὅπως καταστήσωσι τερπνοτέρας τὰς ἐμπορικὰς τῶν εἰδοποιήσεις. Ἴδου μία ἐξ αὐτῶν, ἣν ἀπαντῶμεν εἰς *Τὸν τύπον τῆς Φιλαδελφείας*. « Ὁ στρατὸς μας διέβη τὸν Ραπαχανὸν καὶ ταχέως θὰ κυριεύσῃ τὴν Ριχμόνδην. Δυνάμεθα οὕτω ν' ἀναμείνωμεν ταχέως τὴν ἐπ' ἀνοδὸν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Οἱ

στρατιωταί μας ἠγωνίσθησαν μετὰ ζέσεως ἐξιου-
μένης σχεδὸν πρὸς τὴν θερμότητα ἦν παράγουσιν
οἱ ἄνθρωποι τοῦ Β. Ἄλτερ, οὗ τὸ μέγα κατὰστη-
μα καίται ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Ἄρκτου, ἀρ. 935.»

* * Ἰδοὺ ἡ συμβολικὴ περιγραφή τῆς σημαίας, ἣτις
ὁδηγεῖ τὰ σίφη τῶν Πολωνῶν εἰς τὸν μαρτυρικόν ὑπὲρ
πατρίδος θάνατον. Πρὸς τὰ δεξιὰ ὁ λευκὸς ἀετὸς,
ἀρχαῖον ἔμβλημα τῆς Πολωνίας, πρὸς τὰ ἀριστερὰ
ἐνοπλὸς ἵππευς, ἀρχαῖον ἔμβλημα τῆς Λιθουανίας,
κάτωθεν ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, κύριον ἔμβλημα τῆς
Ρουθηνίας καὶ τοῦ Κιέβου. Τὰ τρία ἔμβλήματα
εὐρίσκονται ἐπὶ οἰκοσήμεου διηρημένου εἰς τρία δια-
φόρου χρώματος μέρη διὰ τριῶν λευκῶν γραμμῶν,
συμβόλου τῆς ἐνώσεως καὶ τῆς εἰς τρία διαιρέσεως
τῆς Πολωνίας. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ οἰκοσήμεου ὑ-
πάρχει ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας τῆς Ξεστοκόβα, ἡ
μαῖλλον θαυματουργὸς τῆς Πολωνίας. Κατὰ παρά-
δοσίν τινα ἡ εἰκὼν αὕτη ἐξωγραφίσθη ὑπὸ τοῦ ἁ-
γίου Λουκά εἶναι μέλαινα καὶ φέρει ἐπὶ τῆς δεξιᾶς
παραίᾳ δύο οὐλὰς αἱματηρῆς, προερχομένης ἐκ
πληγῶν ξίφους, ἃς τῇ κατέφερον οἱ Σουηδοὶ ἄλλο-
τε, μὴ δυνήθέντες νὰ τὴν ἀπαγάγῃσι. Κατὰ τὴν
παραδόσιν οἱ Σουηδοὶ, διαρπάσαντες τὴν μονὴν τῆς
Ξεστοκόβα, ἔθεσαν τὰ πλούτη ἐπὶ ὀχήματος καὶ
μεταξὺ αὐτῶν τὴν Παναγίαν, ἣτις ἤξιζε πολλὰ
ἑκατομμύρια, ἀλλ' οἱ ἵπποι δὲν ἠδυνήθησαν οὐδὲ
βῆμα νὰ σύρῃσιν τὴν ἄμαξαν. Οἱ Πολωνοὶ ἐν τού-
τοις ἐπροχώρουν καὶ οἱ Σουηδοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ
ὀπισθοδρομήσωσιν ἐγκαταλείποντες τὰ λάφυρά των.
Ἡ λύσσα των ἐπέπεσε κατὰ τῆς Παναγίας καὶ τὴν
ἐπλήγωσαν διὰ τοῦ ξίφους εἰς τὸ πρόσωπον δις.
Κυκλοτερῶς περὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας εἶναι
γεγραμμένον λατινιστὶ «Βασίλισσα τῆς Πολωνίας
θέου ὑπὲρ ἡμῶν» καὶ κάτωθεν τὰ ἱερά ὀνόματα τοῦ
Ἰησοῦ καὶ τῆς Μαρίας. Ὡς σύμβολον δὲ ἡ σημαία
φέρει εἰς Πολωνικὴν γλῶσσαν τὸ ρητὸν «ὁ Θεὸς σώ-
ζει τὴν Πολωνίαν.»

* * Ἡ συσσώρευσις τῶν χιόνων ἐπροξένησεν ἐφέ-
τος νέα καὶ τρομερὰ δυστυχήματα εἰς τὰς παραλ-
πίους χώρας τῆς Ἑλβετίας. Εἰς τὸ Μαδράνον χιο-
νοστιβὰς πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ χωρίου ἐρήμωσε δύο οἰ-
κίας, ἔθαψεν ἀνθρώπους τινὰς καὶ πλεῖστα κτήνη.
Εἰς τὸ Βεδρόττον χιονοστιβὰς ἀπροσδοκῆτως πε-
σοῦσα κατέστρεψεν ἐντελῶς 5 οἰκίας, κατοικοῦμέ-
νας ὑπὸ 12 οἰκογενειῶν. Τρομάξαντες διὰ τὸ ἀπαί-
σιον γεγονός, μεμονωμένοι ὡς ἐν ἐρήμῳ, οἱ δυστυ-
χεῖς ἐπιζῶντες, καίτοι ἀπειλούμενοι ὑπὸ δευτέρας

χιονοστιβὰδος, ἐπανεῦρον πᾶσαν αὐτῶν τὴν δραστη-
ριότητα. Δεκαπέντε μόνον ἄνδρες εἶχον σωθῆ ἐν
τῷ χωρίῳ, ἀλλ' αἱ γυναῖκες, φορέσασαι ἐνδύματα
ἀνδρῶν, συνέτεινον διὰ τῶν προσπαθειῶν των εἰς τὸ
νὰ σωθῶσι 15 ἄτομα ζῶντα. Εἰκοσιτεσσάρων ὥρων
κραυγαὶ συνεχεῖς ἔφερον τὴν εἰδήσιν τοῦ κινδύνου
εἰς τὰ γείτονα χωρία, ὅθεν 28 εὐρωστοὶ χωρικοὶ,
ἀψηφίσαντες δυσυπερβλήτους κινδύνους, ἔσπευσαν
εἰς ἐπικουρίαν, ἀλλ' ἦτο πλέον ἀργά. Μετὰ τρία
ἡμερονύκτια ἀγωνίας εὐρέθησαν 32 πτώματα, ὧν
3 πατέρες καὶ 5 μητέρες οἰκογενείας, 9 νέοι καὶ
15 παιδιά, ἐνταφιασθέντα ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ. Ἐκ
τῶν 27 οἵτινες περιεσώθησαν ζωντανοὶ, 10 εἶναι
βαρῶς πληγωμένοι, οἱ δὲ λοιποὶ περιφέρονται ἄνευ
ἄρτου καὶ στέγης.

* * Πρὸ ἑξ μηνῶν, γράφει μία Γαλλικὴ ἐφημε-
ρίς, εἰς μεγαλοπρεπῆς βασιλικὸς ἀετὸς εἶχεν ἐδρεύ-
σει εἰς τὰ περίχωρα τῆς Τανκαρβίλης, ὅπου ἐκού-
ρασε εἰς μάτην τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν κυνηγῶν,
μὴ δυναμένων νὰ τὸν καταβάλῃσι. Πρὸ δέκα πε-
ρίπου ἡμερῶν δύο ἄνθρωποι παρετήρησαν τὸ πτη-
νὸν ἐπὶ δένδρου, καταβορῶν τὸ τεμάχιον κρέατος
ἵππου. Ἐσταμάτησαν οἱ δύο ἄνθρωποι, ὅπως ἐξε-
τάσωσι καλῆτερον τὸν ἄνακτα τῶν αἰθέρων· ἀλλὰ
ἀραυτὰ τὸν εἶδον πίπτοντα τοῦ δένδρου καὶ πλη-
σιάσαντες δὲν ἐβράδυνον νὰ τὸν ἰδῶσιν ἐκπνεόντα.
Ὁ ἀετὸς, θελήσας νὰ καταπῆ ὑπέρμετρον τεμά-
χιον κρέατος, εἶχεν ἀποθάνει ἀποπνιγείς. Ὅταν ἐ-
βεβαιώθησαν ὅτι ἀπέθανε, οἱ δύο ἄνθρωποι συνέ-
λαβον τὸ πτηνὸν καὶ ἀπέσυρον ἐκ τοῦ φάρυγγος
του τὸ ἐκεῖ μείναν κρέας. Τὸ πτηνὸν αὐτὸ, λίαν
ἄξιωσιμῆϊον, εἶχε περιφέρειαν 4 μέτρον καὶ 10
ἑκατομέτρων καὶ κατετέθη εἰς ἓν μουσεῖον.

ΑΣΠΑΣΙΑ.

Λύσις τοῦ 6ου Αἰνίγματος.

• ΚΑΡΔΙΑ. •

ΑΙΝΙΓΜΑ 7.

Ἀπὸ ποιητᾶς ἐψάλην, ψάλλομαι καὶ θά ψαλῶ

Ὡς τριάς ἐπιχρυσούσα τὰ νεανικά σας ἔτη

Ἄν μὲ ἀποκεφαλίσῃς τὸν μὴ ἔχοντα δηλῶ

Ὅ,τι μένει ἐν μου γράμμα ἂν μοῦ ἀφαιρέσῃς, εἴ.

Μὲ τὰ δύο δ' ὑστατά μου γράμματα ἀποτελῶ

Τὸν ἴστων δι' οὗ τὸ σῶμα ὁ δημιουργὸς συνθέτει.

ΣΦΗΣ.

Π.